ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

PORTEKİZ DEVRİMİNİN BİLANÇOSU ve GELECEĞİ / Alvaro CUNHAL

BÜYÜK EKİM SOSYALİST DEVRİMİNİN 60. YIL DÖNÜMÜNE DOĞRU / SBKP MK BİLDİRİSİ

KAPİTALİST - OLMAYAN KALKINMA YOLU .2.

CİLT/7 MART 1977 SAYI/39

ilke

Mart / 1977
Sayı : 39

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Sahibi: Öner Ciravoğlu / Yazıişleri Müdürü: İlker Demir Yazışma ve havale adresi: P.K. 71, İstanbul / Yönetim ve dağıtım adresi: Cağaloğlu başmusahip sok. Tan Apt. No: 10/11 İstanbul / Abone şartları Yıllık 100, altı aylık 50 lira. Dış ülkeler için iki katıdır / Baskı: Ze basımevi / Dizgi: EVREN Matbaası / İlân: Tam sayfa 500 lira, Diğer ilanlar santimi 25 lira / Basıldığı tarih: 17 Mart 1977

1977 Başlarında Genel Görünüm ve Sınıf Mücadelesinin Perspektifleri—1

A) EGEMEN SINIFLARIN DURUMU

M. Süreyya ÖNGEN

Ülkemizde sınıf mücadelesi giderek yoğunlaşıyor. Bir yandan bunalımı gitgide derinleşen tekelci sermaye ve ortaklarının emekçi halk güçlerine saldırısı şiddetlenirken, öte yandan işçi sınıfımızın ve tüm demokratik güçlerin emperyalizme ve yerli ortaklarına karşı mücadelesi güçlenerek sürüyor.

Somut durumun somut çözümlemesini yapmak, Türkiye'de sınıflar arası ilişki ve çelişkiler ile güç dengesine ve bunların politik yansımalarını tesbit ederek yorum getirmek için belli başlı bazı noktaların altını tekrar tekrar çizmemiz gerekiyor. Bu nedenle hazırladığımız bu yazının birinci bölümünde egemen sınıfların durumuna kısaca değinmek istiyoruz.

Gerek Türkiye işçi sınıfının ve diğer emekçi halk sınıflarının mücadelelerinin yükselmesinin gerekse uluslararası alanda sosyalist sistemin ve genel dünya devrimci sürecinin hızla güçlenmesinin —ve dünya kapitalist sisteminin bunalımının derinleşmesinin— sonucu olarak, yerli egemen sınıfların kendi aralarındaki çelişkiler de boyut kazanmakta, aynı zamanda Türkiye tekelci burjuvazisi ile emperyalist güçler arasındaki çıkar sürtüşmeleri —hiç değilse pazarlıklar biçiminde— ortaya çıkmaktadır.

Bir başka deyimle, sosyalist sistemin öncülüğündeki dünya devrimci süreci güçlendikçe kapitalist sistemin bunalımı artmakta ve bu bunalım, dünya kapitalizmine bağımlı azgelişmiş bir ülke olan Türkiye'nin kapitalizmine daha da şiddetlenerek yansımakta, ve Türkiye açısından asıl belirleyici olan iç dinamiğin (sınıf mücadelesinin) keskinleşmesiyle, yerli egemen sınıfların bunalımı artmaktadır.

Yerli egemen sınıflar bir yandan yükselen emekçi halk hareketi karşısında bocalarken ve kendi aralarındaki ayrılıkların derinleşmesini önleyemezken ve bu nedenlerle değişik egemen kesimler değişik siyasal alternatiflerle bu bunalımdan «çıkış» yolu ararlarken, öte yandan emperyalist güçlerin Orta Doğu ve Doğu Akdeniz'de güttükleri güç dengesi ve AET'nin Türkiye burjuvazisine ödünler vermekten kaçınması ile yerli tekelci burjuvazinin açmazı büyümektedir.

Böylece Egemen sınıfların ve onların öncüsü yerli tekelci sermayenin bunalımı, politik planda belli başlı üç burjuva partisi arasındaki mücadelelere ve çekişmelere, aynı zamanda uzlaşmalara ve pazarlıklara sahne olmaktadır. Bu partiler AP, MSP ve CHP'dir.

Bu partilerden hiçbiri homojen, yani tek bir sınıfı veya zümreyi temsil eden partiler değildir. Burjuvazinin bu üç büyük partisinin siyasal tutumlarını daha iyi anlayabilmek için bu partilerin konumlarını ve bileşimlerini Türkiye'de sömürücü sınıfların sınıfsal karakterleri ve durumları bütünlüğü içinde ele almak gerekir. Egemen üretim biçimi kapitalizm olan (kapitalist bir ülke olan) Türkiye'de egemen burjuvazinin yanısıra pre-kapitalist kalıntılar da bulunmaktadır. Ne var ki, Türkiye'de kapitalistleşme sürecinin hızlı olduğundan pre-kapitalist ve feodal yapılar bir yandan hızla çözülürken, öte yandan pre-kapitalist sömürünün önemli bir kesimi kapitalist sömürünün de tabanıyla girift olarak, kırlarda ona bağlı bir sömürücü zümreyi teşkil etmekte, ve kapitalist ilişkilerle içiçe girmiş bulunmaktadır. Kapitalizmle içiçe girmiş pre-kapitalist sömürücüler, kırsal kesimde büyük toprak sahipleri, tefeciler, rantiyeler (toprağını ortakçı ve yarıcıya verenler) ve aynı zamanda tefecilik de yapan, yani hem emekçi köylüyü aynî ve nakdi olarak borçlandıran, hem de onun malını ucuza kapatıp kapitalist pazarlara aracı kârıyla pazarlayan, hem de tekelci sermayenin ürünlerini kırlarda gene aracı kârlarıyla pazarlayan tüccarlardır. Yani kırlarda da egemen olan kapitalizm'dir. (*)

(*) Kırlarda feodal kalıntılara ancak güneydoğu Anadolu'da rastlanmaktadır. Fakat bu bölge dahil olmak üzere, Türkiye'nin her yanında tarım alanında **pazar için üretim** yapılmakta, ayrıca sömürü biçimi ne olursa olsun büyük toprak birimlerinde istisnasız olarak makinalı tarım uygulanmaktadır. Şu halde, tarım alanında feodal geleneklerin güçlü olduğu yörelerde bile, tarımda kapitalizmin karakteristiklerinden olan «pazar için üretim ve makinalı tarım» egemendir. Şu halde kırlarda kapitalizm hızla gelişmekte, buna bağlı olarak köylülük içindeki sınıf farklılaşması ve emekçi köylülük arasındaki tabakalaşma giderek daha fazla ölçüde belirginleşmektedir. Kırlarda emekçi köylülük: orta, küçük ve yoksul köylülük katmanları ile, yoksul köylülük kategorisindeki mevsimlik tarım işçilerinden ve diğer yarı-proleterlerden ibarettir. Buna karşılık, kırlarda toprakta egemen kesimler, büyük tarım kapitalistleri, zengin köylüler ve feodal kalıntılardır. Kırlarda kapitalizmin gelişmesi ile Ege, Çukurova,

Pre-kapitalist kesimler, Türkiyede uluslararası ve yerli tekelci sermayenin egemenliğindeki kapitalist ekonomiye bağımlıdırlar. Ülke kapitalist pazarı tekelci sermayenin kontrolü altındadır. Belirleyici güç tekelci burjuvazidir.

Tekelci kapitalizmin gelişimi hiç kuşkusuz pre-kapitalizmin aleyhine işlemektedir. Bu nedenle, Türkiye'deki tekelci sermayenin bir metropol ülkesindeki kadar güçlü olmaması, ülkenin ekonomisinde ve iç pazar örgütlenmesindeki yetersizlikleri dolayısiyle varlığını sürdüren pre-kapitalist kesimler, tekelci sermaye ile temel sömürü ortaklığı içindedir, ama kapitalistleşme boyunca kapitalist ve pre-kapitalist sömürücüler arasında sömürüden pay alma mücadelesi ve sürtüşmeleri kaçınılmaz olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle ekonomik-sosyal bunalımın derinleşmesi ve mücadelesinin yükselmesi işçi sınıfının tekelci burjuvaziye karşı mücadelesinin güçlenmesi ile, tekelci sermaye, kırsal kesimdeki sömürücülerin ve bu arada pre-kapitalist unsurların sömürü paylarını giderek kısmağa çalışmaktadır, kırlarda sınıf mücadelesinin gelişmesiyle birlikte pre-kapitalist kesimler bir yandan kırlardaki emekçi halk hareketi, öte yandan tekelci burjuvazinin artan etkisi ve kontrolü altında kalmaktadır. Burjuvazinin reformcu eğilimlerini merkez yönetiminde temsil eden CHP ise getirdiği programla kırsal kesimde orta ve küçük köylüleri **kapitalist düzenin çerçevesi altında** ve kapitalist bir anlayışla ekonomik bakımdan kooperatifler şeklinde örgütlemeği önermektedir. Bu ise hem kırlarda kapitalistleşmeyi hızlandıracaktır, hem de küçük üreticilerin kapitalist düzende ekonomik örgütlenmelerini getirerek, tefeciliği kısıtlayacak, ayrıca köylünün malını ucuza kapatan aracı tüccarın payını azaltacaktır. Böyle bir kırsal ekonomik örgütlenmeyi CHP'nin yaygınca gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceği belli değilse de, CHP'nin kırlardaki bu programı pre-kapitalist kesimleri büsbütün ürkütmekte ve onları tekelci sermayenin kendileriyle temel iş-

---

Trakya başta olmak üzere birçok yörede büyük tarım kapitalistlerinin gücü giderek artmaktadır. Bunun yanısıra, kapitalizmin bir başka göstergesi olan zengin köylülüğün gücü Güneydoğu ve Doğu Anadolu dahil olmak üzere, Orta, Batı ve Güney Anadolu ile Karadeniz bölgesinde çoğalmakta, mülksüzleşen ve yoksullaşan küçük ve orta köylüler topraklarını büyük tarım kapitalistlerine ve —gene tarım burjuvazisi kapsamına giren— zengin köylülüğe kaptırmaktadırlar. Gene zengin köylülük kategorisi, aynı zamanda tefecilik yoluyla köylüyü borçlandıran, ya da topraklarını ortakçıya, yarıcıya vererek feodal kalıntısal bir sömürü biçimine de sahip olan, aynı zamanda Anadolu kasaba ve kentlerinde tüccarlık ve rantiyelik yapan bir kesimdir. Bu kesimler, tefecilik, ortakçılık, yarıcılık gibi pre-kapitalist sömürü yöntemlerini de kullanmakla birlikte, kırlarda belirgin eğilim kapitalizmdir ve gelişen dinamik de kapitalistleşme doğrultusundadır. Dolayısiyle, buna bağlı olarak da kırlarda sınıf mücadelesi gitgide şiddetlenmektedir.

birliğini öngören kanatlarına doğru itmektedir. Bu kesimlerin şu ya da bu şekilde MC iktidarını desteklemeleri bundandır.

Sağ sosyal demokrasiyi destekleyen tekelci burjuvazinin reform istekleri ise daha ziyade kırlarda pre-kapitalizmi büsbütün kısıtlayacak bir tarım reformu şeklindedir. Böylelikle, tekelci sermayenin, kendi kârlarından bir parça olsun vazgeçmeksizin ama kırlardaki aracı ve tefeci sömürüsünü azaltarak avantaj sağlayabileceği düşünülmektedir. Tekelci sermayenin Sağ sosyal demokraside somutlanan reforumcu talepleri, böylelikle bir taşla iki kuş vurmak amacındadır: bir yandan küçük üretici tarafından üretilen ama kapitalist pazara gelinceye değin tefecilik-aracılık (aynî - nakdi borçlandırma ve köylünün ürününü ucuza kapatıp, kapitalist pazarlara aracı kârlarıyla sevketme) kurumu zayıflayacak ve tekelci sermaye tarım ürünlerini arada aracı kârı bulunmaksızın veya fazla olmaksızın elde edibilecektir, öte yandan bu durum küçük üretici köylünün de işine gelecek, aracı kârı olmaksızın ürününü pazarlayabilecektir. Gene tekelci sermaye kendi ürünlerinin pazarlanmasında daha yavgın ve etkince örgütlenerek, veya sosyal demokrasinin programındaki gibi kapitalist düzen çerçevesi içinde tüketim kooperatiflerinin kurulmasını teşvik ederek, birinci veya ikinci elden sanayi ürünlerini kırlarda daha yaygın bir şekilde pazarlayabilecektir. Bilindiği gibi tekelci sermayenin yaygınca kullandığı bayilik kurumu, sadece petrol ürünlerinde otomobil, buzdolabı, çamaşır makinası, televizyon, çeşitli tarım araçları ve ilaçları alanlarındadır. Ama bu bayilik kurumlarının yanısıra tüketim kooperatiflerinin küçük kentlerde, kasabalarda vb. yaygınlaştırılması, tekelci sermayenin arada bayi kârı traktör, jip, kamyonet vb. dayanıklı mallarını veya çeşitli kimyasal tarım maddelerini, ayrıca basit tüketim maddelerini pazarlaması mümkün olacaktır. Anadolu'da CHP'nin öngördüğü biçimde tüketim kooperatif yerinin yaygınlaşmasından tekelci sermayenin hiçbir zararı olmayacağı gibi, arada aracı kârları bulunmayacağından veya azalmış olacağından dolayı, tekelci sermayenin pazarlama olanağı da artacaktır. Bu şekilde, tekelci sermaye, hem kapitalist pazarda tarım ürünlerini daha ucuza alabilecek, hem de kendi ürünlerini, daha genişçe pazarlayabilecektir. Tekelci sermayenin sosyal demokrasi yoluyla reform yapmak isteyen kesimleri bu yolun Türkiye'de kapitalistleşmeyi hızlandıracağını ve tekelciliği güçlendireceğini, aynı zamanda halkın satınalma gücünü arttıracağını, enflasyonu bir parça olsun zayıflatacağını düşünmekte böylece tarımdan sanayie fon aktarılabileceğini, kırsal kesimde bankalar dışında tefecilik yoluyla dolanan ve 1969'da Demirel'in «teşkilatlanmamış kredi piyasası» adı verdiği alandaki paranın merkezileşmesini sağlayabileceğini ummaktadır. CHP'nin bu göreve aday olduğu açıkça ortadadır. Esasen, bilinçli veya bilinçsiz kullandığı bir deyim olan «ilkel kapitalizme karşıyız» sözü, CHP'nin kırlarda-

ki misyonunu daha iyi göstermektedir. Ve bir tarım ülkesi olan Türkiye'de, böyle kırsal reformların, tekelci sermaye ve kapitalizmin gelişimi açısından, yani kapitalizmin modernizasyonu bakımından taşıdığı önem büyüktür. Büyük toprak sahiplerinin ve kırlarda kapitalist ilişkilerle ve sömürüyle içiçe geçmiş tefecilik vb. gibi pre-kapitalist kesimlerin MC içinde ve etrafında birleşmesi ve CHP'ye bu denli karşı olmasının bir nedeni budur. Diğer nedeni de hiç kuşkusuz sosyal demokrasinin savunduğu burjuva demokrasisinin gerektirdiği demokratik siyasal reformların, kırlarda sınıf mücadelesini siyasal reformların ve köylülüğün ekonomik örgütlenmesinin, kırlarda sömürücü kesimlere karşı emekçi sınıf mücadelesini büsbütün yükselteceği, güçlendireceği yani böyle bir güçleniş için elverişli olanaklar ve ortam hazırlayacağı korkusudur.

Bugün MC içinde özellikle Adalet Partisi, pre-kapitalizmi daha tedrici ve çok daha yumuşak yollardan uzun vadede tasfiyeyi savunmakta, bu nedenle, **tekelcilerin kontrolü altındaki** bir kapitalist pre-kapitalist temel işbirliğini ve politik ittifakını öngörmektedir. AP'nin arkasındaki tekelci sermaye gruplarının temel politikası budur.

Hakim sınıflar içindeki farklılaşmalar hiç kuşkusuz bundan ibaret (yani tekelci sermayenin kontrolündeki burjuvazi ile gene kırlarda gene kapitalist ilişkilerle içiçe girmiş pre-kapitalist kesimler arasındaki farklılaşmadan ibaret) değildir.

Türkiye'nin kapitalistleşme süreci geliştikçe, tekelci sermaye gücünü arttırdıkça tekelci sermaye ile tekelci olmayan sermaye arasında da çelişki açık seçik gözlenmektedir. Bu çelişkiyi tekelci sermaye ile tekel dışı sermaye arasındaki çelişki, ya da tekelci burjuvazi ile orta burjuvazi arasındaki çelişki olarak nitelendirmek mümkündür.

Burada orta burjuvazinin tekellerle olan çelişki ve ilişkilerini, bir başka deyimle orta burjuvazi konusunu İLKE'nin Ocak 1977 sayısındaki Ulusal Demokratik Devrim yazısında işlenmişti. Bu sayımızda ise kapitalist-olmayan yol konusunda aynı noktaya kısa bir değinme yeralmaktadır. Tekelci burjuvazi ile tekel dışı (orta) burjuvazi arasındaki kristalleşme özellikle sanayi sektöründe belirgindir. Bu nedenle, günümüz koşullarında orta burjuvazinin tekelci sermayeye karşı olan ekonomik talep ve eğilimlerini tekel dışı sanayiciler temsil etmektedirler. Önceden de İLKE'de belirtildiği gibi anti-emperyalist eğilimi olmayan, ama anti-monopolist karakteri gitgide belirginleşen bu kesimin siyasal tercihleri de henüz billurlaşmış değildir. Kategorik olarak ve somutta bu kesimler özlemlerini CHP'de bulmaktadırlar. Bununla birlikte MSP içinde de böyle unsurların varlığı gözlenmektedir. MSP kendi kontrolündeki teknik bakanlıklar ve devlet daireleri aracılığıyla, kendi partisini destekleyen orta burjuva unsurlara önemli teşvikler ve krediler vermektedir. MC içinde bu konunun önemli bir sür-

tüşme haline geldiği görülmektedir. (MSP'nin bu tutumu, aynı zamanda kendisini destekleyen bazı tekelci unsurlara da avantajlar sağlamak şeklindedir, yani MSP'nin AP ile sürtüşmesiyle sadece MSP'li orta burjuvalarla, diğer tekelciler arasındaki bir çelişkinin yansıması olarak almak doğru değildir. Bununla birlikte, tekelcileri bu denli tedirgin eden ve MC içinde MSP'ye karşı sert tedbirler almağa yönelten şey, MSP'nin palazlanmış orta burjuvaları daha da teşvik edip, yeni tekelciler ve tekeller yaratmak ve genel olarak kendi partisini desteklediğini bildiği orta burjuva unsurları, sanayicileri kayırmasıdır)

Nitekim, AP'nin kontrolündeki Maliye Bakanlığı, Mart ayı başında önemli bir genelge yayınlayarak MSP'nin kontrolündeki bakanlıkların ve onlara bağlı devlet dairelerinin harcamalarını kayıt ve şart altına almağa kalkışmıştır. Bu önemli haberi buraya aktarmakta yarar görüyoruz:

«Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon imzasıyla yayınlanan ikinci bir genelgeyle, 1977 malî yılı bütçesi'nde yer alan fonların kullanımının Maliye Bakanlığı'nın yetkisinde olduğu tekrarlanmıştır. Maliye Bakanlığı Bütçe Genel Müdürlüğü aracılığıyla yayınlanan genelgede, başta Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olmak üzere MSP'li bakanlıkların yatırım harcaması yapabilmesi bir dizi şarta bağlanmıştır.

Bu şartlar özetle şöyledir:

[1] Yatırımın etüd ve projesinin tamamlanmış olması.

[2] Yatırım konusu bütçe ödeneğinin ilgili kuruluş yetkilileri tarafından onaylanmış olması.

[3] Yatırımlarla ilgili olarak Devlet Planlama Teşkilâtı'nın vizesinin alınması.

[4] Bütçe ödeneğinin, doğrudan doğruya fiziki yatırımların gerçekleşmesine, mal ve hizmet alımlarına dönük ve büyük inşaat ve onarım giderlerine tahsis edilmiş bulunması.

Maliye Bakanı'nın genelgesinde, bu şartların yerine getirilmemesi halinde, bütçe fonlarının kullanımı için Bütçe Kanunun'daki özel hükümlerin uygulanamayacağı, genel esasların geçerli olacağı açıklanmıştır. Böylece, MSP'nin «Ağır sanayi hamlesi» propagandasının özünü oluşturan ve Sanayi Teknoloji Bakanlığı'na bağlı olarak kurulan ağır sanayi kuruluşlarının yatırım harcamalarının kontrolünü Maliye Bakanlığı'nın elde tutacağı belirlenmiştir. Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon'un daha önce Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü aracılığıyla bütün Bakanlıklar, Bakanlık Muhasebe Müdürlükleri ve Bakanlık Merkez Saymanlıkları'na gönderilen genelgesi, bu esaslara uyulması için emir niteliği taşımaktadır. Bilindiği gibi, Bakanlık Muhasebe ve Bakanlık Merkez Saymanları doğrudan doğruya Maliye Bakanlığı'nın memurlarıdır.

MSP'NİN KOYDURDUĞU HÜKÜM İŞLEMEYECEK

Maliye Bakanı'nın Bütçe Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte yayınladığı genelgeler, Bütçe Kanunu'nun «yatırımlarla ilgili ödenekler Bütçe Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren serbest bırakılır» yolundaki hükmünün uygulanma olanağını ortadan kaldırmıştır. Böylece, dörtlü koalisyonun MSP kanadını Bütçe Kanun Tasarısını imzalamak karşılığında Bütçe Kanunu'nda yer almasını sağladığı «ödeneklerin serbest bırakılması» hükmü işlerliğini yitirmiştir.

Maliye Bakanı'nın biribirini tamamlayan iki genelgesi, ayrıca, Bütçe Kanunu'nun (4) cetvelinde «mali transferler» başlığı altında yer alan ve sanayi yatırımlarıyla ilgili fonların kullanışı ile ilgili esasları tespit yetkisini Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na bırakan hükmü de uygulanmaz hale getirmiştir.

Bu nedenle, etüd ve projesi tamamlanmamış, yetkili mercilerce onaylanmamış. Devlet Planlama Teşkilâtı'nca vizesi alınmamış yatırım projelerine ilişkin ödenekler, transferlerle ilgili genel serbest bırakma oranlarına tabi bulunmaktadır.»

Maliye Bakanı'nın açıklamasında, öngörülen şartların yerine getirilmemesi halinde «yatırımlarla ilgili ödeneklerin serbest bırakılması» yolundaki Bütçe Kanunu'nun 4'üncü maddesinin işlemeyeceği belirlenmiştir.

Böylece, dörtlü koalisyonun MSP kanadını Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı olarak kurulan Tümosan, Taksan, Testaş, Temsan, Gerkonsan, Telesan, Tüteks ve ilgili diğer bütün kuruluşlar aracılığıyla sürdürdüğü «ağır sanayi hamlesi» propagandasının geleceği Maliye Bakanlığının denetimine girmiştir.

İlgililer, bir yatırımla ilgili etüd ve proje hazırlanmasının, onay ve vize işlemlerinin tamamlanmasının en az bir yıl süreceği belirtilmekte, AP'nin erken ya da normal tarihinde yapılacak bir seçime kadar MSP'yi «açık düşürdüğünü» savunmaktadırlar.»

(Cumhuriyet; 5.3.1977)

Bu genelge MSP çevrelerinde sert bir tepkiyle karşılanmış ve MSP genel başkan yardımcısı Fehmi Cumalıoğlu, Maliye Bakanlığının, MSP'nin yatırım harcamalarını koşullara bağlayan genelgesini «ihanet» olarak nitelemiş ve düzeltilmesini istemiştir. **(Cumhuriyet, 5.3.1977)**

Öte yandan ertesi gün; «AP genel başkan yardımcısı İsmail Hakkı Yıldırım bütçe yağmacılığının ancak erken seçimle önlenebileceğini belirtmiş; 'bütçe yağmacılığından' Erbakan'ın tutumunu mu kastediyorsunuz, şeklindeki soruya ise 'Kimi kastettiğim açıktır' cevabını vermiştir.» **(Günaydın, 6.3.1977)**

AP genel başkan yardımcısı bu sözlerini Yankı dergisinin 7 Mart tarihli sayısına verdiği demeçte —erken seçimin bugün en önemli konu olduğuna değinerek— şöyle izah ediyor:

«Bence bugün Türkiye'nin en önemli problemi budur. Siyasi tansiyonun düşürülmesi, anarşik eylemlerin gerilemesi ve siyasi amaçla bütçe yağmacılığı tasavvurları ancak bu suretle kırılabilir.»

MSP'nin parti yönetiminde bulunan kanadının bugün göze çarpan ekonomik tutumları şöyledir:

• Ekonomi üzerinde belli bir devlet kontrolünü kurmağa çalışmak. MSP'nin bu tutumu, gerçekte yeterince palazlanmamış bir kısım tekelciler ile kategorik olarak orta burjuva konumuna giren bir kısım yatırımcıyı devletin himayesine alarak, güçlendirmektedir. Bu himaye başlıca şu biçimlerde somutlanmaktadır: onları kredilerden yararlandırmak, devlet yatırımlarına ortak etmek, devlet ihalelerini bu unsurlara vermek, MSP'in kontrolündeki bakanlıklar aracılığıyla, MSP'ye ve onun ardındakilere tekelci veya tekel dışı kapitalistlere karşı olan tekellerin devlet fonlarından yararlanmalarını kısıtlamak, vb.. vb..

Sümerbank'ın sloganlaştırdığı «sanayide devlet» sözü, gerçekte MSP nin taşıdığı belli devletçi yönelimlerin bir yansımasıdır. Ve bu devletçiliğin karakteri bir kategorik milli burjuva devletçiliği olmayıp, belli kapitalistleri himaye ve kalkındırmadır.

• Öte yandan MSP yabancı sermayeye karşı değildir. Sadece Ortak Pazar'dan daha fazla ödün istemektedir. Gene MSP'nin emperyalist kredi kurumlarından Dünya Bankasına karşı koştuğu istekler de kredilerin arttırılması yönündedir. Emperyalist burjuvazi, ancak somut projelere yatırım yaptığına ve başlıca somut projelere kredi verdiğine göre, MSP'nin bu direnişindeki amaç da, gene kendisine arka çıkan tekelci ve tekel dışı unsurlara kendi kontrolündeki bakanlıklar aracılığıyla AET'den ve Dünya Bankasından vb. sermaye ithali veya direkt kredi vb. sağlamaktır. AP'nin MSP'li bakanlık yatırımları için kısıtlama getirmesi bundandır, MSP'nin tutumunu «bütçe yağması» olarak nitelemesi bundandır. (AP genel başkan yardımcısı, bu sözleriyle, güttüğü mantık şöyledir: «Genel seçimlerde MSP'nin oylarının AP lehine azalacağı ve özellikle DP'nin iyice eridiği, CGP'nin ise silindiği bir seçimlerde, biz avantajlı çıkacağız. CHP tek başına iktidara gelemeyeceğine göre, bugünkünden daha güçlü ve sandalye sayısı daha fazla bir AP ile onun yedeğindeki bir MSP'nin gene üçer beşer milletvekillik MHP ve CGP ile kuracağı bir hükümette AP'nin üstünlüğü ezici olacak, böylelikle yeni bir MC formülü ortaya çıkacaktır, fakat bu formül şimdikinden farklı olarak MSP'yi iyice kısıtlayacaktır. Eğer erken seçim yapılırsa, bu yılki bütçe'den MSP'nin ve ardındakilerin daha fazla yararlanması bir an önce önlenmiş olacaktır» AP, erken seçim ko-

nusunda esas olarak CHP'ye karşı erken seçim hesapları yaparken, kendisini arkadan vuran MSP'ye karşı da hesaplar içindedir ve bu hesaplar arasında, birtakım bakanlıkları bir an önce MSP'nin elinden kurtarmak AP'nin erken seçim hanesine yazdığı faydalarından birisidir. Aynı şekilde, MSP erken seçime en sert biçimde karşı çıkarken, seçimler sonucunda AP'nin bugünkünden daha fazla güçleneceğini, kendisinin ise güçlü bir CHP ile güçlü bir AP arasında, yedeğe takılmaktan başka bir fonksiyonu olmayacağını düşünmekte, bugün eline geçirmiş olduğu fırsatı sonuna kadar kullanabilmek için, seçimlerin süresini mümkün mertebe uzun kullanabilmek, kontrolündeki bakanlıkları yukarıda özetlediğimiz doğrultuda daha da işletebilmek hesapları içindedir. Genel seçimlerde ister CHP tek başına iktidara gelebilsin, isterse gelemesin, —ve CHP'nin tek başına iktidara gelemediği bir durumda, MSP ister CHP ile isterse AP ile koalisyon yapsın— her durumda MSP bugün korumakta olduğu bakanlıkları ve avantajları aynen muhafaza edemeyeceğini bilmektedir. Bu nedenle, MSP seçimlerin normal zamanda yapılmasını isterken esas motif olarak bu üç ay içinde oylarını büyük ölçüde arttırabilme şansı için değil —çünkü 3 ayda böyle bir şans yoktur—, fakat esas olarak denetimindeki bakanlıkları yukarıda anlattığımız yönde bir süre daha işletebilmek dileğini taşımaktadır.)

Gene AP'nin son zamanlarda CHP ile «teknik düzeyde» seçim görüşmelerine başlamağa yanaşması dikkat çekicidir. Çünkü AP'yi destekleyen tekelci çevrelerde de MSP'nin «devletçi» tutumundan ötürü şikayetler artmıştır ve birtakım siyasal amaçlarla birlikte ve tekelci güçlerin öteden beri istedikleri AP-CHP koalisyonu mantığının, genel seçimler öncesinde bugünkü somut durumdaki bir yansımasıdır.

İstanbul Ticaret Odası Başkanı hakkında 5 Mart Cumartesi günü Cumhuriyet gazetesinde verilen şu haberin burada altını çizmek istiyoruz:

Nitekim, tekelci burjuvazinin geniş kesimleri de MSP'nin hükümetteki konumunu yeni tekelciler türetmek ve bazı tekelcileri palazlandırmak yolunda bir «devletciliğe» araç edinmesine karşıdırlar.

«İstanbul Ticaret Odası Başkanı Celâl Umur ekonomik ve siyasal istikrar için erken seçime gidilmesini istemiştir. Bu arada partileri asgari müştereklerde birleşmeye çağıran Umur son kur ayarlamasının doz ve zamanının yanlış saptandığını ileri sürmüştür.

İTO yönetim Kurulu Başkanı Celâl Umur dün düzenlediği basın toplantısında ağır sanayi yatırımlarının devlet eliyle yapılmasını çelişki olarak nitelediklerini belirterek şunları söylemiştir:

«Ağır sanayi yatırımlarının devlet eliyle yapılmasının peşinen kabul edilmiş olmasının, karma ekonomi sistemi içinde kamu ve özel sektör dengesini olumsuz yönde ve önemli derecede etkileyeceği kanısındayız. KİT'lerin sürekli zarar ettikleri ve bu zararın bütçeden karşılandığı ve bütçe

açıkları ile enflasyona neden oldukları kabul edilmişken ağır sanayi yatırımlarının devlet eliyle yapılması, büyük bir çelişkidir.»

Öte yandan taban fiyat politikasının üretimi arttırma yerine kısıtlayıcı etki gösterdiğini ileri süren İTO Başkanı, konunun politik amaçlara yönelik bütün partilerce yarışma haline getirildiğini ileri sürmüştür. Umur tütünde ekonomi zorlanarak üretici desteklenirken patateste üreticinin kaderine terkedildiğini belirtmiştir.»

(Cumhuriyet - 5 Mart 1977)

• MSP'nin üçüncü belirgin ekonomik yönelimi, Arap ve diğer müslüman ülkeler başta olmak üzere Üçüncü Dünya ile özellikle ekonomik ilişkileri geliştirmektir. Bu ise, dayanıklı tüketim mallarını pazarlamak için alan arayan tüm tekelci sermayenin isteklerine aykırı düşmediği, ayrıca Kıbrıs çıkartmasından sonra uluslararası politikada bütünüyle yalnız kalan Türkiye'ye belli politik ilişkiler getirmek isteyen tüm tekelci sermayenin ortak eğilimi olduğu için ne CHP ne de AP buna karşı değildirler. (*)

Hakim sınıflar arasındaki ilişki ve çelişkilerin, henüz Türkiye'deki kapitalistleşme ve tekelci sermayenin güçlenmesi sürecinin yaşandığı bir dönemde, hiç kuşkusuz, egemen sınıf ve zümreler arasındaki ilişki ve çelişkilerin de billurlaşması sürmektedir. Bu nedenle egemen sınıflar arasındaki ilişkiler (ya da çelişkiler) gelecek yıllarda daha da net bir görünüme kavuşacak, burjuva partilerinin de tutumları buna bağlı olarak kristalleşecektir. Bugün mevcut burjuva partilerinin homojen olmayan yapıları da bu gelişim süreciyle ilgilidir. Bu partiler arasında en çok heterojen durumda olan MSP'dir. MSP'nin ardında bazı tekelci gruplardan, orta burjuvaya, şeyh, ağa tefeci vb. gibi birkısım pre-kapitalist unsurlardan bir kısım burjuva özlemlerine kadar heterojen bir yapı vardır. Bu he-

(*) Türkiye'deki halk güçleri de Üçüncü Dünya ve sosyalist sistemle yakın ilişkiler kurulmasından yanadır, ama halk güçleri, tekelci sermayenin Üçüncü Dünya için güttüğü, pazar alanları yoluyla sömürü amacını değil, halkların emperyalizme karşı bağımsızlık, demokrasi, barış, sosyal ilerleme ve sosyalizm yönünde işbirliği amacını gütmektedir. Böyle bir özlem tekelci sermayeden beklenemeyeceğine göre, tekelci sermayenin üçüncü dünyaya yaklaşma istekleri ile işçi sınıfımızın ve halk güçlerinin üçüncü dünya ile dayanışma istekleri arasında nitel bir fark ve derin bir uçurum vardır. (Keza, SSCB'nin detant koşullarında Türkiye ve benzeri azgelişmiş ülkelerde emperyalizmin nüfuzunu kırabilmek, sanayileşmeye yardım ederek işçi sınıfının nicel ve nitel gücünü arttırmak, sosyalizmin maddi önkoşullarını güçlendirmek, bölge ve dünya barışının gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla Türkiye'ye yaptığı yardımlara tekelci sermayenin bakış açısı ile Türkiye işçi sınıfının bakış açısı da çok farklıdır. İşçi sınıfımız Türkiye'nin sosyalist sistemle ekonomik ve teknik işbirliğinin gelişmesini yukarıda söylediğimiz amaçlarla, ve ayrıca halkların azılı düşmanı anti-komünist ve anti-Sovyetik propagandaları kırabilmek doğrultusunda değerlendirmeye çalışırlar)

terojen yapı şimdilik islâmcılık bağlarıyla biribirine bağlıdır, ama kapitalist bir toplumda, çoğunlukla kapitalist toplumun çeşitli zümrelerinden gelen kesimlerin gene feodal toplumun üstyapısı olan dinci ideolojiyle uzun süre bağlı kalmaları düşünülemez. Bu nedenle, MSP'yi şu anda ideolojik anlamda islamcı motiflerle destekleyen çeşitli kesimlerden gelmiş unsurların arasındaki birlik de, bu unsurların çıkarlarının zamanla farklılaşması ile ortadan kalkacaktır. Kaldı ki, MSP içinde azınlıkta olan bir kanadın AP'ye geçmek veya kararlı bir şekilde AP ile kalıcı bir ittifak yapmak amacında ve eğiliminde olduğu bilinmektedir. Bu eğilim son MSP kongresinde önemli bir yenilgi almış ve yönetimdeki temsilcilerini yitirmiştir. Bununla birlikte MSP Meclis grubunda 18 kadar temsilcileri olduğu söylenmektedir. Teşkilât kademelerinde ise bu kanadın güçlü olmadığı Kongreden anlaşılmıştır.

Öte yandan, MSP, din ve mâneviyat sloganlarını bir yandan sürdürürken hiç de öyle sanıldığı gibi dinciliği güçlendirmek yoluyla güçlenmeyi hayal etmek tutumu içinde olmadığı görülmüştür. Bundan çok farklı olarak, MSP, din, ahlâk maneviyat sloganlarını bir yandan sürdürürken, koalisyonun kurulmasında önemli teknik bakanlıkları, yatırım bakanlıklarını ele geçirmiş ve ekonomik alanda yukarıda anlattığımız doğrultuda adımlar atmıştır. Bir başka deyimle, MSP tarzındaki fanatik dinci bir parti ekonomik planda hiç de öyle feodal kesimlerin partisi olmamış, tersine kapitalist kesimlerin partisi olmuştur ve o kapitalist kesimleri güçlendirmeğe vargücüyle çalışmıştır. MSP'yi batı Avrupa'daki Hristiyan Demokrat Partilerle karşılaştırmak doğru değildir. Çünkü feodalitenin ve her türlü prekapitalist kalıntının tasfiye edildiği çoğu Batı Avrupa ülkesindeki Hristiyan Demokrat Partilerin Hristiyanlığı (dinciliği) sadece lâftadır. O partiler metropol kapitalizminin, finans kapitalin, reforumcu olmayan muhafazakâr veya liberal partileri durumundadırlar. Türkiye gibi pre-kapitalist kesimlerin bulunduğu ve üstyapı planında feodal geleneklerin daha güçlü olduğu bir ülkede ise MSP gibi bir partinin, —ideolojik sloganlarına bakılarak— salt feodal kalıntıların partisi olması beklenirken— tersine, MSP kapitalistleşmeyi ve sanayilesmeyi hızlandırmaya çalışan, belli kapitalist unsurların çıkarlarını koruyan bir **burjuva** partisidir. Üstelik de AP, CGP, ve MHP' den gelen sıkıyönetim önerilerine karşı çıkan, fikir özgürlüğünün olması gerektiğini sık sık tekrarlayan, diğer koalisyon ortaklarından daha az anti-komünist sloganlar kullanan bir tutumu vardır. Hatta Yankı Dergisinin son sayısına verdiği demeçte, Erbakan, komünizmin savunulmasının da yasak olmaması gerektiğini, fikir hürriyetinden yana olduğunu söylemiştir.

MSP'nin bugünkü heterojen yapısı, yukarıda da belirttiğimiz gibi, zamanla ayrışmaya uğrayacaktır. Hiç kuşkusuz, MSP'nin ilerici bir parti olduğunu iddia eden görüşler Marksizm'le bağdaşmaz. Burada sadece gös-

termek istediğimiz şey, MSP'nin dinci maneviyatçı sloganlarına bakılarak onu bir pre-kapitalist bir parti olarak görmenin yanlışlığıdır. Pre-kapitalist unsurlar bu partide bulunmaktadır, fakat MSP kapitalizmin bir partisidir, ve kapitalistleşmeye hizmet etmektedir.

Egemen sınıflar arasında bugün politik platforma yansıyan çekişme ve sürtüşmeler ya da ittifaklar, başlıca şu üç noktada odaklaşmaktadır. 1 — Kapitalist sınıflarla pre-kapitalist sömürücüler arasındaki ilişki ve çelişkiler 2 — Tekelci burjuvaziyle tekel dışı (orta) burjuvazi arasındaki çelişki ve ilişkiler 3 — Tekelci sermayenin kendi içindeki (tekelci gruplar arasındaki) ilişki ve çelişkiler.

Bugün bu üç ilişki ve çelişki dizisi burjuva partileri arasında içiçe geçmiş karmaşık bir görünüm arzetmektedir. Ve belirttiğimiz gibi, kapitalistleşme süreci geliştikçe ve tekelci sermayenin diğer sömürücüler üzerindeki üstünlüğü büsbütün arttıkça, bu ilişki ve çelişkilerde de kristalleşme kaçınılmaz olarak derinleşecektir.

Hiç kuşkusuz, egemen sınıflar arasında tartışılmaz şekilde belirleyici olan tekelci burjuvazidir. Bu nedenle tekelci sermayenin kendi içindeki çekişmeler, yani tekelci gruplar arasındaki mücadele burjuva üstyapısında (politikasında) en büyük önemi taşımaktadır.

Tekelci sermayenin ortak politik isteği, 1973 seçimlerinden bu yana bir AP-CHP koalisyonudur. Bu çözümü istemekte tekelci sermaye kendi açısından çok haklıdır. Çünkü bu şekilde tekelci sermayenin güçlü bir politik iktidarı oluşabilecek, böyle bir koalisyon tekelcilere göre şunları yapabilecektir: 1 — Esas olarak işçi sınıfının yükselen mücadelesini önleyebilecek etkin bir hükümet kurulmuş olacaktır. İşçi sınıfının bazı önemli acil taleplerini destekleyen CHP'nin solculuğu böylelikle iyice ehlileşmiş olacak, yani CHP'nin taşıdığı kimisi radikal sayılabilecek reformculuğu, tümüyle bir tekelci burjuva reformculuğuna dönüşecektir. 2 — Aynı şekilde, CHP içinde küçük burjuva radikalizmini temsil eden ve objektif çıkarları işçi sınıfı ile ittifak kurmaktan geçen, ayrıca sübjektif olarak da bu eğilimi gösteren sol-sosyal demokrat kanadın, CHP politikasını sola çekmeğe çalışan çabaları önlenmiş olacak, CHP, çoğu Avrupa ülkelerinde görüldüğü gibi tipik bir Merkez sol büyük burjuva partisi haline dönüşecektir. Oysa gerek işçi sınıfının yükselen sınıf mücadelesi, gerekse CHP içinde güçlü ifadesini bulan küçük burjuva sosyal muhalefeti, bu partinin batıdaki gibi klasik bir Sağ Sosyal Demokrat parti olmasını, —yani reformculuğu tekelci burjuva reformizmiyle sınırlanmış bir mekze sol parti durumuna indirgenmesini— önlemekte CHP'yi, tekelci sermayenin reformcu eğilimlerinin istediği sınırların solunda tutmaktadır. 3 — Böyle bir AP-CHP koalisyonu aynı zamanda çoğunlukla CHP'de, kısmen de MSP'de çıkarlarını bulan orta burjuva kesimlerin muhalefeti de nötrolize edilmiş

olacaktır. 4 — Gene böyle bir hükümet, tekelci sermayenin pre-kapitalist kesimlere karşı istediği tarım reformlarını gerçekleştirebilecek, tarımdan sanayiye fon akışını hızlandırıp merkezileştirebilecektir. 4 — CHP-AP koalisyonu olunca tekelci sermaye bu koalisyonda hemen hemen büyük çoğunluğuyla temsil edilmiş olacağından tekeller arasındaki çıkar çatışması kapitalist ekonomiye zarar vermeyecek bir biçimde, aynı hükümet içinde daha kolayca yumuşatılabilecek krediler ve diğer devlet fonları daha barışçıl ve «adilane» biçimde tekeller arasında paylaştırılabilecek, gene böyle bir hükümetin alacağı ekonomik kararlar, tekelci sermayenin şu veya bu finans gruplarını kayıran nitelikten çıkıp, onların ortak çıkarlarını yansıtabilecek, bir başka deyimle devlet yönetiminde tekellerin çıkarlarının bağdaştırılması sağlanacak, yani tekeller arasında bir anlaşma ve uzlaşma zemini, en yetkili organlarda sağlanmış olacaktır. 5 — Gene aynı şekilde, işçi sınıfının ve radikal eğilimli diğer emekçi katların sınıf mücadelesini bu şekilde —CHP kanalıyla— sosyal barış ve oyalama yöntemleriyle **bir süre için** yumuşatabilme olanağına kavuşacağını uman tekelci sermaye, kendisine zarar vermeyecek türden bazı ödünleri (reformları) verebilecektir. 6 — Tekelcilerin deyimiyle «siyasi istikrar» sağlanacak, ekonomik büyüme ve tekelci gelişim yolunda daha rahat adımlar atılacaktır. 7 — CHP'nin AP ile koalisyona gitmesi Ortak Pazar ile ilişkilerin düzelmesini kolaylaştıracaktır. (Bu faktör, diğer etkenler ve araçlarla **birlikte** önem taşımaktadır.)

Tekelci sermayenin bu yoldaki bir CHP-AP koalisyonu gerçekleşmemiştir. CHP'yi destekleyen kesimlerin radikal talepleri, Türkiye'de işçi sınıfı mücadelesinin güçlenmesi ve sosyal demokrasinin işçi sınıfını yanına alma istekleri, öte yandan özellikle AP-MHP işbirliğindeki genel faşizan saldırı, hem objektif olarak, hem de sübjektif bakımdan böyle bir koalisyonu imkânsız kılmaktadır.

Tekelciler büyük bir çoğunlukla AP-CHP formülünde kendi aralarında anlaşmışlardır, fakat bunun objektif olarak gerçekleşmesi CHP ve AP'nin sınıfsal bileşimleri ve özellikle CHP'nin sol-sosyal demokrat kanadının varlığı, ayrıca geniş emekçi yığınlarının faşizme ve sağa karşı şimdilik acil taleplerini CHP kanalıyla gerçekleştirebilme ümitleri ve bu kitlelerin güçlü demokratik, ilerici özlemlerinin CHP üzerindeki ağırlığı böyle bir tekelci sermaye formülünü önlemektedir.

Bir CHP-AP formülü işlemeyince, geriye kalan alternatifler arasında, tekelcilerin istekleri başlıca şu eğilimlerde somutlanmaktadır: 1 — Bir kısım tekelci, faşist bir diktatörlükten yanadır. Fakat ne uluslararası konjonktür ne de iç dinamik koşulları böyle bir faşist diktatörlüğe el vermediği için, tekelci burjuvazinin en gerici kesimlerinin savunduğu, istediği bu formül, tekelci burjuvazi içinde şu anda yaygınlaşamamaktadır. 2 — Geriye,

tekelcilerin iki belirgin eğilimi kalıyor: bunlardan birisi, AP'nin ağırlığındaki bir hükümet kanalıyla **«otoriter demokrasi»** adını verdikleri bugünkü MC eğilimli, ama aynı zamanda sıkıyönetim vb. yoluyla sosyal muhalefeti de bastırıp sindirebilecek bir hükümet. Bunu isteyen tekelci gruplar AP'yi desteklemektedirler. Aynı tekelci gruplar, böyle bir formülün önkoşullarından olarak pre-kapitalist kesimlerle temel egemen ittifakın sürmesinden yanadırlar. Ne var ki, bu tekelci zümreler MC tipi bir hükümet aracılığıyla Türkiyüe'de sınıf mücadelesini geriletemediklerini, yani «siyasi istikrarı» sağlayamadıklarını görmektedirler. Gene de önemli tekelci bölümler, MSP'-nin etkisinin «bütçe yağmasının» önlendiği bir AP ağırlıklı hükümetten yanadırlar. 3 — Tekelci sermaye içinde nicel ağırlığı olmasa bile, nitel ağırlığı büyük önem taşıyan bazı finans grupları ise, —AP-CHP koalisyonu olmadığı takdirde— CHP iktidarından yanadırlar. Böyle bir iktidar, sınıf mücadelesini sosyal barış yöntemiyle, bazı reformlar yoluyla yumuşatıp Ortak Pazar'la ilişkileri düzeltecek, sosyalist sistemden ve Üçüncü Dünyadan daha geniş bir yardım görebilecek, böylelikle kapitalist büyümeyi tekelci gelişimi hızlandıracaktır. Akıllı ve uzun vadeli düşünebilen bazı büyük finans grupları bu yolu tercih etmektedirler. CHP'nin içindeki sol - sosyal demokrasiden ve geniş emekçi yığınların CHP üzerindeki acil taleplerinden, bu tekelcilerin kuşkuları ve şikayetleri olsa bile, bir sosyal demokrat iktidarın yukarıdaki avantajlarla sağlayabileceği kapitalist büyüme, aynı zamanda kitlelerin bazı reform taleplerini karşılamaya yetebilecek fonları getirebilir. Ayrıca yukarıda da değindiğimiz şekilde, sosyal demokrat bir hükümet şayet kırlarda köylülüğün —kapitalist düzen çerçevesinde— ekonomik örgütlenmesini sağlayıp, aracıları, tefecileri vb. devreden çıkarabilirse, sanayie tarım sektöründen önemli fonlar aktarılabilecek, aynı şekilde kırsal kesimde merkezileşemeyen bir kısım sermaye böylece merkezileşecektir. CHP, bugün AP'dekinden farklı olarak hiçbir şekilde pre-kapitalist kesimleri ve özlemleri içinde barındırmamaktadır; bu ise kapitalist büyümeyi —aynı zamanda pre-kapitalizmi daha hızlı kısıtlayarak— sağlamak isteyen belli tekelci grupların isteklerine uygun düşmektedir. Bir AP-CHP koalisyonu olmadığı takdirde, CHP'ye eğilim gösteren büyük tekelci grupların başında Koç grubu gelmektedir. Bilindiği gibi Koç grubu özel sektör alanında Türkiye'nin en gelişkin sanayiini elinde tutan —dayanıklı tüketim malları üreten— bir tekelci gruptur. Ayrıca devletle en fazla ortak yatırıma sahip olan grup da gene Koç grubudur. Öte yandan AET ile en gelişkin ilişkiler ve ortak sanayi yatırımları gene bu gruptadır. (Ortak Pazarla yakın ilişkileri olan bir başka grup da — Eczacıbaşı — aynı eğilimi taşımaktadır.)

İşte Türkiye kapitalizminin —temelde dünya kapitalizminin bunalımına bağlı olan ve işçi sınıfı ile diğer emekçi yığınların yükselen belirle-

yici sınıf mücadelesiyle— derinleşen bunalımı ve bunalım içindeki egemen sınıfların keşmekeşi ve çözümsüzlüğü 'kısaca egemen sınıfların krizi' 1977 genel seçimleri öncesinde başlıca bu görünümdedir.

Buna karşılık, emekçi sınıflar da çözümsüzlük içindedirler. Bir başka deyimle emekçi sınıfların sınıf mücadelesi hızla güçlenmekle birlikte siyasal mücadele arenasında işçi sınıfının politik gücü son derece zayıf kaldığı, sınıf mücadelesi daha çok spontane (ekonomik mücadele) karakterini koruduğu için, emekçi sınıflar bugün geçici de olsa MC ile CHP arasındaki bir tercih yapmak durumunda kalmışlardır. Yani toplumda temel belirleyici mücadele olan işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki sosyal mücadele, üstyapıda (politik planda) temsil edilmemekte, bugün için temel siyasal kutuplaşma CHP ile AP arasında olmaktadır. Bu sübjektif ve geçici bir durumdur, ama gene de somut bir vakıadır.

Bu bakımdan, işçi sınıfı da 1977 genel seçimleri öncesinde —politik örgütlenme düzeyinin düşük olması, siyaset arenasında kendi sınıfsal gücünü olanca gücüyle duyuramaması nedeniyle— siyasal bir çözümsüzlükle karşı karşıya olduğu için, kendisi için en uygun ikincil ve üçüncül çözümlere kayma durumundadır.

Ne var ki, kapitalizmin ve egemen sınıfların bugünkü çözümsüzlüğü objektif bir çözümsüzlüktür. Kapitalist sistemin doğasından, emperyalizmin bunalımdan ve objektif sınıf mücadelesinden kaynaklanmaktadır. Işçi sınıfının ve emekçi halk güçlerinin politik çözümsüzlüğü ise sübjektif'-tir, örgütsüzlükten bilinç düzeyinin düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

Yazımızın ikinci bölümünde, emekçi sınıfların 1977 genel seçimleri öncesindeki durumunu, ve işçi sınıfı ile emekçi halk hareketinin **sınıf mücadelesi perspektiflerini** ve bu perspektiflerin bugünkü sosyalist ve demokratik görevlerini işleyeceğiz.

8 Mart Uluslararası Kadınlar Günü Üzerine

1.4. Kadınların örgütlenmesi

Kadınlarımız en çok horlanan ve baskı gören toplum üyeleridir. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, kadınların demokratik örgütlenmelerinin kadın kitlesine maledilmesi yaygınlaştırılması için gerekli girişimleri destekler, mevcut bu nitelikteki kuruluşlar ile diyalog kurar, aynı amaca yönelik kadın örgütlenmelerinin birleştirilmeleri, merkezileştirilmesi ve birlikte hareket edebilmeleri için çaba gösterir. (TSİP I. Kongre Kararı)

İLKE

8 Mart Dünya Kadınlarının ilkel toplumdaki üretim ilişkilerinin çözülmesi sonucu ortaya çıkan sınıflı toplumlardaki hâkim sınıflar tarafından en amansız baskı yöntemleri ile katmerli sömürü altında tutulmalarına ve en hayasızca horlanmalarına karşı direnişlerinin örgütlü ve evrensel bir biçime dönüşmesinin yıldönümüdür. Daha başka bir deyimle 8 Mart, özel mülkiyetin ortaya çıkışı ile gerçek eşitliğini yitiren kadının toplum içinde yavaş yavaş köleleştirilmesi giderek «tanrı adına inen buyruklar»la (!) köleliği ve «ebedî ve ilâhi günahkâr»lığı ile perçinlenerek tarih boyunca en aşağılık bir biçimde sömürülmesine karşı yalnız kendi kurtuluşları için değil aynı zamanda tüm sömürülenlerin kurtuluşu için bilinçli, örgütlü ve evrensel bir biçimde mücadeleye başlamalarının sembolik ama önemli bir ifadesidir.

1910 yılında Kopenhag'da toplanan 11. Halklararası Sosyalist Kadınlar Konferansı, Alman emekçi kadınlarından Clara Zetkin'in önerisi ile «Uluslararası Kadınlar Günü» olarak kabul ve ilân edilen 8 Mart semboliktı, çünkü; kökü Fransız burjuva devriminden hemen sonra (20 Ekim 1793) Olmyppe de Gouges ve Rose Lacombe tarafından —başlarının giyotinle alınması pahasına— başlattıkları kadın hakları hareketinden, 8 mart 1857 de Dokuma sanayiinde çalışan New-York'lu kadınların yürüttüğü «eşit işe eşit ücret ve iş gününün 10 saate indirilmesi» mücadelesi ile özellikle 1900 lerde İngiltere'de gelişen kadınların demokratik mücadeleleri ile 1910 Kopenhag konferansına kadar kadınların bu yönde canları pahasına yürüttüğü diğer tüm mücadelelerin anısını kucaklar, onları sembolize eder. Önemlidir, çünkü; çeşitli ülkelerde kadınların yürüttüğü mevzii demokratik hareketlerinin merkezileştirilmesi ve geçmiş mücadelelerinin tecrübeleri ile yanlışlardan azami ölçüde arındırılarak kadınların gerçek eşitliğinin ve özgürlüğünün ancak ve ancak sömürüsüz bir toplumda gerçekleşebileceğini, onların kölelikten kurtulma savaşının sömürücü sınıflara karşı verilen savaşla asla ayrılmadığını vurgular. Ve bunu yalnız vurgulamakla kalmaz dünya kadınlarının uluslararası birlik ve dayanışmalarının örgütlü bir biçimde gerekirliğini anlatır. Ayrıca kadınların mücadelesinin yalnız sosyalistlerin değil, bütün emekçi kadınların, demokratların görevi olduğunu ve bu görevin; sermayenin uluslararası gericiliğine karşı feminizmden arındırılarak dünya kadınlarının kölelikten kurtulmak için verdiği ekonomik ve demokratik mücadelelerini, işçi sınıfının bilimi ışığında ve onun sömürücü sınıflara karşı verdiği uluslararası mücadele ile diyalektik bir bütünlük içinde geliştirmeyi ve en geniş yığınları kucaklamayı amaçlar.

Bugün 74 ülkeden 210 milyon kadını temsil eden Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu (UKDF), birinci ve ikinci emperyalist savaştan sonra fakat Kopenhag konferansı ilkelerinin hayata geçirilmesi için 28 Kasım 1945 de kuruldu. Kuruluş kongresine 40 ülkeyi temsilen 81 milyon kadın adına 181 kadın örgütünün temsilcisi hazır bulunmaktaydı. Kongre ünlü Fransız demokratı ve Fransız Kadınlar Birliği Başkanı bayan Eugénie Cotton tarafından açıldı. İkinci emperyalist savaşın dünya insanlığı üzerine getirdiği yıkım ve bu yıkımın dehşetinin dile getirildiği kongrede bütün delegeler şu andı içtiler.

«Bizler, kadınların ekonomik, demokratik, politik ve sosyal haklarını savunacağımıza çocuklarımızın ve tüm gelecek kuşakların mutlu ve özgür gelişmelerini sağlayacak koşulları yaratmak dünya üzerinden faşizmin bütün biçimleri ile ebediyyen yokoluncaya kadar ve tüm dünyada gerçek bir demokrasi kuruluncaya dek yılmadan, yorulmadan savaşacağımıza dünyada ebediyyen bir barışın hâkim olması için durmadan mücadele edeceğimize and içeriz.»

UKDF'nin 1975 yılında Mexico'da toplanan forumunda dünya barışı için on yıllık bir eylem programı kabul edildi.

Başta sosyalist sistem olmak üzere bütün anti-faşist ve ilericilerin desteğini sağlayan Uluslararası kadın hareketi özellikle ilk proleter devletin ortaya çıkışı ve genç Sovyet devletinin ayakları üzerine sağlamca basması ile gerekli gelişmeyi buna paralel olarak gösterdi.

Bugün sömürünün var olduğu sınıflı toplumlarda, kadının gerçek özgürlüğü şöyle dursun emekçi kadınlar «kölelerin kölesi» durumundadır. Bunun için bütün kapitalist ülkelerde olduğu gibi burjuvazi; toplum içinde sersemletilerek en hayasız bir biçimde sömürdüğü kadınların ekonomik demokratik mücadelelerini «eşitlik» «özgürlük» «kadın hakları» gibi kağıt üzerinde kalmaya mahkûm safsataları ile yönlendirmeye ve bu hareketi başta işçi sınıfımız olmak üzere bütün emekçi kitlelerin sömürüsüz bir toplum için verdiği mücadeleden ayrı tutmaya vargücü ile çalışmaktadır ve çalışacaktır. Özellikle son aylarda bu konuda burjuvazinin çalışmaları radyo ve TV. programlarındaki açık oturumlarından da iyice izlenmektedir.

Kadın hareketleri kapitalizmin gelişmesi, serpilmesi ile atbaşı gider. Başka bir deyişle, yalnız insan emeğini değil insanı bütünü ile metalaştıran kapitalist toplum, insanları kadın-erkek demeden üretime çekmek zorundadır. Bunun için kadın ve çocuk emeği üstyapı kurumlarının getirdiği değer yargılarından ötürü aile ve toplum içindeki durumuna uygun olarak «uysal» bir köle emeğidir. İsyan etmesi köleci toplumdan bu yana binlerce yıl beynine kadar işlemiş bir köle. Ama kadının bu durumda erkekten daha «ucuz» işgücü arz etmesi bakımından gereğinde kapitalist tarafından azami ölçüde üretime katılması amaçlanır. Üretimin kollektif niteliği ile üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişki derinleştikçe işçi sınıfının başkaldırısı ile kadının da özel mülkiyetle birlikte üzerindeki binlerce yıllık baskıya karşı başkaldırısı şu yada bu şekilde başlar. Önemli olan bu başkaldırıyı işçi sınıfının egemen sınıflara karşı verdiği mücadele ile aynı mecraya, doğru bir biçimde yönelmektir.

Bunun için ise işçi sınıfı bilimine ortadoksça bağlı, somut şartların somut tahlilinden kaynaklanan doğru bir ideoloji ve buna uygun bir program ve bunu hayata geçirecek merkezi siyasi otorite gereklidir.

Evet, Türkiye'de aydın burjuvaların başlattığı feminist kadın hareketleri birkaç aydın arasında 1910 yıllarına dayanır. Ve çok kısa bir süre Kadın Gazetesi ile devam eder. O günden bu yana burjuvazi kadın hareketlerini ideolojisine uygun ve cılız bir biçimde de olsa denetim altında tutmuş ve tutmaya çalışacaktır. Bugün değişik bir yapıda burjuva saptırmalarından önemli ölçüde arındırılarak örgütlenmeye ve yürütülmeye çalışılan ilerici kadın hareketi bütün noksanlıklarına rağmen kuşkusuz desteklenmesi

gereken ileri bir adımdır. Ancak; sadece bir «adımdır». Kadın hareketinin işçi sınıfının ve tüm sömürülenlerin mücadelesi ile bütünleştirilmesi sorunu ayrı bir yazı konusu olacağından bu konuya değinmeyeceğiz. Yalnız; işçi sınıfı sosyalistleri bu olumlu ilk adımda aşırı bir subjektivizme kapılarak bilimin dayattığı determinizmi bir tarafa atıp kadın hareketini maddi temelinden koparıp, olduğu gibi değilde ille «olmasını istedikleri gibi» görmeye, göstermeye kalkışarak «yanlış akımlar»la (!) yeldeğirmenleri ile savaşırcasına savaşmaya kalkışmazlar. Böyle bir davranışta, daha ilk olumlu adımda «ağaçlardan ormanı görmez» durumuna gelmek mümkündür.

Bugün ülkemizde 14.561.574 kadın nüfusun 8.725.821.'i okuma yazma bilmez ve karanlığın kör çukurunda ise, aktif kadın nüfusunun 5/6 sı (4.836.057'si) tarım alanında «aile işçisi» ise, sanayii ve hizmetler alanında çalışan kadınların erkek işçilere oranla aldıkları ücret % 20 ile 37 oranında düşük ve bütün bunların yanında aktif kadınların % 81.02'si «ev kadını» adı altında evin dört duvarı arasına sıkıştırılmışsa, Türkiye toplumunda kadınların sorunu üzerine ciddi bir araştırma ve bu karmaşık yapı içinde işçi sınıfı bilimine uygun çalışmanın gerekliliği ve acilliği ortadadır. İlerici kadın hareketinin önündeki acil görevlerden biri ve en önemlisi budur.

Bunun yanında, üretim araçlarının özel mülkiyetinin üzerinde yükselen sömürünün ortadan kalkmadığı sürece gerçek anlamda eşitlik ve özgürlüğe kavuşmaları mümkün olmayan kadınların, özellikle emekçi kadınların işçi sınıfı mücadelesine çok daha fazla oranda —ama mutlaka— katılması ve kadınlarımızın bu mücadelesinin işçi sınıfı ve tüm emekçi halkın mücadelesi ile en sağlam ve doğru bağların kurulması işçi sınıfı sosyalistlerine 1977'nin 8 Mart'ını kutlarken dünden daha fazla önemli görevler yüklediğini belirtmek gerekir.

KAPİTALİST-OLMAYAN YOL PRATİĞİ VE TÜRKİYE

Geçen sayımızda kapitalist-olmayan yol kavramının teorik kökenlerini ele almıştık. Yazının devamında ise kapitalist-olmayan yol'un pratiğini ve bu yolun Türkiye sosyo-ekonomik yapısına uymazlığını inceleyeceğiz.

İLKE

Lenin, kapitalizm öncesini yaşayan toplumların, muzaffer sosyalizmin (ve ileri ülkelerin proletaryasının) yardımıyla bu geri ülke halklarının kapitalizmi atlayarak «Sovyet sistemine» ve belli gelişim aşamalarından sonra da komünizme geçebileceğini söylemiş (C. 41, sf. 120) ve bu öngörüyü (öneriyi) Komünist Enternasyonal'in **«uygun teorik zeminle getirmesini»** istemişti. (C. 31, sf. 244)

Lenin, kapitalizm öncesi üretim ilişkilerinin hakim olduğu bu gibi ülkeler ve bölgeler için kapitalist aşamayı atlamanın başlıca gerekleri olarak, muzaffer sosyalizmin ve proletaryanın mümkün olan her türlü yardımını ve bu geri ülke halkları arasında sistemli sosyalist propagandayı saymıştı. Bu ülkelerde köylü konseyleri, emekçi Sovyetleri veya benzeri halk örgütlenmeleri gibi demokratik kurumlar oluşturan, ya da bu doğrultuda siyasal partiler örgütleyen devrimcilere, muzaffer sosyalizmin elinden gelen bütün desteği sağlamasını istemişti.

Kapitalizm öncesi aşamasını yaşayan halkların, muzaffer proletarya yardımıyla kapitalist aşamayı atlayarak sosyalizme geçmelerinin ilk örneğini Sovyetler Birliğinde görmekteyiz. Eski Çarlık rejiminin baskısı ve statüsü altındaki topraklarda yaşayan Orta Asya, Kazakistan, Uzak Kuzey ve Uzak Doğu bölgelerindeki halklar, son derece geri ekonomik ve sosyal ilişkiler içindeydiler. Sovyet Cumhuriyeti öncelikle bu halklar üzerindeki ulusal baskıları kaldırdı ve ulusların arasındaki eşitlik ilkesini hayata

geçirdi. Böylece, Çarlık rejimi tarafından pre-kapitalist ve hatta pre-feodal geri ilişkiler altında tutulan ve çoğunluğunu Uralların doğusunda yaşayan halkların oluşturduğu uluslar, ulusallıklar ve etnik gruplar, Ekim Devrimi sayesinde, onun öncüsü muzaffer proletarya sayesinde ulusal kurtuluşlarına kavuşmuş oldular. Bu noktadan yola çıkan Sovyet Devleti, bu bölgelerde yaşayan halklar üzerindeki ulusal baskıları kaldırmakla yetinmedi, aynı zamanda onlara büyük ekonomik, teknik, siyasi ve askeri yardımlarda bulundu. (Bu geniş bölgedeki Cumhuriyetlerden çoğu başlangıçta bağımsız Cumhuriyetler halindeydiler, daha sonra Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne katıldılar.) Bu ülkelerde başlangıçta sosyalizmin maddi ve teknolojik önkoşulları yoktu. Sovyet proletaryasının izlediği yol, bu ülkelere büyük yardımlarda bulunarak ve aynı zamanda sosyalist propagandayı güçlendirerek, o toplumların kapitalizmi atlayarak sosyalizme ulaşmalarını sağlamaktı. Bunun için sadece ulusal baskı ve eşitsizlikleri kaldırmak değil aynı zamanda sosyal eşitsizlikleri ve ekonomik-kültürel geriliği de gidermek zorunluydu. Rusya Komünist Partisi'nin 10.cu Kongresinde alınan karar, proletarya devriminin bu bölgelerdeki başlıca görevinin «**sosyal ve ekonomik hayatın bütün alanlarındaki tüm ulusal eşitsizlik kalıntılarını kaldırmak ve herşeyden önce planlı bir şekilde sanayii geliştirmek**» olduğunu gösteriyordu.

Sovyet Devleti bu görevi gerçekleştirdi, oralarda sanayii yüksek düzeye çıkardı, yoksulluk ve cahilliği ortadan kaldırdı, ve bu süreçte nüfusun geniş kesimlerinin siyasal hayata aktif olarak katılmasını sağladı.

Lenin Rusya'nın geri bölgelerinde sosyalizme geçmek için ara aşamaların kaçınılmaz olduğunu belirtiyor ve «sosyalizme hızlı geçiş sorunumuzu başarıyla çözmek için, **pre-kapitalist ilişkilerden sosyalizme** geçiş için hangi **ara** yolların, yöntemlerin, araç ve gereçlerin zorunlu olduğunu kavramalıyız» diyordu. (Lenin, **Bütün Eserleri,** c. 32, sf. 349)

Bu yörelerde üretim ilişkileri kapitalizm öncesi evrelerini yaşamakta, nüfusu ise sınıfsal bakımdan başlıca köylülük ile küçük burjuvazi oluşturmaktaydılar. Oysa sosyalizmin gerçekleşmesi için hem sosyalizmin gerekli maddi, teknolojik, —objektif— ön koşulları, hem de buna bağlı olarak işçi sınıfının belirleyici sosyal güç olması zorunluydu. Çarlık Rusya'sının gelişmiş —kapitalistleşmiş— bölgelerindeki proletaryanın devrimde öncülüğü ve işçi sınıfı devleti sayesinde Orta Asya Cumhuriyetleri, Kazakistan, Uzak Kuzey ve Uzak Doğu halkları başarıyla sosyalizme vardılar ve Sovyetler Birliği'ndeki diğer cumhuriyetler ve özerk bölgelerle birlikte, sosyalist bir devlet ve sosyalist bir tarihsel kategori olarak bütünleştiler.

Sovyetler Birliği'nde sözünü ettiğimiz yörelerdeki halkların kapitalizmi atlayarak sosyalizme varmaları, büyük bir sosyalist iktidarın öncülük ettiği devlet çerçevesi içinde gerçekleşmiştir. Dünyanın ilk sosyalist dev-

letinin sınırları dışında, kapitalist-olmayan yol'un ilk pratik gerçekleştirimini Moğolistan'da buluyoruz. Ve kapitalizm öncesi aşamadan, kapitalist yolu atlayarak, ama başlangıçta sosyalizm sayılmayacak bir yoldan üretici güçlerini geliştirip, sosyalizmin maddi-teknolojik önkoşullarını hazırlayan ve sosyalist topluma ulaşan Moğolistan deneyi, kapitalist - olmayan yol'un başarılı bir uygulamasına ve sosyalizme varmasına örnektir.

KAPİTALİST-OLMAYAN YOL HANGİ SOSYO-EKONOMİK KOŞULLARDA GEÇERLİDİR

Bu yoldan sosyalizme —proletarya iktidarına ve sosyalist kuruluşa— geçen Moğolistan Halk Cumhuriyetinden başka, günümüzde ulusal demokratik devrimini (ulusal kurtuluş devrimini) gerçekleştirmiş birçok genç ulusal devlet kapitalist-olmayan yol kategorisine giren bir sosyo-ekonomik süreç yaşamaktadırlar.

Ne var ki, kapitalist-olmayan yol'un pratiği çeşitli karmaşık süreçleri, değişik koşullarda değişik faktörleri, iniş çıkış ve zikzakları, geri dönüşleri de içermektedir. Kapitalist-olmayan yol sorununu bu yazı sınırlarının elverdiği ölçüde belli başlı boyutlarıyla incelemeğe çalışacağız.

Gelişmekte olan ülkelerin kapitalist-olmayan yoldan kalkınmaları sorunu, sömürge yönetiminden kurtularak bağımsızlaşmış genç ulusal devletler için en önemli ama aynı zamanda en karmaşık teorik ve pratik sorunlar bütünlüğünü meydana getirmektedir. Kapitalist-olmayan kalkınma yolu, gelişmekte olan birçok ülke için **objektif bir süreçtir**. Kapitalist-olmayan kalkınma, kimilerinin iddia ettikleri gibi bir teorik zorlama ya da bu ülkelere dışarıdan ithal edilmiş bir yol olmayıp, tersine objektif tarihsel gelişimin bir sonucu olarak doğmuş ve işlerlik kazanmıştır.

Kapitalist-olmayan yol'un geçerli olabileceği ülkelerin ortak özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

- Ülke, sömürge ve yarı-sömürge statüsünden yeni kurtulmuştur.
- Üretim ilişkileri bakımından kapitalizm ya hiç yoktur veya pek az ve önemsiz bir kapitalistleşme sözkonusudur.
- Sosyo-ekonomik koşulları belirleyen üretim ilişkileri prekapitalist ve hatta pre-feodaldir.
- Kapitalistleşme sözkonusu olmadığı için modern toplumun sınıf kristalleşmelerine bu ülkelerde rastlanmaz. Bir başka deyimle belirgin bir burjuvazi ve işçi sınıfı oluşmamıştır.
- Sosyalizmin ve sosyalist kuruluşun maddi-teknolojik (objektif) önkoşulları bulunmadığı gibi, sosyalizmi kuracak güçte bir işçi sınıfı da yoktur.
- Bilimsel sosyalizmin ilkelerine göre örgütlenmiş bir işçi sınıfı partisi çoğunlukla bulunmamaktadır.

- Emekçilerin büyük çoğunluğunu köylülerin oluşturduğu ülke sadece ekonomik ve sosyal bakımdan değil, aynı zamanda kültürel bakımdan da çok geridir.
- Ulusal kurtuluş devriminin öncülüğünü, Lenin'in devrimci demokratlar dediği aydın zümre (inteligensiya) yapmıştır. Genellikle bu kesim toplumdaki en örgütlü (çoğu zaman yegâne örgütlü) güçtür. Kimi ülkenin koşullarında bu aydın kesimler bilimsel sosyalizmden önemli ölçüde etkilenmişler ve esinlenmişlerdir. (Brazaville Kongosu, Somali, Güney Yemen, Gine, Benin, Cezayir vb. gibi) Diğer kapitalist-olmayan yol ülkelerinde ise devrime öncü durumdaki devrimci demokrasi'nin sosyalizmden esinlenme dereceleri değişiktir.
- Devrimci demokratlar genellikle yarı-proleter yoksul emekçi yığınlara ve köylülüğün ileri kesimlerine ve devrime öncülük edemeyecek durumda bulunan, nicel ve nitel bakımdan gelişmemiş olan işçi sınıfına dayanırlar.

KAPİTALİST-OLMAYAN YOL'UN İŞLEVİ VE ESAS GÖREVLERİ NEDİR?

Kapitalist-olmayan yol'un tarihsel işlevi, daha önce de söylediğimiz gibi bağımsızlığına yeni kavuşmuş prekapitalist ülkelerde, kapitalizmi atlayarak sosyalizmin maddi önkoşullarını yerine getirmek ve her alanda anti-emperyalist bir konum taşıyarak dünya halklarının emperyalizme (kapitalist sisteme) karşı verdiği topyekûn mücadelede saf tutmaktır.

Kapitalist-olmayan yol tarihsel bakımdan dünyada kapitalizmden sosyalizme geçiş çağında, anti-emperyalist ve demokratik devrim kategorisine girer. Kapitalist-olmayan yol'un başarısı ancak, —Moğolistan Halk Cumhuriyeti deneyinde olduğu gibi, ülkenin işçi sınıfı iktidarına ve sosyalist kuruluşa varmasıyla gerçekleşir. Bir başka deyimle, işçi sınıfı sosyalistleri, kapitalist-olmayan yol'un nihai hedefini sosyalist devrimde görürler ve sosyalizme varıldığı zaman bu geçiş aşamasının işlevi de sona ermiş olur.

Kapitalist-olmayan yol'un başlangıçtaki esas görevlerini şöylece özetlemek mümkündür:

- Emperyalizmin o ülkede her alandaki etkisini, kalıntısını, (ekonomik, sosyal ve kültürel-ideolojik alandan) tümüyle silmek.
- Emperyalizmin yeni-sömürgecilik yoluyla ülkeyi yeniden bağımlılaştırma çabalarını boşa çıkarmak, bunun için de dünya sosyalist sistemiyle ekonomik, teknik ve kültürel işbirliğini esas kabul etmek.
- Ülkedeki prekapitalist ve pre-feodal ekonomik ve sosyal ilişkileri tasfiye etmek.

• Kamu sektörü yoluyla ülkenin sanayileşmesini gerçekleştirmek. Bunun için ülkedeki tüm kaynakları ve üretici güçleri seferber etmek.

• Halkın yaşam standardını hızla yükseltmek.

Kapitalist-olmayan yol'un temel ekonomik işlevlerinin yerine getirilebilmesi için:

• Devletin ekonomik sektörünün güçlendirilip yaygınlaştırılması ve bu işleyişin ileride sosyalizme geçişi kolaylaştıracak biçimde gerçekleştirilmesi, bir başka deyimle sosyalist yönelimli olması, özel sektörün (kapitalizmin) gelişmesine göz yumulmaması şarttır. Ulusal kurtuluş devrimi gerçekleştirildikten sonra, geniş çaplı bir millileştirilmeye gidilmeli ve ayrıca yeni bütün ekonomik girişimler, ulusal ve demokratik devlet eliyle yapılmalıdır.

• Kapitalist-olmayan yol ülkelerinde diğer kamusal sektör kooperalerdir. Kooperatiflerin kurulup geliştirilmesi ve devletin kamu sektörü ile birlikte bir plan dahilinde çalışarak yaygınlaştırılması gerekir. Kapitalist - olmayan yol ülkelerinde kooperatif kurumlar aynı zamanda —kültürel ve sosyal bilinçlenme bakımından— geri bir konumda bulunan emekçilerin yönetim pratiği ve deneyimi edinmeleri, emekçiler arasında kollektif üretim ve yönetim alışkanlığının gelişmesi bakımından önemli bir alandır. İleride işçi sınıfı öncülüğünde sosyalist devleti (proletarya devletini) kuracak ve kendi kendisini yönetecek olan emekçi sınıflar için —bu geri ülkelerde— kooperatif deneyimi önemli bir olanaktır.

• Ekonomi ve devlet sektöründe kadroların, teknik elemanların ve uzmanların yetiştirilmesi, üretimin rantabiletesinin mümkün olan en yüksek düzeyde gerçekleştirilmesi gerekir. Bu nedenle, kapitalist-olmayan yol ülkeleri sosyalist sistemin ekonomik ve teknolojik olanaklarından yararlanırken, aynı zamanda onun bilimsel elemanlarından ve uzmanlarından da yararlanmak, ayrıca hızla kadro yetiştirebilmek amacıyla, kendi ekonomik, teknik vb. kadrolarını sosyalist ülkelerde eğitmek göreviyle karşı karşıyadırlar.

• Kapitalist-olmayan yol ülkelerindeki temel görevlerden birisi de kültürel ve politik alana ilişkindir. Halkın kültürel düzeyi hızla geliştirilmeli, onların politik faaliyetleri teşvik edilmeli, genel olarak sosyal bilinçlenmenin yükselmesi için ciddi ve yoğun çabalar gösterilmelidir. Özellikle halkın politikadan uzak tutulmaması için toplumun en ileri kesimleri yoğun bir çaba göstermelidirler.

• Emperyalizmin anti-komünist ve anti-Sovyet ideolojik propagandası gerek ülke dışından gerekse ülke içinden sistemli ve ısrarlı olarak yayılmağa çalışıldığı gözönüne alınırsa, ülkede, —sayıları az da olsa— sosyalistler başta olmak üzere bütün ilerici unsurlar bu gerici düşüncelere karşı ısrarlı bir ideolojik mücadele sürdürmelidirler.

• Dış politika alanında tutarlı ve kararlı bir anti-emperyalist politika yürütmek, sosyalist ülkelerle sadece ekonomik-teknolojik ve kültürel alanlarda değil, aynı zamanda dünya politika arenasında da emperyalizme karşı güçlü bir işbirliği ve dayanışma içinde olmak gerekir. Dünya sosyalist sisteminin, yeryüzündeki topyekûn anti-emperyalist mücadelede dünya devrimci sürecinin öncülüğünü sürdürdüğü objektif bir gerçekliktir. Bu gerçeklik, emperyalizme karşı olan tüm genç ulusal devletlerin, diplomatik alanda da sosyalist sistemle işbirliği halinde olmasını gerekli kılar.

• Aynı şekilde ulusal bencillik güdülmemesi ve bu ülkelerin hepsinin kendi arasında güçlü bir yardımlaşma ve dayanışma oluşturmaları —şarttır.

• Maocu Pekin yönetimi kendi ego-santrik ve milliyetçi amaçları uğruna «iki süper devlet» teraneleri tutturarak ve dünyada temel devrimci gücü «üçüncü dünya ülkeleri» olarak ilân ederek, genç ulusal devletleri kendi nüfuzu altına almağa, oralardaki milliyetçi eğilimleri kışkırtıp körükleyerek, dünya devrimci-demokratik güçleri arasında bölünmeler sokmağa çalışmaktadır. Mao'cu ÇHC yöneticilerinin 1960'ların ikinci yarısında iyice yoğunlaşan ve birtakım sözde-teorik kılıflara bezendirilen bu gerici politikası, 1970'lerin başından itibaren maskesini iyice düşürmüştür. Maocu Pekin yönetiminin Bangladeş, Şili, Basra Körfezi (Dofar), Filistin, Angola vb. olaylarında tümüyle emperyalistlerin ve faşistlerin yanında saf tutması onun politikasının gerçek ve gerici yüzünü iyice sergilemiştir. Bugün anti-emperyalist genç ulusal devletler arasında ÇHC'nin hemen hiçbir prestiji yoktur. Buna karşılık, Sovyetler Birliği ve sosyalist sistemle olan ilişkileri her alanda giderek derinleşmekte ve yaygınlaşmaktadır.

MARKSİST-LENİNİSTLERİN KONUMU

Kapitalist-olmayan yol ülkelerinde en büyük görevler, hiç kuşkusuz işçi sınıfının bilimi ve enternasyonalizmiyle donanmış sosyalistlere düşmektedir. Marksist-Leninistler bu ülkelerde bir siyasal parti halinde örgütlenmek ve kendi ideolojileri doğrultusunda, toplumun her alanında yoğun ve fedakârca çalışma göstermek zorundadırlar. İşçi sınıfı bilimine ve enternasyonalizmine bağlı olan bir siyasal hareket, gelecekte işçi sınıfı öncülüğündeki devleti ve sosyalist kuruluşu gerçekleştirecektir. Sosyalizme geçiş için tüm objektif koşullar yerine getirilebilse bile, bu sübjektif koşulun bulunmaması, yani işçi sınıfı partisinin varolmaması, ya da iktidarı devralacak derecede ileri bir örgütlenme düzeyine ve gücüne ulaşmaması halinde, sosyalist kuruluş ve proletarya devleti mümkün olamaz.

Gene işçi sınıfı sosyalistleri bu ülkelerde devrimci-demokratların muhtemel ve mümkün tutarsızlıklarını, kaypaklıklarını önleyecek, toplumu sosyalizm doğrultusuna zorlayacak, halk güçlerini örgütleyip, işçi sınıfı bilimi

ve enternasyonalizmi yönünde seferber edebilecek biricik öncü güçtürler.

Dünya işçi sınıfının en yetkin bilim merkezlerinde kapitalist-olmayan yol sorunu üzerinde çalışan teorisyenler ve sosyalist ülkelerdeki işçi sınıfı partileri bu gerçeğin ısrarla altını çizerler ve kapitalist-olmayan yol ülkelerinin sosyalizme ulaşmalarının temel güvencesi olarak, o ülkelerdeki işçi sınıfı gelişimini ve Marksist-Leninist hareketi gösterirler. Bu nedenle, kapitalist-olmayan yol ülkelerinin sosyalizme ulaşmalarının temel güvencesi olarak, o ülkelerdeki işçi sınıfı gelişimini ve Marksist-Leninist hareketi gösterirler. Bu nedenle, kapitalist-olmayan yol ülkelerinde işçi sınıfının bağımsız politik örgütlenmesini gerçekleştirip, güçlendirmek, genç ulusal devletlerdeki Marksist-Leninist unsurların en başta gelen görevidir.

Kapitalist-olmayan yol ülkelerinde Marksist-Leninist hareketin durumu bugünkü koşullarda ülkeden ülkeye değişmektedir:

- Bu ülkelerden bazılarında köklü ve güçlü işçi sınıfı partileri vardır.
- Bazılarında işçi sınıfı partileri henüz yeni kurulmuştur.
- Genç ulusal devletlerin çoğunda ise henüz işçi sınıfı partisi yoktur.
- İşçi sınıfı partilerinin güçlü olduğu ülkelerde bu partiler ulusal demokratik cephe içinde önemli bir yer tutarlar. Suriye ve Irak'da olduğu gibi hükümete katılan bazı partiler yanında, yasa dışı sayılan (illegal) komünist partiler de vardır.
- Kimi durumlarda Marksist-Leninistler, henüz bağımsız bir sınıf partisi halinde örgütlenme düzeyine gelmemişlerdir, fakat gerek devlet organları içinde, gerekse devrimci demokrasinin ülkede tek siyasal parti olarak örgütlü olduğu siyasal kuruluş içinde çalışmaktadırlar.
- Moğolistan Devrimci Halk Partisi deneyinde olduğu gibi öncü partinin, kapitalist-olmayan yol süreci içinde, zamanla Marksist-Leninist bir partiye dönüştüğü durumlar da sözkonusudur.

Kapitalist-olmayan yol ülkelerinde işçi sınıfı ve onun öncü bağımsız politik gücü, emperyalizmin yeni-sömürgecilik politikasına ve o ülkeyi yeniden teslim alma girişimlerine karşı mücadele eder. Bazı kapitalist-olmayan yol ülkelerinde geri dönüşlere, yönetimin gericileşmesine veya emperyalizme tekrar yanaşma eğilimlerine rastlanmaktadır. İşçi sınıfı devrimcileri bu tutumlara karşı kararlı ve ısrarlı bir mücadele sürdürürler. Bunun için emekçi kitleler içinde sürekli siyasi çalışma yapmak, emekçi halkın sendikalarda, kooperatiflerde ve demokratik yığın örgütlerinde örgütlenmesini ve ekonomik-sosyal hayatın yönlendirilmesine katılmasını sağlamak başlıca kitlesel görevlerdendir.

YENİ BAĞIMSIZLAŞMIŞ ÜLKELERDE SOSYAL VE İDEOLOJİK EĞİLİMLER

Sömürge ve yarı-sömürge baskısından yeni kurtularak bağımsız devlet halinde örgütlenmiş ülkelerde, emperyalizmin bıraktığı geri ilişkilere pre-kapitalist üretim hâkim olduğu için, dinsel faktör, ideolojik alanda önemli bir yer tutar, ve ulusal (anti-emperyalist) eğilimlerin yanında yer alır. Ne var ki, bağımsızlık elde edildikten sonra, ülke bir uluslaşma sürecine girer. Böylelikle dinsel motifin ağırlığı giderek azalır, onun yerini milliyetçilik alır.

Bilindiği gibi, feodaliteden kapitalizme geçen ülkelerde toplum, kelimenin burjuva anlamında uluslaşır. Burjuvazinin amacı, bağımsız bir iç pazar kurmak ve kapitalist üretim ilişkilerini geliştirmektir. Kapitalist-olmayan yol ülkelerinde, kapitalizmi atlayarak sosyalizmin ön koşullarının yaratılması istendiğinden, sosyalistler, toplumun burjuva ulus (kapitalist) bir ülke haline gelmesine, yani özel mülkiyete dayalı bir üretim ilişkileri sisteminin geliştirilmesine karşı çıkarlar.

Bu nedenle kapitalist-olmayan yol ülkelerinde, eğer yönetimde tutarlı bir devrimci demokrasi varsa ulusçu eğilimler, ülkenin bir burjuva ulus haline dönüşmesini değil, fakat anti-emperyalist ve anti-kolonyalist bir çizgide sürdürülmesi gerçekleşmişse, bu ulusal eğilimler ilerici bir rol oynamağa devam eder. Aksi halde ulusal kurtuluş devriminde ulusal burjuvazi öncüyse, veya ulusal burjuvazi daha sonra ülkenin yönetimini ele geçirirse, ülkeyi **kapitalist yola** sokmak isteyeceğinden, bu tür ulusalcı eğilimler giderek gerici, anti-Sovyet ve anti-sosyalist bir kimliğe bürünebilir. Egemen burjuvazi devrimci demokrasiden farklı olarak emekçi kitlelerin değil, sadece kendi burjuva sınıfının haklarını ve çıkarlarını korumağa başlar. Ona karşı, emekçi halkın çıkarları doğrultusunda sınıf mücadelesi yükselince de, burjuvazi, bir zamanlar taşıdığı tüm ulusal özelliklerini yitirerek emperyalist ve diğer gerici güçlerle uzlaşmaya gider, kendi sınıf egemenliğini korumak ve ülkede kapitalizmi derinleştirmek için çaba gösterir, yani gericileşir.

Bu nedenle, kapitalist olmayan yol ülkelerinde, ulusal kurtuluş öncesinde varolan ve ulusal demokratik cephede belirli bir etkinlik taşıyan ulusal burjuvazinin palazlanıp iktidarı ele geçirmemesi için özel sektörün geliştirilmemesi, özel ekonomik girişimler üzerinde güçlü bir ulusal-demokratik devlet denetiminin bulunması ve devlet yönetimine, sosyo-ekonomik hayatın diğer yönlerine halkın katılımının ve halkın siyasi aktivitesinin sağlanması gereklidir. Aksi halde milliyetçilik ideolojisi, emperyalizmin siyasi bağımsızlığını elde etmiş ülkelerde sosyalist sisteme ve Sovyetler Birliği'ne karşı kullandığı ve burjuvalarla toprak ağaları tarafından sahip çıkılan

gerici bir anti-Sovyet, anti-Sosyalist araç haline dönüşür ilerici (anti-emperyalist) kimliğini yitirir.

Ulusal kurtuluş devriminde işçi sınıfı hegemonyası olmadan bağımsızlığını elde etmiş ülkelerde, devlet yönetiminde başlıca üç türlü ideolojik-politik eğilimin hâkim olduğu gözükmektedir:

1 — **Devrimci-Demokratik ideoloji:** Milliyetçilik kavramını anti-emperyalizm olarak anlayan ve sosyalist sistemle dayanışma halinde, ülkeyi kapitalist-olmayan yol'da geliştirmeğe çalışan ve üretici güçleri bu rota üzerinde kalkındırarak, üretimin sosyal karakterini, sosyal işbölümünü aynı rotadan geliştiren ülkeler bu ketagoriye dahildir.

Bu kategoriye dahil ülkeler arasında da ilericilik bakımından önemli sayılabilecek farklar vardır.

a — Resmi ideoloji olarak bilimsel sosyalizmi benimsediğini açıklayan yönetimler (Kongo Halk Cumhuriyeti, Gine Halk Cumhuriyeti, Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti, Somali Demokratik Cumhuriyeti, Benin Demokratik Halk Cumhuriyeti gibi)

b — Kapitalist-olmayan yol'u izlemekle birlikte, bilimsel sosyalizmi temel ideoloji olarak ilân etmemiş ve sadece sosyalizmden esinlenmiş bir devrimci demokrasi uygulayan ülkeler (Cezayir, Tanzanya gibi)

2 — **Reformist ideoloji:** Bu kategoriye giren ülkeler daha çok ütopik sosyalizmden etkilenmişlerdir. Ekonomi olarak karma ekonomi'yi önerirler. Sosyalizmin rehberliğini kabul etmezler. Devlet sektörünün yanısıra özel sektörü de geliştirmeğe çalışırlar. Bu yönetimleri devrimci demokrasi olarak değil, reformist olarak saymak gerekir. Genel olarak sosyal-demokratların sloganlarını kullanırlar. Sadece halktan yana bazı reformlarla yetinirler. Gene çoğunlukla Afrika'da rastlanan bu ülkeler, mistik faktörleri, Afrika geleneklerini abartırlar «ulusal sosyalizm» adını verdikleri bir ideoloji geliştirmeğe çalışırlar. Bu yönetimler anti-emperyalist mücadelede tutarlı bir yol izlememektedirler. Ulusal burjuvazinin özel sektör ve devlet sektörü (devlet kapitalizmi) yoluyla güçlenerek yönetimi ele alması ve emperyalizmle uzlaşma tehlikesi büyüktür. Tunus, Zambiya, Senegal gibi ülkeler bu kategoriye tipik örnektir.

3 — **Tutucu Rejimler :** Siyasi bağımsızlığını elde ettiği halde, egemen yönetici kesimlerin, ulusal burjuvazinin ve tarım kapitalistlerinin üst zümreleri tarafından oluşturulan ve emperyalizmle (tekelci sermaye) ile bağıntılı tutucu rejimler bu kategoriye girer. Fildişi Sahilleri, Kameron, Fas, Malawi vb. gibi.

Kapitalist-olmayan yol ülkeleri, yukarıda genel olarak sıraladığımız üç kategoriden birincisine girerler. İkinci kategorideki reformcu rejimler ara-

sında kapitalist-olmayan yol'dan esinlenen ve etkilenen çeşitli modeller varsa da, bunların gelecekte nasıl bir tutum izleyecekleri belirli değildir, özel sektörün gelişmesi ve devlet sektörünün bir kapitalist-olmayan yol gibi değil de, bir devlet kapitalizmi biçiminde gelişmesi büyük olasılıktır, hatta şu anda belirgin bir eğilimdir. Ama dünya güçler dengesinin gelişimi, genç bağımsız devletler arasındaki dayanışmanın güçlenişi ve kapitalist-olmayan yol ülkelerinin kazandıkları ekonomik-teknolojik ve sosyal - kültürel başarılar bu ülkelerin halkları üzerinde, ilerici aydınlar üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadırlar. Bu ülkeleri şimdiden emperyalizme teslim olmuş olarak saymak doğru değildir. Genel olarak sosyalist yönelim ile kapitalist yönelim arasında bocalamaktadırlar. Dünya sosyalist sisteminin artan etkisinin ve kapitalist-olmayan yol'un yeni başarıları, emperyalizmin daha da geriletilmesi ile bu ülkeler bugün içinde bulundukları reformist yoldan kurtarılıp, devrimci demokrasiye kazandırabilirler.

Kapitalist-olmayan yol'u izleyen genç ulusal devletlerdeki uluslaşmayı, burjuva anlamında bir uluslaşma anlamamak. anti-emperyalist anlamda bir uluslaşma kabul edebilmek için, kapitalizmin ve kapitalist sömürünün o ülkelerde yeşermemesini sağlamak, varolan kapitalist ve prekapitalist sömürünün de giderek kısıtlanmasını ve ortadan kalkmasını sağlamak, böylece özel mülkiyetin ve insanın insan tarafından sömürülmesinin önüne geçmek esas belirleyici faktördür.

• Yukarıda birinci kategorinin, özellikle «a» grubunda saydığımız ülkeleri, daha şimdiden bunu başarmış ülkeler olarak almamız gerekir.

ULUSAL KURTULUŞ DEVRİMİNDEN SOSYALİZME

Sık sık belirttiğimiz gibi, kapitalist-olmayan yol, prekapitalizmden sosyalizme bir geçiş aşamasıdır. Kimi ulusal kurtuluş devrimi ulusal burjuvazi öncülüğünde gerçekleşmiştir ve kapitalizm yolu izlenerek ülke kapitalistleşmiştir. (Türkiye örneğindeki gibi). Böyle bir durumda, tarihsel olarak toplum feodaliteden sosyalizme kapitalist yoldan geçerek varacaktır. Bir başka deyimle, bu gibi ülkeler ulusal bağımsızlığını elde ettikten sonra burjuvazi yönetiminde kapitalist yola sokulmuşlardır, sosyalizm için gerekli maddi önkoşulların yaratılması, üretimin sosyal karakterinin ve sosyal işbölümünün kapitalist üretim ilişkileri altında gelişmesi ve işçi sınıfının, gene kapitalist bir toplumun işçi sınıfı olarak gelişerek, burjuvaziyi iktidarda devirmesi ve iktidara gelerek sosyalizmi kurması sözkonusudur.

Buna karşılık, sosyalizmin bir dünya sistemi haline gelip, dünya devrimci sürecine öncülük ettiği günümüz koşullarında, sömürge, yarı-sömürge veya bağımlılık ilişkilerinden, özellikle devrimci demokrat veya ulusal demokrat adını verdiğimiz aydın zümreler ve belli ara tabakalar öncü-

lüğünde kurtulan ülkeler, toplumu içinde bulunduğu pre-kapitalist ilişkilerden kurtarırken, kapitalist yolu izlememektedirler. Bu ülkelerin ulusal kurtuluş devrimlerinin önündeki en büyük hedefler kapitalizm öncesi ilişkileri tasfiye etmek, ülkeyi sanayileştirmek, aynı zamanda kapitalist sömürüyü kısıtlamak ve denetim altına almak, ulusal demokratik bir devletin yönetiminde ekonomik sektörler oluşturarak sosyalizme gidecek yolu açmak şeklindedir.

Ulusal kurtuluş devrimlerinin işçi sınıfı öncülüğünde gerçekleştiği durumlarda ise, bu ülkelerin sosyalizme varması daha az karmaşık süreçleri içerir. İşçi sınıfı bir yandan emperyalizmin ülkedeki etkisini ortadan kaldırıp, feodal ilişkileri sona erdirirken, öte yandan sosyalist kuruluşun temellerini de, işçi sınıfı hegemonyasında ve işçi sınıfı biliminin öngördüğü şekilde atar.

Ama ulusal demokratik devrimin (ulusal kurtuluş devriminin) işçi sınıfı öncülüğünde olması her zaman mümkün değildir. Birincisi, sözkonusu ülkelerin çoğunda işçi sınıfı, ne objektif bakımdan ne de sübjektif örgütlenme düzeyi açısından o denli gelişkin değildir. Hatta çoğu durumda hiç yok gibidir. İkincisi, üretici güçler sosyalist kuruluşu başlatabilecek derecede gelişmiş değildir. Üretimin sosyal karakteri ve sosyal işbölümü o ölçüde gelişmemiştir.

Şu halde, kapitalist-olmayan yol sorununu herşeyden önce, tarihsel olarak dünyamızın kapitalizm'den sosyalizme geçiş çağında, ulusal kurtuluş devrimlerinin sosyalist devrime varması sorunu içinde ele almak gerekir.

KAPİTALİST-OLMAYAN GELİŞME YOLU VE SOSYALİST GELİŞME YOLU

Meseleyi daha iyi kavrayabilmek için kapitalist-olmayan yol ile sosyalist yol arasındaki benzerliklerin ve farklılıkların altını çizmemiz gerekiyor. Bir başka deyimle, işçi sınıfı öncülüğünde değil de, devrimci demokratların öncülüğünde gerçekleşen ulusal kurtuluş devrimlerinde izlenen yol ile, işçi sınıfı önderliğinde gerçekleşen ulusal kurtuluş devrimlerinin devrimden sonra izleyecekleri yolu karşılaştırmalıyız.

Kapitalist-olmayan kalkınma yolundan sosyalizmin önkoşullarına doğru yöneliş ile, işçi sınıfı önderliğinde gerçekleştirilen sosyalist gelişme yolu arasındaki benzerlikleri ve ortak yanları şöyle sıralayabiliriz:

- Her iki yol da ortak nihai hedeflere sahiptir: önce sosyalist sonra da komünist toplumun inşası.
- Her iki durumda da bir geçiş aşaması sözkonusudur. Her iki gelişme yolu da bir sosyo-ekonomik formasyondan, bir başka sosyo-ekonomik formasyona geçişi öngörmektedir.

- Her iki toplumda da, mevcut koşullara göre toplumun en ilerici, en devrimci güçleri öncülük etmektedir. Bu güçlerin oluşturduğu bir devlet, toplumun ekonomik-sosyal gelişimini belirlemektedir. (Hiç kuşkusuz devrimci-demokrasinin öncülük ettiği bir ulusal demokratik devlet ile, proletaryanın öncülük ettiği devlet arasındaki sınıfsal bileşim farkını, proletarya devletinin ilkelerini ve bu derin, önemli ayrılığı gözden uzak tutmamak şarttır). Ama hem sosyalist yolda, hem de kapitalist-olmayan yol'daki devletler, bulunulan ülkenin ve aşamanın koşullarına göre, geniş emekçi yığınların çıkarlarını korurlar ve temsil ederler.
- Her iki durumda da, ülkenin ekonomi politikası kapitalist ve pre-kapitalist ilişkilerin tasfiyesi ve geniş bir kamu sektörünün kurulması öngörülür. Üretim araçlarının millileştirilmesi, gerek devrimci devletin ekonomik girişimleri, gerekse kooperatifler vb. yoluyla kamu sektörünün yaygınlaştırılması, özel mülkiyetin kısıtlanarak denetim altına alınması, kapitalizmin daha önceki dönemde ekonomide oynadığı rolün tasfiye edilmesi, emperyalizmin her türlü çabasına karşı kararlıca mücadele edilmesi, her iki yol'un da ortak veya benzer özelliklerindendir.
- Sosyal politika bakımından her iki devlet de, işçilerin, köylülülerin, zanaatkârların, halkçı aydınların vb. çıkarlarını sadece ekonomik alanda değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel hayatta da korur, geliştirir. İnsanın insan tarafından sömürülmesine karşı çıkar, özel mülkiyete dayalı sömürüyü ortadan kaldırmayı amaçlar, bir başka deyimle özel mülkiyeti ilk andan itibaren bir sömürü aracı olmaktan çıkarır.
- Kültürel bakımdan ise, emekçi kitlelerin sosyal uyanışını öngörür, ayrıca bilimsel ve teknolojik kadroların yetişmesine ağırlık verir. (Burada proletarya devletinin bilimsel sosyalizm kılavuzluğundaki ideolojik-kültürel çalışmaları ile devrimci demokrasinin ideolojik-kültürel faaliyeti arasındaki farkı unutmamak gerekir.)
- Her iki devlet tipi de uluslararası politika alanında kararlı bir anti-emperyalist tutum izlerken, Sovyetler Birliği başta olmak üzere tüm dünya sosyalist sistemi ile yakın işbirliğine ve devrimci dayanışmaya girer.

İşçi sınıfı öncülüğünde gerçekleşen ulusal kurtuluş devriminden sonra kurulan devletin kapitalist-olmayan yolu ile, işçi sınıfı öncülüğünde gerçekleşen ulusal kurtuluş devrimi sonucunda —işçi sınıfı öncülüğünde— kurulan devletin izleyeceği yol arasındaki bu benzerliklerin en belirgin ve karakteristik örneklerini görmek için, Vietnam Demokratik Cumhuriyeti (şimdiki adı Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti) ve Kore Demokratik Halk

Cumhuriyeti, gibi ülkelerin geçmişteki nitelikleri, deneyleri ve işlevleri ile Kongo Halk Cumhuriyeti, Gine Halk Cumhuriyeti, Somali Demokratik Cumhuriyeti, Benin Demokratik Halk Cumhuriyeti, Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti arasında karşılaştırma yapmak faydalıdır. Bu saydığımız ülkelerden ilk ikisi Vietnam ve Kuzey Kore sosyalist devletlere, diğerleri ise kapitalist-olmayan yol devletlerine örnek olarak alınmalıdır. Gene, bugün artık sosyalist bir devlet olan Moğolistan Halk Cumhuriyetinin kapitalist - olmayan yol'u izlediği dönemler ile bugünkü durumu karşılaştırılırsa ve ülkenin yarım yüzyıllık deneyi incelenerek, yukarıda saydığımız her iki tip devletin geçmiş ve bugünkü konumu ile mukayese edilirse, kapitalist-olmayan yol'un sosyalist yol ile benzerlikleri (ve aşağıda sıralayacağımız farklılıkları) daha iyi anlaşılmış olur. (Konumuz kapitalist olmayan yol'u genel karakteristikleri ile incelemek olduğundan burada ayrıntılara girmeyeceğiz.)

KAPİTALİST-OLMAYAN YOL DEVLETLERİ İLE SOSYALİST DEVLETİN FARKLILIKLARI

Ulusal kurtuluş devriminden sonra işçi sınıfı tarafından yönetilen ülkelerle, devrimci demokrasi tarafından yönetilen ülkeler arasındaki (yani sosyalist yol ile kapitalist-olmayan yol arasındaki) başlıca farkları şöyle sıralayabiliriz:

- Her iki kategorideki amaç da sosyalist kuruluş olduğu halde, bunların ekonomik işlevleri farklılıklar gösterir. Kapitalist-olmayan yol ülkelerinde işçi sınıfı, sanayi ve kapitalizm hemen hiç gelişmemiş veya çok az gelişmiş olduğu için, kapitalist-olmayan yol devletlerinde; egemen üretim biçimi olan pre-kapitalist ve hatta pre-feodal ilişkilerin tasfiyesi önemli bir süreci kapsar. Bir başka deyimle, sosyalist devletler ile kapitalist olmayan yol devletlerinin ekonomik görevleri bulundukları ülkenin ekonomik gelişim düzeyine göre önemli farklılıkları içerir. Kapitalist-olmayan yol ülkelerinde sosyalist kuruluşun maddi önkoşulları olmadığı için, öncelikle bu koşulların hazırlanması esastır.

İşçi sınıfı öncülüğünde ulusal demokratik devrimini gerçekleştirmiş ülkeler için ise, büyük ekonomik birimler, derhal işçi sınıfı öncülüğündeki devletin denetiminde kamu sektörü haline getirilirler. Yani sosyalist kuruluşa, sanayi alanında —ve varsa büyük tarım plantasyonlarında— derhal başlanır. Bu ülkelerde, işçi sınıfı öncülüğündeki halk, demokratik iktidarının da şüphesiz pre-kapitalist görevleri vardır. Yani işçi sınıfı pre-kapitalist kalıntıların tasfiyesi için gerekli tedbirleri yerine getirir, fakat bu, kapitalist ekonomi sektörünün millileştirilmesi, bir başka deyimle sosyalist kuruluşun yanısıra yeralır. Kapitalist-olmayan yol'da ise sosyalist kuruluşun ilk adımlarına başlayabilecek düzeyde bir sanayileşme bile mev-

cut değildir. Kapitalist-olmayan yol ülkelerinde sosyalist kuruluş uzak erimli (ve bu anlamda nihai) amaçtır, bu yolda öncelikle onun önkoşullarını yaratmak gerekir. İşçi sınıfı öncülüğündeki ulusal kurtuluş devrimlerinde ise sosyalist kuruluş, aynı zamanda, sosyalist devletin acil görev olarak başlayacağı bir işlevdir.

• Öte yandan kapitalist olmayan yol ülkesinde karşı-devrim misyonuna sahip güçlü bir devrik burjuvazi olmadığı halde, sosyalist devletin önünde, devrimden sonra böyle bir burjuvazi bulunmaktadır.

Gene kapitalist-olmayan yol ülkelerinde egemen sömürü biçimi pre-kapitalist ve pre-feodal sömürü olduğu halde, bu sınıflar önemli bir karşı-devrimci direniş koyacak kadar güçlü ve örgütlü değillerdir. Bu nedenle, kapitalist-olmayan yol ülkelerinde, karşı-devrimci güçlerin daha etkisiz olması onların avantajları arasındadır.

• Her iki kategori arasındaki en önemli farklılıkların başında —yukarıda da belirttiğimiz gibi— devlet'in sınıfsal bileşimi ve karakteri arasındaki ayrılık gelir. Devrimci-demokrasinin öncülüğündeki devlet, sadece ulusal demokratik karakterdedir, bir proletarya diktatörlüğü niteliğini taşımaz. Buna karşılık işçi sınıfı hegemonyasındaki devlet, ister bir demokratik halk iktidarı biçiminde olsun, isterse sosyalist devlet adını alsın, bu devletin genel niteliklerini belirleyen şey, proletarya diktatörlüğü ilkeleridir. Şöyle ki, kapitalist-olmayan yol devleti, işçi sınıfı bilimi ve enternasyonalizmi ile silahlanmış bir işçi sınıfı partisinin öncülüğünden yoksundur. Kapitalist-olmayan yol'un devleti hiç kuşkusuz bir burjuva devleti (burjuva diktatörlüğü) de değildir; devrimci demokratik aydınların, işçilerin, köylülerin, küçük üreticilerin, zanaatkârların katıldığı, hatta içinde ulusal burjuvazinin orta ve küçük kesimlerinin de yeraldığı bir devlet olup, devletin karakteri proleter değildir, ulusal demokratiktir. İşçi sınıfı öncülüğündeki devlet ise, —kendisi bir ulusal demokratik devrim sonucunda gerçekleşmiş bile olsa, bir cephe iktidarı biçiminde de bulunsa— proletaryanın devrimdeki ve iktidardaki hegemonyası ve belirleyici konumu nedeniyle, proletarya diktatörlüğünün ilkelerini ve öngörülerini ülkenin özgül koşullarına uygulamış bir devlettir. Ülkenin ve toplumun egemen öncü devrimci gücü, işçi sınıfının iktidardaki belirleyici rolü, onun bilimsel sosyalist partisi ile gerçekleşir.

KAPİTALİST-OLMAYAN YOL TÜRKİYE İÇİN NİÇİN GEÇERLİ DEĞİLDİR

Kapitalist-olmayan yol kavramının teorik kökenlerini geçen sayımızda, pratiğinin evrensel özelliklerini ise bu yazımızın başında inceledik. Bu verilen bilgilerden sonra, Türkiye'nin önündeki devrimci iktidar aşamasının niçin kapitalist-olmayan yol olamayacağı kolayca anlaşılır. Buna rağmen

Türkiye'nin genel sosyo-ekonomik koşullarını kısaca hatırlatarak bu yol'-un geçersizliğini göstermeğe çalışalım:

- Türkiye kapitalist bir ülkedir. Hiç kuşkusuz Türkiye'de pre-kapitalist kalıntılar vardır, ama bu kalıntılar belirleyici değildir, hatta yarı-feodal nitelikte bile olmayıp, sadece **kalıntı** düzeyindedir.
- Türkiye'nin ekonomisi uluslararası tekelci sermaye ile bütünleşmiş yerli tekelci sermaye tarafından belirlenmektedir.
- Türkiye'nin kapitalistleşme düzeyi, az gelişmiş bir kapitalizm de değildir. İşçi sınıfı biliminin günümüzdeki teorisyenleri, en yetkin bilim merkezleri Türkiye'yi orta gelişkinlik düzeyindeki kapitalist ülkeler kategorisine koymaktadırlar. (Gene Yunanistan, Portekiz, İspanya, Şili, Arjantin, Brezilya, Meksika ve diğer birçok Latin Amerika ülkesi bu kategoride sayılmaktadır.)
- Bir kapitalist-olmayan yol ülkesinden çok farklı olarak Türkiye'de üretimin sosyal karakteri ve sosyal işbölümü, sosyalist kuruluşa elverecek düzeyde gelişmiştir. Yani Türkiye'de sosyalizmin maddi önkoşulları mevcuttur.
- Türkiye'de işçi sınıfının nicel varlığı beş milyon civarındadır. Yurt dışındaki işçiler hariç, bu beş milyonluk işçi kesimi arasında iki milyondan fazlası sanayi proleteridir. Bunların bir milyon kadarı istihdam kapasitesi 100 kişiden daha büyük işyerlerinde çalışmaktadır.
- Sanayi proletaryası İstanbul-Kocaeli-Sakarya koridoru ve Bursa yöresi başta olmak üzere Marmara bölgesinde, Çukurova'da, (İskenderun-Adana-Mersin hattı üzerinde), Ege'de (İzmir-Manisa-Denizli üçgeninde), ayrıca Ankara, Eskişehir, Kayseri, Seydişehir, Zonguldak ve Ereğli, Samsun, Sivas, Elazığ-Diyarbakır-Gaziantep yörelerinde yoğunlaşmıştır. Böylece sanayi konsantrasyonuna bağlı olarak işçi sınıfının yoğunlaşması da özellikle son onbeş yıl içinde hayli artmıştır.
- İşçi sınıfının yoğunlaşması, onun örgütlenmesini ve sınıf mücadelesine daha etkince katılmasını sağlamaktadır. Verilen rakamlara göre bugün sendikalı işçilerin sayısı bir buçuk milyona yaklaşmaktadır.
- Tarım'da kapitalizm hızla gelişmekte ve toprağın tekelleşmesi güçlenmektedir. Türkiye'deki kapitalistleşme sonucu kırlarda mülksüzleşme süreci de hızlıdır. Gene aynı paralelde bir kentleşme gözlenmektedir. Daha bugünden kentlerin nüfusa oranı % 50'yi aşmıştır.
- Böylece toplumda belirleyici mücadele, işçi sınıfı ile burjuvazi arasında geçmektedir. Bu nedenle, Türkiye işçi sınıfının ve emekçi halkının ulusal ve sosyal devrimi içiçe geçtiği gibi, sınıf mücadelesinin belirlediği sosyal devrim sorunu, ancak işçi sınıfı öncülüğünde

gerçekleşeceğinden, bir başka deyimle uluslararası ve yerli tekelci sermayenin karşısındaki başlıca sınıfsal güç işçi sınıfı olduğundan, işçi sınıfı aynı zamanda ulusal (anti-emperyalist) devrimin de öncüsüdür. Bir başka deyimle sosyal ve ulusal devrim sürecinde, işçi sınıfından başka herhangibir gücün bu devrime öncülük yapabilme olasılığı yoktur. Yani Türkiye'nin önündeki acil devrim hedefi, ulusal kurtuluş devrimlerinde olduğu gibi ya da MDD'cilerin öne sürdüğü gibi «bütün millici (ulusal) güçlerin» gerçekleştireceği bir ulusal devrim de değildir. Türkiye'yi emperyalist bağımlılıktan kurtaracak temel belirleyici mücadele, işçi sınıfının burjuvaziye karşı yürüttüğü sosyal devrim mücadelesi (sınıf mücadelesi)dir. Kapitalist-olmayan yol ülkelerinde sosyal devrim, ancak öncelikle ulusal devrimin gerçekleştirilmesine bağımlıdır. Türkiye'de ise, ülkenin kapitalist bir toplum olmasından dolayı, ulusal devrimi de ancak sınıf mücadelesi belirleyecektir, bir başka deyimle ulusal devrimin başarı şansı, sosyal devrime aday **halk sınıflarının,** işçi sınıfı öncülüğündeki başarılarına bağımlıdır. Ulusal ve sosyal devrimi mekanik biçimde birbirinden ayırmak hatasına düşmeden bu gerçeği ve işçi sınıfının ulusal ve sosyal kurtuluştaki **belirleyici** rolünü kavramak gerekir. Türkiye işçi sınıfının ve emekçi halkının ulusal mücadelesi de emperyalizmi kendi şahsında temsil eden yerli tekelci sermayeye yönelmiştir. Bu bakımdan MDD'cilerin ileri sürdüğü gibi önce emperyalizmin ülkemizden kovulması, sonra da sosyal devrime geçilmesi sözkonusu değildir. Türkiye'de anti-emperyalist mücadeleyi sadece NATO'dan çıkmak veya Amerikan üslerini kaldırmak derecesine indirgemek bir küçük burjuva anlayışıdır ve Kemalist sol cuntacıların mantığını yansıtır. Anti-emperyalist mücadele, emperyalizmin ülkemizdeki ekonomik, sosyal, politik ve askeri her türlü baskısını ve nüfuzunu sona erdirmek anlamına gelir ki, bu ise, ancak tekelci sermayenin iktidarına, işçi sınıfı öncülüğünde devrimci bir tarzda son vermekle mümkündür.

- Bu ekonomik ve sosyal özelliklerinden dolayı Türkiye'deki bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi, sosyalizm mücadelesiyle iç içedir. Ayrıca demokrasi mücadelesinden kastedilen şey, anti-feodal görevleri içermekle birlikte, esas olarak anti-monopolist hedeflerdir. Şu halde Türkiye devriminin perspektifi esas olarak, işçi sınıfı öncülüğündeki anti-emperyalist ve anti-monopolist bir hedefe yöneliktir ve bugünkü emekçi halkın mücadelesi de bu yöndedir.
- Gene Türkiye'de ulusal burjuvazi kategorisine giren bir burjuva zümresi yoktur. Türkiye'de belki tek tek ulusal eğilimler taşıyan

kapitalistler bulunabilir. Ama milli burjuvazi yanılgısını uyandıran şey, gerçekte tekel dışı (orta) burjuva zümresidir. Bu zümrenin hiçbir zaman emperyalizmden kurtulmak ve bağımsız iç (ulusal) pazarını kurmak diye bir amacı ve konumu yoktur. Tekel dışı burjuva kesimleri, kategorik olarak ulusal burjuva zümresini değil, orta burjuva zümresini oluşturmaktadırlar. Yani onların özlemleri anti-emperyalist değil, anti-monopolisttir. Tekel dışı burjuvazinin ülkemizde ikili bir karakteri vardır. Bir yandan, emperyalizm ve yerli tekelci sermaye, ülkede ortak yatırımlar yaptıkça, yan üretim dallarında yeni yeni orta burjuvalar türemektedir. Bu nedenle orta burjuvazi, uluslararası ve yerli tekelci sermayenin yeni yeni ortak yatırımlarından yanadır. Bu yatırımlar onun varoluş nedenidir. Ama aynı zamanda, orta burjuvazi tekelcilerin hegemonyası ve ekonomik baskısı altındadır. Orta burjuva kesimlerinin anti-monopolist karakteri, kendi haklarını korumak ve tekelci baskıları hafifletmek, geriletmek noktasındadır. Bir somut örnek verecek olursak; yabancı ve yerli tekelci sermayenin Bursa bölgesinde otomotiv endüstrisini kurması, pek çok yan üretim yapan orta burjuva yatırımlarına yol açmıştır. Ama bu orta burjuvalar, aynı zamanda tekelci sermayenin fiyat dayatmalarından şikâyetçidirler. Şu halde uluslararası ve yerli tekelci sermaye orta burjuvazinin hem varoluş nedenidir, hem de onun için bir anti-tekel çelişki kaynağıdır. Kısaca sözünü ettiğimiz orta burjuva zümresinin, ulusal bir pazar kurmak eğilimi taşıdığı gözükmediği ve emperyalist sermayeden şikayetçi olduğu duyulmadığı için, bu zümrenin karakteri anti-emperyalist değil, sadece anti-monopolist'tir.

- Öte yandan, işçi sınıfı bilimi, sosyal olaylara bir dinamik içinde bakılmasını öngörür, bir başka deyimle, kendi gelişim süreci içinde toplumu gözleyen Marksistler, ölmekte olanı değil, gelişmekte olan dinamiği esas alırlar. Bu dinamik ise hiç kuşkusuz pre-kapitalizmin daha çok tasfiyesi, kapitalizmin daha çok güçlenmesi doğrultusundadır.

- Gene Türkiye'nin gelişen sosyal dinamiğinde işçi sınıfının belirleyici konumu ve işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki sınıf mücadelesinin, devrimci hareketteki tayin edici rolü büyük bir hızla artmaktadır. Bu kapitalistleşme ve ona bağlı olarak işçi sınıfın büyümesi, büyük sanayi merkezlerinde ve üretim birimlerinde yoğunlaşması, kapitalizmin ve burjuvazinin mezar kazıcısının güçlenmesi demektir. Aynı şekilde bu sosyal değişim ve gelişim, Türkiye'de üretimin sosyal karakterinin ve sosyal işbölümünün artması, üretimin sosyal karakteri ile özel kapitalist mülkiyet arasındaki çeliş-

kinin derinleşmesi, bir başka deyimle, sosyalizmin maddi, teknolojik önkoşullarının daha da olgunlaşması anlamına gelir. Bu, Türkiye'nin önündeki devrimci hedefin sosyalist devrim olduğu anlamına gelmez, fakat Türkiye'nin demokratik devriminin proleter niteliğini ve sınıf mücadelesinin belirleyeceği sosyal yönünü daha da güçlendirecek ve derinleştirecek koşulların gelişmesini temsil eder.

- Sık sık tekrarladığımız ve gelecek sayılarımızda «ileri demokrasi», «halk demokratik devrimi», «ulusal demokratik devrim» kavramlarının karşılaştırılması ve Türkiye sosyo-ekonomik koşulları açısından incelenmesi sırasında da daha ayrıntılı olarak inceleyeceğimiz bu gerçekler açıkça göstermektedir ki, Türkiye için kapitalist-olmayan yol sözkonusu değildir.

ÖZET:

Esasen, kapitalist-olmayan yol terimi dahi tek başına hangi kavramı temsil ettiğini açıklamaktadır. Tarihsel bakımdan, pre-kapitalist toplumdan sosyalist topluma geçecek iki yol vardır. Bunlardan birisi kapitalist yoldur. Diğeri ise, sosyalist sistemin bu denli güçlendiği ve sosyalizmin böylesine etkinlik ve yaygınlık kazandığı günümüz koşullarında, ulusal kurtuluş devrimlerini gerçekleştirmiş pre-kapitalist ülkelerin, kapitalizmi atlayarak, kapitalist-olmayan yoldan tarihsel olarak sosyalizme yönelmeleri, bu iki biçimden diğerini belirlemektir. Yani sık sık belirttiğimiz gibi, kapitalist-olmayan yol, bir üçüncü kategori, bir üçüncü yol değildir. Sadece kapitalizmin atlanarak, toplumun feodaliteden sosyalizme geçmesini öngörür.

Türkiye ise feodaliteden sosyalizme geçişte, kapitalist yola girmiştir. Yani Türkiye kapitalist bir ülkedir. Şu halde Türkiye toplumunun feodaliteden sosyalizme geçmesi için kapitalist —olmayan yol— en azından elli beş yıllık tarihsel gelişim sonucu pratik ve reel olarak mümkün değildir. Türkiye toplumu kapitalist yoldan geçerek sosyalizme yönelmiştir. Ve Türkiye'nin ulusal kurtuluş devrimini gerçekleştirmiş ulusal burjuvazisi Türkiye'yi kapitalist yola soktuğu, giderek ulusal niteliğini yitirerek, gericileştiği ve emperyalizme teslim olduğu içindir ki, her kapitalist ülkede olduğu gibi Türkiye'de de, sosyalizm yolu Kapitalist-olmayan yoldan ve devrimci demokrasi, ya da ulusal demokrasi aracılığıyla değil, işçi sınıfı ile egemen burjuvazi arasındaki bir sınıf mücadelesinden ve sosyal devrimden geçerek sosyalizme varacaktır. Bütün göstergeler ve objektif durum, tümüyle bunu göstermektedir.

Türkiye'nin devrim yolunda, ülkenin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik koşulları, sınıf güçleri arasındaki dengeyi ve mücadeleyi ve tüm sınıflarla

zümrelerin objektif ve sübjektif konumlarını doğru kavramak gerekir. Bu konuda yapılan başlıca yanılgılar, bizce, Türkiye'nin bir orta gelişkinlikteki kapitalist ülke olduğunu kavrayamamaktan geçmektedir. Bu nedenle, Türkiye ya hiç gelişmemiş kapitalist ülke düzeyinde görülmekte ve o ülkelere özgü evrensel devrimci modeller önerilmekte ya da metropol ülkeler gibi gelişmiş bir kapitalist ülke varsayılarak, o ülkelerin işçi sınıfı partilerinin stratejileri Türkiye için önerilmektedir. Ve bazı durumlarda da, her iki kategoride bulunan ülkeler için dünya işçi sınıfı partilerinin ve bilim merkezlerinin öngördüğü stratejiler ve modeller, eklektik bir stratejik öneriler demeti halinde Türkiye gerçekliğine uydurulmağa çalışılmakta, bu nedenle birtakım teorik zorlamalara gidilmekte, ya da ülke koşulları, objektif gerçekçilikler farklı görülmekte ve gösterilmektedir.

SONUÇ

İşçi sınıfı bilimi hazır modeller, şablonlar ve reçeteler getirmemiştir. Her ülkenin işçi sınıfı ve emekçi halk güçleri kendi devrim yolunu, işçi sınıfı bilimine bağlı kalarak, kendisi çizerek ve teoriyi devrimci bir tarzda pratiğe geçirerek, kendi ülkesinin devrimini gerçekleştirip tarihsel akımı, sosyalizme ve oradan da sınıfsız topluma doğru yönlendirecektir.

Türkiye'de işçi sınıfı biliminin işçi yığınlarına malolması ve sosyalist hareketin kendiliğinden karakterli işçi sınıfı hareketiyle bütünleşme, politik-ekonomik mücadele birlikteliğinin kurulma sürecini yaşadığımız bu dönemde, sadece bilimsel sosyalist teorinin genel doğrularını sıralamakla, ideolojik görevlerimizi yerine getirmiş olamayız. Özellikle Türkiye'de işçi sınıfı politik hareketinin üst düzeyde merkezileşmesinin sözkonusu olduğu, sosyalist hareketin birlik sorununun işçi sınıfını örgütleme süreci içinde en önemli görev olarak durduğu günümüz koşullarında, bu birliğin sağlam ideolojik temellerini atabilmek için, bilimsel teori rehberliğinde Türkiye'nin koşullarına daha çok eğilmemiz ve genel doğrularda anlaşmakla yetinmeyip, Türkiye sosyalist hareketinin somut koşullardaki ve Türkiye gerçeklerindeki ayrıntılı ideolojik birliğini sağlamak doğrultusunda çaba göstermemiz zorunludur.

Bu nedenle yapılacak ideolojik çalışmalar ve tartışmalar, artık geçmiş yıllarda olduğu gibi işçi sınıfı biliminin ve enternasyonalizminin evrensel ve temel prensipleri üzerine değildir. (Örneğin yakın geçmişte, devrimde işçi sınıfı biliminin evrensel ve temel prensipleri ile proletarya enternasyonalizminin prensipleri ve dünya devrimci süreci öncüsünün sosyalist sistem olduğu, dünya işçi sınıfı partilerinin günümüzdeki ortak ve evrensel tezleri, seçkin kadrolar tarafından ısrarla savunulmakta ve bilimi, enternasyonalizmi tahrif ve revize eden sağ ve «sol»-revizyonist akımlara karşı kararlı bir ideolojik mücadele yürütülmektedir. Bugün sosyalist hareke-

tin, ideolojik plandaki iki ana sorunundan birisi, işçi sınıfı biliminden temel sapmalar olan sağ ve «sol»-kanat revizyonizmine ve karşı-devrimci Maoculuğa ya da Mihri Belli tipi oportünist orta yolculara karşı mücadele yürütmek ve işçi sınıfı bilimini, enternasyonalizmini işçi liderleri başta olmak üzere kadrolar ve sempatizanlar arasında, genel olarak kitleler içinde güçlendirmeğe, kökleştirmeğe, yaygınlaştırmağa çalışmaktır.

Birincisinden ayrılmayan diğer önemli ideolojik görev ise, bilimsel sosyalist hareketin ileri düzeyde merkezileşebilmesi için, bilimin temel prensipleri ışığında, Türkiye'de ayakları yere basan, yani sadece bilimin temel noktalarında değil, aynı zamanda Türkiye'de işçi sınıfının yolu konusunda da anlaşmış bir ideolojik birliği yürütmek için ideolojik çalışma yapmaktır.

BÜYÜK EKİM SOSYALİST DEVRİMİNİN 60. YILDÖNÜMÜNE DOĞRU...

SBKP MERKEZ KOMİTESİNİN BİLDİRİSİ

7 Kasım 1977'de Büyük Ekim Sosyalist Devrimi 60. yılını dolduruyor.

Ekim Devrimi'nin 60. yılı Sovyet halkının yaşamında ve tüm dünyadaki kurtuluş hareketlerinin gelişmesinde önemli bir aşamadır. Ülkemiz ve tüm ilerici insanlık; bu önemli günü, sosyalizmin, Marks - Engels ve Lenin'in öğretisinin yüce devrimci gücünü açıkca gösteren proleter enternasyonalizminin yeni zaferleri ile karşılıyorlar.

Sovyet halkları, şanlı Ekim Devrimi yıldönümünü, SBKP'nin XXV. Kongresinde aldığı tarihsel kararları hayata geçirerek kutluyorlar.

Bundan 60 yıl önce, Vladimir İlyiç Lenin başkanlığındaki Bolşevikler Partisi'nin yönetimi altındaki kahraman Rus proletaryası, burjuva-toprak ağalığı düzenine karşı kesin hücuma geçti ve onu yıktı. Tarihte ilk kez emekçilerin sömürüye, sosyal ve ulusal baskıya karşı mücadeleleri tam bir zaferle sona erdi.

Ekim Devrimi'nin zaferi, XX. yüzyılda tüm insanlığın gelişme seyrini köklü biçimde değiştiren en önemli olay oldu. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, toplumsal gelişmenin, tekelci kapitalizm koşullarında verilen sınıf savaşının doğal bir sonucuydu. Devrimin zafer kazanması sonucunda dünyadaki ilk sosyalist devlet ortaya çıktı.

Sovyet egemenliği, dünyadaki tüm halklara, sömürü sisteminin onları sürüklediği kanlı tahakkümden kurtulmak için en doğru yolu gösterdi. Adil, demokratik ve genel barış mücadelesinin somut programını ilan eden Lenin'in Barış Yasası, kökleşen yeni yönetimin ilk eylemi oldu. Büyük Ekim Devrimi, yeni bir dönemi, insanlığın kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemini, **«halkların emperyalizmden kurtarılması, halklar arasındaki savaşa son verimesi, sermaye egemenliğinin sona erdirilmesi ve sosyalizm»** (Lenin) mücadelesi dönemini başlattı.

İşçi sınıfının dünya çapında büyük kurtarıcılık görevi, Ekim Devrimi'yle yeni bir muhteva kazandı.

Ekim Devrimi'nin zaferi, ülkemiz halklarının kaderinde tarihsel bir dönemeç yarattı. Yönetici sömürgen sınıfların-büyük toprak sahiplerinin ve burjuvazinin politikasının yolaçtığı felaketten vatanımızı kurtardı, onu gerçekten bağımsız gelişme, sosyo-ekonomik ve kültürel ilerleme yoluna çıkardı. Tüm dünyadaki emekçilerin coşkun ve etkili desteğini gören Rus işçi ve köylülerinin kahramanca savaşı aynı zamanda, Lenin'in sözleriyle «tüm ülkelere kaçınılmaz ve yakın geleceklerinden bir şeyi, hem de son derece önemli bir şeyi» göstermiş oldu. Ezilen ve savaşan tüm halklara yaklaşan zaferlerini görme olanağı verdi.

Yeni toplumun kuruluşu gibi bu onurlu görev, çok uluslu Rusya'nın proletaryasına düştü. Ülke nüfusunun salt çoğunluğunun köklü çıkarlarını ifade eden işçi sınıfı, emekçi köylülerle birleşerek devrimin zaferle sonuçlanmasını sağladı ve kendi egemenliğini kurdu. Emekçi halkın en geniş kitleleri, bilim ve kültürün tüm önde gelen kişileri, devrimin ve işçi sınıfının ardından gittiler. İşçi sınıfı; gericilerin şiddetli politik ve ideolojik silahlı direnişine, ekonominin bozulmasına, karşı-devrimci sabotajlara ve kanlı burjuva terörüne rağmen en yüksek derecede bir örgütlülük ve bilinçli bir disiplin, komünist parti etrafında dayanışma ve devrimci uyanıklılık gösterdi. İçteki karşı-devrimle ve yabancı müdahalecilerle yapılan savaşın seyri, devrimin ancak ve ancak korunabildiği takdirde başarısını pekiştirebileceğini kanıtladı.

Sovyet egemenliğinin proleterya diktatörlüğünün biçimlerinden biri olarak kurulması ve sağlamlaşması, o güne değin, bir tek kapitalist ülkede bile benzeri görülmemiş ve olanaksız olan dev emekçi çoğunluk için özgürlük ve demokrasiyi sağlamış oldu.

Sermaye boyunduruğuna son verme savaşında, özellikle bu **son verme** sırasında, zaferin kazanılması ve pekiştirilmesi, toplumsal düzenin kurulmasında Parti'nin önderliği esas oldu. Sadece Komünist Parti'nin yönettiği işçi sınıfının, tüm emekçileri ve sömürülen insanları yönlendirebileceğine ilişkin temel Leninist ilkenin doğruluğu, Sovyet deneyiyle kanıtlanmış oldu.

Komünist Parti'nin yönetimindeki ülkemizin emekçileri, sosyalist devrimin en önemli ve en zor sorunu olan **yaratıcılık** meselesinin de başarıyla üstesinden geldiler. Toplum yaşamının bütün belli başlı alanlarını kapsayan Leninist sosyalizmin kuruluşu hayata geçirildi. Sovyet halkı bu sorunu, inanılmayacak derecede güç bir durumda, kapitalistlerin düşmanca çemberi içindeyken çözümlemek zorunda kaldı. Çarlık Rusyası'ndan miras kalan üretim güçlerinin ve kültürün düşük gelişme düzeyi, küçük üreticilere özgü tarımın ağır basması, 1. Dünya savaşının, iç savaşın ve nihayet yabancı müdahalenin yıkıcı sonuçları - ülkemizde yeni toplumun kuruluşuna işte bu koşullarda başlandı.

Sosyalist sanayileşme ve tarımın kollektif hâle getirilmesi, kültür devrimi ve ulusal sorunun çözümü, yurdumuzu tarihsel açıdan çok kısa bir sürede güçlü sosyalist devlet haline getirdi.

Faşist Almanya'nın kudurgan saldırısı, Sovyet halkının barışçı çabalarına ara verdirdi. Uzun süren ve yurdumuzun tarihindeki savaşların en ağırında Sovyet halkı, bir benzerini insanlığın henüz daha görmediği yiğitlik gösterdi. Sovyet halkı sadece özgürlüğünü ve bağımsızlığını korumakla kalmadı, aynı zamanda Avrupa ve dünya uygarlığını faşist barbarların elinde yıkılmaktan kurtarmak için belirleyici katkıda bulundu.

Büyük Anayurt Savaşı yıllarında eşsiz bir yiğitlik gösteren Sovyet halkı, yıkılan kentlerin ve köylerin, fabrikaların yeniden yapılışı sırasında da büyük bir kahramanlık örneği verdi.

Büyük Ekim Devrimi ülkesinin geçen altmış yılda kazandığı başarılar, sosyalizmin, toplum yaşamının tüm dallarının ilerlemesinde tarihte eşi görülmemiş hız sağladığını göstermektedir.

Geçen 60 yılın hemen hemen 20 yılı, halkımızın zorla itildiği savaş yıllarına ve daha sonra ekonomiyi yeniden kurma dönemine rastlamasına karşın, 1976 yılında ülkenin ulusal geliri, devrim öncesindeki düzeye oranla 65 kat arttı. Hâlen sanayi, iki buçuk günde tüm 1913 yılında üretilen miktarda ürün üretiyor.

Devrim öncesinde ülkemizin payına, dünya sanayi üretiminin % 4'ünden biraz fazlası düşerken, bugün 1/5'i düşüyor. Sovyetler Birliği'nde bugün öteki ülkelere oranla daha fazla pik, çelik, petrol, demir, manganez ve krom cevheri, kömür ve kok, çimento, traktör (toplam motor gücü bakımından), dizelli ve elektrikli lokomotif, pamuk, keten, mineral gübre ve diğer pek çok ürün türleri üretiliyor.

Üretim güçlerinin karakterinde, yapısında ve yerleştirilmesinde köklü ilerlemeler oldu. **Sovyet egemenliği yıllarında, tüm Sovyet cumhuriyetlerinin ekonomik gelişme düzeyi eşit hâle getirildi.** Kırda büyük bir sosyalist tarım üretimi kuruldu. V. İ. Lenin tarım alanında yüz bin traktör hayal ederdi. Şimdi Sovyetler Birliği tarımında 2,3 milyon traktör, 680 bin tahıl toplama aracı çalışıyor. Sovyet egemenliği yıllarında toplam tarımsal ürün hacmi 4.4 kat arttı. Kolhoz ve sovhozların ekonomik yönden güçlenmesi, tarımın çağdaş endüstriyel düzeye çıkarılışı, kır emekçilerinin maddî ve manevî yaşam koşullarının sürekli olarak iyileştirilmesi, kent ve kır arasındaki mevcut farklılıkların ortadan kaldırılmasını sağlıyor.

Açlık ve yoksulluk, işsizlik ve cehalet, sosyal ve ulusal baskı gibi kapitalizme özgü sosyal yaralar, ülkemizde ebediyen ortadan kaldırılmıştır. Sanayi ve yapı işçilerinin gerçek gelirleri, 1913 yılına oranla 10 kat, tarımda ise 14 kat arttı. Konut alanında geniş bir program gerçekleştirildi. Eski kentlerin çoğu yeniden yapıldı, pek çok yeni kent kuruldu, kırların çehresi değişti. Her Sovyet vatandaşına ücretsiz tıbbî yardım yapılıyor, eşit sosyal yardım garanti ediliyor.

Büyük tarihsel önemi olan bir sorun, ülkemizde başarıyla çözümlendi ve kadınların gerçek hak eşitliği uygulamada da sağlandı. Sovyet kadınları, toplumsal yaşamın tüm alanlarında büyük rol oynuyorlar. Tüm Sovyet halkı, analara, işçi kadınlara, komünist kuruluşun militanı kadınlara sınırsız saygı gösteriyor.

Sosyalizm, emekçilere, kültür zenginliklerine en geniş şekilde ulaşma yolunu açtı. Devrim öncesi Rusyası'nda yetişkin nüfusun hemen hemen 3/4'ü cahildi. Şimdi artık işçilerin 3/4'ünden fazlası, yüksek ya da orta dereceli eğitime (tamamlanmış veya tamamlanmamış) sahiptir. Bugün 93 milyonu aşkın insan, tüm öğrenim türlerinden yararlanmış, genel orta öğretime geçiş, esas itibariyle tamamlanmıştır. Toplumsal bilinçte bilimsel materyalist dünya görüşü egemendir, Sovyet edebiyatı ve sanatı gelişmiştir ve tüm dünya kültürüne büyük katkıda bulunmaktadır.

Sosyalizm, bilimin gelişmesi için sınırsız olanaklar yarattı, bilimi halkın hizmetine koydu. Ülkede yaklaşık 1,3 milyon, yani 1913 yılındakinden 108 kat fazla bilim görevlisi çalışıyor. Sovyet bilimi, toplumsal gelişim süreçlerinin araştırılmasında büyük başarılar kazanmış, matematik ve mekanik, kuantum elektroniği ve sert cisim fiziği, atom enerjisi, kimya ve biyoloji, uzay araştırmaları ve

yer bilimleriyle diğer bilim dallarının pek çok konularında en ileri sınırlara ulaşmıştır.

Ülkemizde kurulan gelişmiş sosyalizm toplumu, Sovyet halkının fedakârca çalışmasının en önemli sonucu oldu.

Gelişmiş sosyalist toplum, komünist aşamada doğal bir konaktır. Kendi temeli üzerinde gelişmekte olan sosyalizm, bu aşamada yaratıcı olanaklarını, derin insancıl özünü daha geniş şekilde ortaya koymaktadır. Gelişmiş sosyalizm; bilimsel-teknik devrimin başarılarının sosyalist ekonomi sisteminin üstünlükleriyle birleşmesiyle, ekonomik gelişmede entansif yöntemlere kesin olarak dönüşle, nitelik olarak yeni üretim düzeyi ve komünizmin maddî-teknik temelinin kurulması sorununu dolaysız yoldan çözümlemeyi beklemektedir. Emekçilerin refahının sürekli artışını, kapitalizmle ekonomik rekabette önemli başarıların elde edilmesini sağlayacak üretim ölçekleriyle de karakterize edilmektedir.

Gelişmiş sosyalizm, yavaş yavaş komünist ilişkiler haline gelen tüm toplumsal ilişkiler sisteminin yüksek olgunluk derecesi anlamına gelir. Emekçilerin sarsılmaz ideolojik politik ve sosyal dayanışması, onların Komünist Parti'nin hedeflerine içten bağlılığı, Marksizm-Leninizm ilkelerine sadakatleri gelişmiş sosyalizme özgüdür. **Gelişmiş sosyalizm, bugün sosyal ilerlemenin en yüksek başarısıdır.**

. SBKP ve kardeş komünist partilerin ve işçi partilerinin ortak çabalarıyla hazırlanmış olan gelişmiş sosyalist toplum anlayışı, Marksizm-Leninizm hazinesine yapılan büyük, yaratıcı bir katkıdır. Gelişmiş sosyalizmin teori ve pratiğine dayanan SBKP, en yakın yıllar ve daha uzun bir tarihsel gelecek için açık ve gerçekçi doğrultusunu belirlemiş ve program amaçlarımızın gerçekleştirilmesini somutlamıştır.

Partimizin ve tüm Sovyet halkının, Sovyet egemenliğinin ilk yarım yüzyıllık sonuçlarını değerlendirmesinden bu yana on yıl geçti. Bu on yıl, komünist kuruluş tarihinde, ülke yaşamında ve uluslararası alanda büyük tarihsel önem taşıyan olaylarla dolu olması, olgun sosyalist topluma özgü sosyo-ekonomik gelişmenin büyük ölçekleri ve karmaşık oluşu bakımından çok üstün bir yer tutuyor.

Yurdumuzda, geçen yarım yüzyılda kurulmuş olan ekonomik potansiyel, sadece son on yılda iki kat arttı. Yaklaşık olarak dört bin büyük sanayi ünitesi hizmete girdi. Ülkenin geniş topraklarını değiştiren kapsamlı programların gerçekleştirilmesine başlandı. Bunlar arasında Rusya'nın Neçernozomye bölgesinin, Batı Sibirya'nın gelişme programlarını ve Doğu Sibirya'nın Baykal-Amur ana demiryolu bölgesinde sanayi programlarını sayabiliriz. Sovyet yurttaşlarının yaşam düzeyi büyük ölçüde yükseldi, ülke tarihinin en geniş sosyal programı gerçekleştirildi. Dokuzuncu beş yıllık plan döneminde, yeni sosyal önlemlerin gerçekleştirilmesine, önceki iki beş yıllık plandaki toplam kadar pay ayrıldı.

Parti, halkın maddî ve kültürel yaşam düzeyinin sürekli olarak yükseltilmesi gibi, temel ve uzun süreli amaçların elde edilmesine yönelik çalışmaları gerçekleştiriyor. Üretimin dinamik ve orantılı gelişimi, etkinliğinin yükseltilmesi, iş niteliğinin elden geldiğince iyileştirilmesi ve iş veriminin hızlı artışı - ülkemizin gücünün daha da artırılmasında ve Sovyet vatandaşlarının maddi ve manevî gereksinmelerinin giderek daha tam olarak karşılanmasında tek güvenilir yoldur.

Ülkenin ekonomik gücünün artırılması, üretim fonlarının genişletilmesi ve

köklü biçimde yenilenmesi, ekonominin temeli olan ağır sanayide istikrarlı ve dengeli artışın sağlanması partinin ekonomik stratejisinin temeli oluyor.

Tarımsal üretimin, ekonominin çok gelişmiş bir dalı haline getirilmesine yönelik parti tarım politikası, en önemli ekonomik ve sosyal amaçların başarısına hizmet ediyor. Partinin tarım politikası, Lenin'in kooperatif planının yeni koşullardaki devamı ve yaratıcı gelişimidir. Geçen on yılda, tarımın geliştirilmesine, Sovyet egemenliğinin tüm önceki yılları boyunca yatırılandan hemen hemen iki kat daha fazla fon ayrıldı. Partinin modern tarım politikasının hayata geçirilmesi, tarımın ve hayvancılığın gelişmesine yardımcı oldu. Dokuzuncu beş yıllık plandaki son derece elverişsiz hava koşullarına rağmen tarım emekçileri, tahıl veriminin son iki beş yıllık plan döneminde 1,4 kat artmasını, toplumsal ekonomide iş veriminin ise % 58 oranında yükselmesini sağladılar.

Sovyet toplumunun sosyal çehresi, ekonominin dinamik gelişimine dayanarak yeni özellikler kazanıyor. Sınıfsal farkların tamamen ortadan kaldırılmasına devam ediliyor. İşçi sınıfının başlıca rolü onadığı koşullarda, işçilerin, kolhoz köylülerinin ve halk aydınlarının birliği, ülkemizde oluşan yeni tarihsel topluluğun, yani Sovyet halkının sağlam ve bozulmaz temeli oldu.

Yüce ve güçlü Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ni oluşturan tüm ulusların ve etnik gurupların dostluk ve birliği güçlüdür, bir bütün oluşturmaktadır. Onun kuruluşu ve başarılı gelişimi, SBKP'nin Leninist ulusal politikasının bir zaferi, bu politikanın gerçekten enternasyonalist niteliğinin parlak bir ifadesi, sosyalizmin büyük bir zaferidir. Bütün ülkenin sınırları içinde oluşan tek ekonomik organizma, halklarımızın dostluk ve işbirliğinin sağlam maddî temelidir. Tüm ulusların ve etnik gurupların toplum yaşamının bütün alanlarındaki gerçek eşitliği sağlandı, biçimsel olarak ulusal ve kapsam bakımından sosyalist olan kültür gelişti, milliyetlerine bağlı olmaksızın emekçi insanların gerçek kardeşliği, köklü çıkarların, amaçların ve Marksizm-Leninizm ideolojisinin ortaklığı ile yerleşti. Leninist ulusal politika ilkelerinin sürekli olarak gerçekleştirilmesi, çok uluslu sosyalist yurdumuzun tüm halklarının her bakımdan birbirine yaklaşmasını sağladı. Sovyetler Birliği, insan toplumunun en zor sorunlarından birinin başarılı çözümü için en güzel bir örnek olmaktadır.

Sovyet insanı, devrimci kuruluş ve özgürlük mücadelesi sırasında, sosyalist kuruluş günlerinde şekillendi ve sağlamlaştı. Sovyet insanı, atılımlarıyla ve yaratıcı başarılarıyla, Büyük Anayurt Savaşı'nın sert deneylerindeki kahramanca dayanıklılığı ve yürekliliğiyle, tüm dünyadaki sınıf kardeşlerinin kaderine hiç bir çıkar gözetmeden katılmasıyla, komünizme derin şekilde bağlılığını, ateşli yurtseverliğini ve enternasyonalizmini göstermiş oldu. Sovyet insanı, ideolojik inancı ve büyük dirimsel enerjiyi, sürekli olarak bilimin ve kültürün zirvesine ulaşma isteğini, ve dostça karşılıklı yardım duygusunu kendisinde birleştiriyor. Sovyet insanı, sosyalist ülkesini coşkuyla seviyor. Komünizm adına heyecanla yapılan çalışmalar, onun tüm yaşantısının içeriği oluyor.

Sovyet toplumunun çağdaş gelişme aşaması, sosyalist devlet yapısının daha da güçlenmesi ve gelişmesiyle, sosyalist demokrasinin sürekli olarak geliştirilmesiyle belirginleşti.

Sosyalist demokrasi halkın çıkarlarını ifade eder ve onları korur, komünizm hedefine hizmet eder. Sosyalist demokrasi, ekonomik, politik ve manevî tüm toplum yaşamına yayılıyor ve kişiliğin her bakımdan gelişmesi için elverişli koşullar yaratıyor. Sovyet halkı ülkesinin gerçek ve tek sahibidir. Ülkenin en önemli politik, ekonomik, sosyal ve kültürel yaşam sorunlarının hepsi, işçi, köylü ve

aydınların en geniş ve dolaysız katılımıyla görüşülüyor ve karara bağlanıyor. Toplumumuzun demokrasisi, halk egemenliğinin en geniş temsil gücü olan Emekçi Milletvekilleri Meclisi'nin çok yönlü çalışmasında somut olarak görülüyor. Sosyo-ekonomik sorunların çözümünde büyük haklara ve olanaklara sahip olan Sovyet sendikaları, toplum yaşamında önemli bir yer işgal ediyor, Sovyet gençliğinin örgütleyicisi, partinin güvenilir yardımcısı ve parti üyelerinin kaynağı olan Lenince Komsomol aktif bir rol oynuyor.

Sosyalist demokrasi, hak ve yükümlülüklerin, gerçek özgürlük ve yurttaşlık sorumluluğunun birliği, toplumun, kollektifin ve kişinin çıkarlarının uyumlu bileşimidir. Komünist Parti'nin Leninist iç ve dış politikasının, bütün halk tarafından desteklenmesi, halk kitlelerinin giderek artan etkinliği ve sosyalist yarışmanın, emeğe komünist yaklaşım hareketinin büyük boyutları, Sovyet düzeninin derin demokratlığının inandırıcı bir ifadesidir.

Parti, yeni tarihsel koşullarda proleterya diktatörlüğü devletinin yüce, yaratıcı görevini sürdüren ulusal devletimizin demokratik temellerinin daha da yetkinleştirilmesi ve emekçilerin toplumun bütün işlerinin yönetimine giderek daha geniş şekilde katılmasının sağlanması konularında yorulmak bilmeden çalışmaktadır.

Sovyet halkının tüm kahramanca tarihi, onun savaş ve emek zaferleri ve üstün başarıları, toplumumuzun yönetici ve yön verici gücü olarak Komünist Parti'nin çalışmasına koparılmaz şekilde bağlıdır.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi, zaferle sonuçlandı, çünkü, Yüce Lenin'in kurduğu, işçi sınıfının devrimci enerjisini muazzam bir güce dönüştüren yeni tip bir parti bu devrime önderlik ediyordu. Bu parti, Troçkizm'le, sağ ve «sol» oportünizmle, milliyetçi eğilimlilerle ilkesel savaşta Leninist doğrultuyu sürekli olarak hayata geçirdi, parti saflarının Leninist birliğini sağladı. Sınıf savaşının en zengin araçlarından yararlanan, derin şekilde kavranan toplumsal gelişme yasalarına, işçi sınıfının tarihsel girişimine ve kitlelerin devrimci yaratıcılığına dayanan devrimci Marksizm-Leninizm öğretisini yaratıcı yönden geliştiren Partimiz, çağın en yüce görevlerinin doruklarına ulaşmış ve zafer kazanan Ekim bayrağını onurla taşımaya devam etmektedir.

Tarihsel deneyler, işçi sınıfının devrimci partisinin; sosyalist bir devrimin zaferi uğrundaki savaşta ve yeni toplumun kuruluşunda tek güvencenin Marksist-Leninist teoriyle hareket eden bir parti olduğunu gösteriyor. Bu parti, kitlelerle sıkı sıkıya bağlı, tüm çabası ve hedefi emekçi insanın refahına yönelik bir partidir. Bu parti, demokratik merkeziyetçilik, yüksek bir bilinç ve bütün disiplinlerin birliği temeli üzerinde kurulmuş bir partidir. Bu parti, proleter enternasyonalizminin partisidir. Lenin'in partisi, işçi sınıfının partisi ve tüm Sovyet halkının savaşta öncüsü işte böyle bir partiydi, şimdi de öyledir ve öyle kalacaktır!

Çağdaş aşama, partinin toplumda oynadığı yöneticilik rolünün daha da yükselmesiyle, onun teorik, politik ve yönlendiriciliğinin güçlenmesiyle belirleniyor. Marksizm-Leninizm'e sadık, yorulmak bilmez komünizm savaşçısı SBKP M. K. Genel Sekreteri Yoldaş L. İ. Brejnev başkanlığındaki SBKP Merkez Komitesi ve onun Politbürosu'nun verimli ve yaratıcı çalışmaları da büyük önem taşıyor.

SBKP, parti yaşamında Leninist ölçütlerin ve yönetim ilkelerinin güçlendirilmesine ve geliştirilmesine, parti içi demokrasinin derinleştirilmesine, her parti üyesine gösterilen titizliğin yükseltilmesine ve partinin niteliksel bileşiminin iyileştirilmesine, partinin yürüttüğü tüm toplum yönetimi dallarının yetkin

leştirilmesine büyük önem vermektedir. XX. parti kongresi, Merkez Komite Ekim ayı genel toplantısı (1964), XXIII, XXIV. ve XXV. SBKP kongre kararları, bu konuda ilkesel önem taşımaktadır. Partide, gerçekten Leninist bir çalışma uslübu, bilimsel, yaratıcı, subjektivizme yabancı, yüksek bir titizlik gerektiren, böbürlenmeye yer vermeyen, her türlü bürokratizm ve biçimsellik belirtilerine karşı olan bir çalışma üslübu yerleşmiştir. Ekim Devrimi'nin 60. yıldönümünü karşılarken 16 milyon üyeli partimiz, Lenince Merkez Komitesi'nin çerçevesinde sıkı sıkıya kenetlenmiş durumdaki komünistlerin savaşçı birliği halinde yürüyor.

Son 60 yılda sadece ülkemizde değil, aynı zamanda tüm dünyada büyük değişiklikler oldu. Bu derin ve herşeyi kapsamına alan değişimlerin temelini Büyük Ekim Sosyalist Devrimi attı. Ekim Devrimi, uluslararası işçi hareketinin tüm birliklerine güçlü, devrimci ivmeler kazandırdı, sömürge ve yarı sömürge ülkelerde ulusal-kurtuluş savaşının başlatılması için yeni olanaklar ve yönelimler açtı. İşçi sınıfı, çağdaş aşamada kesinlikle tüm toplum yaşamının merkezine yerleşti. Proleterlerin örgütlü öncüsü olan komünist partilerin kuruluşu, tüm kıtalarda Büyük Ekim Devrimi'nin etkisi altında oldu.

İkinci Dünya Savaşı sırasında faşizmin ve Japon militarizminin bozguna uğratılması, bir dizi Avrupa ve Asya ülkelerinde sosyalist devrimlerin zafer kazanması dünyanın gelişimini hızlandırdı. Büyük Ekim Devrimi ile başlayan devrimci süreç, nitelik olarak yeni bir sınıra ulaştı: Dünya sosyalist sistemi kuruldu. Uluslararası alanda güç dengesi köklü şekilde değişti. Uluslararası işçi sınıfının devrimci olanakları, tüm kurtuluş hareketinin ilerlemesine yardım ederek, dünya sosyalizminin gücünü ve örneklerini artırdı.

Zaferle sonuçlanan Küba Devrimi, batı yarıküredeki ilk sosyalist devletin kurulmasına neden oldu. Vietnam halkının tarihsel zaferi ve ülkenin birleştirilmesinin tamamlanması sonucunda Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti, Asya'da barış ve ilerlemenin önemli bir kalesi haline geldi. Laos'ta yurtsever güçlerin zaferiyle ve Marksist-Leninist Halkçı-Devrimci Parti'nin ülkenin yönetimine geçmesi ile birlikte sosyalist ülkeler ailesi genişlemiş oldu.

Dünya sosyalizminin tarihsel deneyimi, Marksizm-Leninizmi zenginleştirdi, devrim teori ve pratiği için yeni ufuklar açtı, sosyalist devrimin ve yeni toplumun kuruluşuyla ilgili olarak Marksist-Leninist bilimle ortaya çıkan ve ilk kez Ekim Devrimi uygulamasında timsalini bulan temel yasaların önemini çürütülemez biçimde kanıtladı ve bu yasaların ayrı ayrı ülkelerin somut koşulları ve özellikleri hesaba katılarak yaratıcılıkla uygulanma gereğini gösterdi.

Sosyalist ülkelerin, kardeş halkların dünya çapında oluşturdukları topluluk, yani yeni tip uluslararası birlik, son yıllarda daha da güçlendi. Düzen ortaklığının ve barış, sosyalizm, demokrasi, ulusal bağımsızlığa sadakatin birleştirildiği sosyalist devletler, aralarındaki çok yönlü işbirliğini; Marksizm- Leninizm ve enternasyonalist dayanışma, her devletin hak eşitliğine ve egemenliğine saygı, iç işlerine karışmama ve dostça karşılıklı yardım ilkeleri temelinde gönüllü olarak geliştiriyorlar. Kardeş ülkelerin ideolojik birliği ve politik dayanışması güçlendi. Bu ülkelerin dış politik işbirliği mekanizması kuruldu ve başarıyla işliyor. Ekonomik işbirliği yoğun şekilde gelişiyor. SEV'e üye devletlerin uzun süreli Komple Sosyalist Ekonomi Entegrasyonu Programı hazırlandı ve hayata geçiriliyor. İdeolojik ve kültürel ilişkiler genişliyor. Sosyalist ülkelerin dayanışmasının güçlenmesi, bu ülkelerin Marksist-Leninist partileri arasındaki dostluğun derinleşmesi, sosyalizmin birleşik gücünü ve uluslararası olayların seyrine yap-

tığı etkiyi büyük ölçüde artırıyor. Şimdi, sosyalist ülkeler topluluğu dünyadaki en dinamik ekonomik güç ve dünya politikasının başlıca faktörü oldu.

Sosyalist ülkelerin başarıları, insanlığın geleceğinin sosyalizme bağlı olduğunu inandırıcı şekilde ortaya koyuyor. Kapitalizm ise, tam tersine gelecekten yoksun bir toplumdur. Kapitalizm, emekçilerin sömürülmesi, sosyo-politik ve manevî baskı, işsizlik, ırksal ve ulusal ayrım gözetme, sömürgecilik ve yeni sömürgecilik demektir. Kapitalizm, toplumda derin ahlakî bir krize, manevî gerilemeye, yaşama karşı tüketici bir saldırıya ve kişiliği bozan zorbalık hayranlığına neden olur.

Emperyalizm, termonükleer bir felaket tehdidi yaratan kudurmuşcasına silâhlanma yarışının ve halkları kan deryasına itmenin suçlusudur.

Kapitalizmin geçirdiği genel krizin büyük ölçüde derinleştiği, onun uzlaşmaz çelişkilerinin şiddetlendiği zamanımız koşullarında sömürüye, tekellerin baskısına karşı demokrasi ve sosyalizm uğrunda verilen savaş giderek daha büyük boyutlara ulaşıyor. Proleterya bu savaşın ön saflarında ilerliyor. Sömürüye, işsizliğe, pahalılığın artmasına ve ekonomik kriz yükünü, emekçilerin omuzlarına yükleme denemelerine karşı yürütülen grevler, son on yılda en yüksek düzeye ulaştı. Gerici büyük sermaye politikasına karşı direniş artıyor. Portekiz ve Yunanistan'daki faşist diktatörlükler çöktü. İspanya'daki Frankocu rejim iflas etti.

İşçi hareketinin birliğine, solcu, demokratik güçlerin birleştirilmesine duyulan gereksinim artıyor. Sendikalarda sola doğru bir ilerleme görülüyor. Kapitalist ülkelerdeki komünist partilerin sayısı, otoritesi ve kitleler üzerindeki etkisi artıyor.

Ulusal-kurtuluş hareketinin güçlü baskısıyla emperyalizmin sömürge sistemi parçalandı. Yeni bağımsız devletler ortaya çıktı. Bu devletlerin dünya gelişimindeki rolü artıyor. Emperyalizm, egemenliğini yitirmeye katlanamadı, yeni sömürgecilik metoduyla bu ülkeleri sömürmeye devam etmeyi, onların ekonomik ve politik yaşamını denetim altında tutmayı umuyor. Ancak, sömürgecilerin egemenliğinden kurtulan ülkeler, bağımsızlıklarını güçlendirmeye, ekonomik, teknik ve kültürel ilerlemeyi hızlandırmaya çalışıyorlar. Sürekli olarak anti-emperyalist konumdan hareket eden ve köklü toplumsal değişiklikler isteyen demokratik ve devrimci güçler güçleniyor. Sosyalist eğilimli Arap, Afrika ve Asya ülkelerinin toplumsal yaşantısında derin ilerici atılımlar meydana geliyor.

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist devletler, gelişmekte olan ülkelere, yasal hedeflerini gerçekleştirmek, emperyalist sömürüden tamamen kurtulmak ve kendi kaderlerini bizzat tayin etmek için yaptıkları savaşta mümkün olan desteği gösteriyorlar. SSCB ve Küba'nın, tüm sosyalist topluluk ülkelerinin ve Afrika kıtasıyla tüm dünyadaki ilerici güçlerin dayanışmasına ve dostça yardımlarına dayanan Angolalı yurtseverlerin son zamanlarda kazandıkları zafer, devrim hareketinin büyük bir başarısı oldu. Bu zafer, Afrika halklarına Güney Afrika ve Rodezya'daki ırkçı rejimlere karşı yaptıkları savaşta yeni ve büyük bir itici güç kazandırdı.

Tarih, çağın üç ana devrimci gücünün - dünya sosyalizmi, uluslararası proleterya ve ulusal-kurtuluş hareketinin yenilmez gücünü zedelenmez biçimde kanıtlıyor.

Tüm uluslararası ilişkiler sisteminin geniş şekilde yeniden kurulması, dünyadaki güç dengesinde meydana gelen köklü değişikler düzeyinde devam ediyor.

Son yıllarda uluslararası ilişkilerin gelişmesinde olumlu bir dönüş, «soğuk savaş»tan gerginlik yumuşamasına ve uluslararası yaşamda toplumsal düzenleri farklı devletlerin barış içinde birlikte yaşama ilkelerinin yerleşmesine doğru bir dönüş sağlanabildi. Bir termonükleer dünya savaşı tehdidi uzaklaştırıldı. Barışçı sosyalist ve komünist kuruluş ve halkların sosyal ilerlemesinin gelişmesi için daha elverişli uluslararası koşullar sağlandı. 30 yılı aşkın süredir Sovyet halkı barış koşullarında çalışıyor. SSCB'nin uluslararası durumu her zamankinden çok daha sağlam. Ekim Devrimi ülkesinin ve diğer sosyalist ülkelerin uluslararası ağırlığı daha da arttı.

Avrupa'da barışın güçlendirilmesi yönünde hissedilir değişiklikler oldu. Tarihsel Avrupa Güvenliği ve İşbirliği Konferansı'nın toplantıya çağrılması ve başarıyla tamamlanması buna yardım etti. SSCB'nin ABD ile ilişkilerinde iyiye doğru meydana gelen dönüş, Fransa, Federal Almanya, İtalya, Büyük Britanya ve diğer kapitalist devletlerle barışçı işbirliğinin gelişmesi genel dünya barışı çıkarlarına cevap vermektedir.

Dünyada politik iklimin sağlamlaşmasında elde edilen başarılar, herşeyden önce Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist devletlerin artan gücü, onların sürekli barışsever politikası ve tüm kıtalardaki geniş halk kitlelerinin azimli barış mücadelesi ile mümkün oldu. Kapitalist devletlerin yönetici çevreleri, sosyalizme karşı askerî bir zafer kazanma hesaplarının olanaksız olduğunu kabul etmek zorunda kaldılar. Bir dizi kapitalist ülkelerin dış politikasında daha gerçekçi eğilimler yerleşiyor, bu ülkelerin yöneticileri, toplumsal düzenleri farklı olan devletlerin barış içinde birlikte yaşama gereğini kabul ediyorlar.

XXIV. SBKP Kongresi tarafından kabul edilen Barış Proğramı'na ve onun organik bir devamı olan ve Leninist partinin XXV. Kongresi tarafından ileri sürülen barış ve uluslararası işbirliği, özgürlük ve halkların bağımsızlığı uğrunda bundan böyle verilecek savaşın programına, yumuşama politikasının geliştirilmesi ve derinleştirilmesinde çok büyük yapıcı ve harekete geçirici bir rol düşüyor. Sovyetler Birliği'nin barışsever girişimleri, tüm ülkelerin emekçilerinin desteğini kazanmış ve kazanmakta, halkların hayatî çıkarlarını ve amaçlarını ifade etmektedir.

Aynı zamanda parti, dünya gelişiminin bu aşamasının, uluslararası alandaki sınıf savaşının büyümesiyle belirlendiğini kabul ediyor. Saldırgan emperyalist güçler, barış ve halkların güvenliği için ciddî bir tehdit arzeden silâhlanma yarışını teşvik ediyor, gerginlik yumuşamasını her bakımdan engellemeye çalışıyorlar. Gerici çevreler, Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist ülkelere karşı komplolar, Sovyet aleyhtarı ve anti-komünist iftira kampanyaları düzenliyorlar, sosyalist ve diğer ülkelerin iç işlerine karışmaya yelteniyorlar. Anti-komünist histeriyi teşvik eden emperyalist gericilik, demokratik ve ilerici hareketlere karşı baskı ve tedhiş eylemlerine girişiyor.

Barış ve sosyalizm düşmanlarının tüm entrikalarına kesin olarak direnen Sovyetler Birliği ve öteki kardeş sosyalist ülkeler, uluslararası durumda barış ve sosyal ilerleme için elverişli değişiklikleri daha da geliştirmeye, yumuşamayı, sürekli, yaşama gücü daha fazla, evrensel ve geri dönülmez, tüm kıtaları kapsamına alan bir süreç haline getirmeye, devletler arasında istikrarlı, verimli ve barışçı işbirliğine geçişi sağlamaya, silâhsızlanma alanında, öncelikle de nükleer silâhsızlanma alanında uygulama başarıları kazanmaya çalışıyorlar. Silâhsızlanma, V. İ. Lenin'in belirttiği gibi «sosyalizmin amacıdır.»

Bizim bu tutumumuz, tüm emekçilerin ortak duygusudur. İşte bu nedenle ilerici insanlık, SBKP Merkez Komitesi'nin, M.K. Politbürosu'nun soylu ve insancıl amaçların elde edilmesine yönelik dış politikasını, Leonid İlyiç Brejnev'in barışın ve halkların güvenliği uğrunda durup dinlenmeden yürüttüğü ateşli ve coşkun mücadelesini kaydetmektedir.

Çağın en ilerici ve en etkili politik gücü olan dünya komünist hareketinin pozisyonu güçleniyor. **Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Konferansı** (Moskova, 1969), **Latin Amerika ve Karaib ülkelerinin komünist partileri konferansı** (Havana, 1975), **Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı** (Berlin, 1976) ve diğer bölgelerin komünistlerinin toplantıları, komünist hareketin birlik haline getirilmesi ve emperyalizme karşı barış, demokrasi, sosyal ilerleme uğrundaki mücadelenin güçlendirilmesi yolunda büyük aşamaları oluşturmuştur. Bu toplantılar, tüm ülkelerin komünistlerinin enternasyonal dayanışmasının tükenmez yaşama gücünü açıkça göstermiştir. SBKP, diğer kardeş partilerle birlikte daima dünya komünist hareketinin birliğinin Marksizm-Leninizm'in ve proleter enternasyonalizmin ilkesel temeli üzerinde güçlendirilmesi için aktif biçimde çalışacaktır.

Proleter enternasyonalizmi, komünistlerin faaliyetinin en önemli ve yaşamla doğrulanmış bir ilkesidir. Proleter enternasyonalizmi, bilimsel komünizmin tüm teorik ve pratik içeriğine kazınmıştır. Ekim Devrimi zaferi, enternasyonalizm bayrağı altında kazanıldı, ilk sosyalist devletin konumu güçlendi, dünya sosyalist sistemi ortaya çıktı, sosyalist devletler topluluğu bu bayrak altında güçleniyor ve gelişiyor, uluslararası komünist hareket ve işçi hareketi büyüyor ve güçleniyor. SBKP, sürekli olarak sosyalizmin ve tüm devrimci hareketin köklü uluslararası çakarlarından hareket etmiş ve etmektedir.

İşçi sınıfının ve tüm ülkelerin komünistlerinin ortak amaçlar uğrunda verdikleri savaştaki dayanışması, onların, halkların ulusal kurtuluş ve sosyal ilerleme savaşını desteklemeleri, eşit haklı ve bağımsız kardeş partilerin gönüllü işbirliği, bu partilerin, emekçilerin ulusal ve uluslararası çıkarlarını kendi politikalarında organik olarak birleştirmeleri — bütün bunlar eylemde proleter enternasyonalizmidir. Proleter enternasyonalizmi, komünist hareketin ve işçi hareketinin güçlü ve sınanmış silâhıdır ve öyle de kalacaktır.

Dünya devrimci sürecinin tüm gelişimi, Marksizm-Leninizm'in ve proleter enternasyonalizminin ortak ilkelerinin gözetilmesinin her komünist partinin durumunu güçlendirmesi, otorite ve etkisinin artması, kendi ülkesinin işçi sınıfı önündeki yükümlülüklerini ve enternasyonal görevini başarıyla yerine getirmesi için en önemli koşul olduğunu göstermiştir. Komünist partilerin bağımsızlığının kökleştirilmesi, bu partilerin etkin ve ilkesel devrimci politikayı uygulamaları; dostça işbirliği ilişkilerinin, karşılıklı yardımın, tüm komünist hareketin ve işçi hareketinin çerçevesi içindeki desteğin geliştirilmesini, başlıca anti-emperyalist güç ve dünya devrim sürecinin güvenilir dayanağı olan sosyalist sistemle etkili dayanışmayı gerektiriyor.

Ekim Devrimi, büyüklüğü, insanlığın toplumsal ilerleme yolunda attığı her yeni adımla giderek daha derin ve daha canlı hale gelen sosyo-politik bir olaydır.

Ekim Devrimi zaferinin tüm dünyayı ilgilendiren tarihsel önemi ve gerçek sosyalizmin deneyimi, bunların, emekçilere yarar sağlayacak bir toplumun en âdil düzenlenmesine örnek olmasından ibarettir.

Sosyalizm, gerçek hümanizm toplumudur. Emekçi insan onun en değerli var-

lığıdır. Herşey insanın refahı için, herşey insan için —yeni sosyalist yaşam tarzının en derin anlamı budur.

Sosyalizm, özgür emek, gerçek demokrasi, gerçek kişi özgürlüğü, en ilerici bilim ve kültür toplumudur. Sosyalizm tüm baskı türlerini ortadan kaldırır, çalışma, okuma ve dinlenme hakkını, emekçilerin tam istihdamını sağlar, tüm toplum üyelerinin her bakımdan yetişmesi için gerçek olanaklar hazırlar.

Sosyalizm, emekçi insanın yarınından, çocuklarının mutlu geleceğinden ve yaşlılığında bakılacağından kesinlikle emin olmasını sağlar.

Sosyalizm, halklara yeni, eşit haklı ilişkiler, karşılıklı yararlı işbirliği ve barış getirir. Sömürgecilik ve yeni sömürgeciliğin izlerinden sıkıntı çeken gelişmekte olan ülkelerin halkları önündeki ekonomik geri kalmışlığın tarihsel bakımdan çok kısa sürelerde ortadan kaldırılması, sosyal kurtuluş ve çok yönlü ilerleme olanakları açar.

Ekonomik, politik ve manevî yaşamın sosyalist düzenlenmesi, zamanımızda tüm insanlığı ilgilendiren en önemli ve ivedi sorunların çözüm yolunu sadece sosyalizmin açtığını göstermiştir. İnsanlığı, kitlesel imha silâhlarının kullanıldığı, yok edici genel bir savaştan yalnızca sosyalizm ebediyen kurtaracak, doğal çevreyi koruyacak ve iyileştirecek güçtedir.

Tüm ülkelerin emekçilerinin en parlak umutları sosyalizme bağlıdır. Ekim Devrimi örneğinin ve Sovyetler Birliği'nin, tüm sosyalist topluluk ülkelerinin başarılarının gücü buradan gelmektedir.

Sovyet toplumunun tüm gelişimi, şimdi XXV. SBKP Kongresi'nin artan etkisi altında gerçekleşiyor. Bu kongre, parti ve halkın bozulmaz birliğini, coşturucu olanakları ve belli bir hedefe yönelik becerikliliği gösteren bir kongredir. Yoldaş L. İ. Brejnev, kongreye sunduğu SBKP M. K. Çalışma Raporu'nda yaratıcı Marksizm-Leninizm tutumundan hareketle, parti çalışmasının ve gelişmiş sosyalist toplum yaşamının belli başlı tüm yönlerinin derin bir tahlilini yaptı, büyük uygulama deneyimini bilimsel şekilde genelleştirdi, geleceğe yönelik görevleri ortaya koydu. Gerek iç, gerekse uluslararası nitelikteki belli başlı toplumsal gelişme sorunlarını açıkladı.

Partinin XXV. Kongre tarafından saptanan politik doğrultusu, SSCB'nin ekonomi ve savunma gücünün sürekli olarak artmasını ve gelişmesini, sosyalist toplumsal ilişkilerin iyileştirilmesini, yurdumuzun komünizme daha da yaklaşmasını sağlıyor. XXV. Kongrenin devrimci yaratıcı ruhu ve düşünceleri, partimizin ve halkımızın günlük işlerinde yansıyor. Kitleler tarafından kavranan bu bu düşünceler, tüm gelişimimiz için giderek daha güçlü hızlandırıcı ve maddî bir güç oluyor. Sovyet vatandaşları, çalışmalar ne kadar özenli ve ne kadar etkili olursa, sosyalist vatanın o kadar güçlü olacağını, yaşantımızın o kadar daha iyi ve güzel olacağını iyi biliyorlar.

Yeni, şanlı emekçi girişimlerinin ortaya çıktığı sosyalist yarışma, giderek daha büyük boyutlara ulaşıyor. Ülkemizin başkenti Moskova ve Ekim Devrimi'nin beşiği Leningrad'ın öncü kollektiflerinin girişimi üzerine, kongre tarafından saptanmış olan sosyo-ekonomik görevlerin başarıyla gerçekleştirilmesi, onuncu beş yıllık planın «Daha iyi çalış, etkinlik ve niteliği yükselt!» parolası altında yerine getirilmesi ve hatta fazlasıyla yerine getirilmesi için geniş bir yarışma başlatıldı. Yarışmaya katılanların çabaları bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılmasına, iş veriminin yükseltilmesine, maddî ve malî kaynaklardan, hammadde, yakıt ve enerjiden tasarruf rejiminin güçlendirilmesine, yükümlülüklerin ve

karşılama planlarının Büyük Ekim Devrimi'nin 60. yıldönümünü layıkıyle karşılamak için başarıyla yerine getirilmesine yöneliktir.

Kazanılan başarılardan haklı olarak gurur duyan parti, aynı zamanda elde edilenleri gerçekçi açıdan değerlendiriyor, mevcut eksikleri ve güçlükleri görüyor ve bunların yok edilmesi için azimle çalışıyor. SBKP M. K. Ekim ayı genel toplantısı (1976) kararları ve Yoldaş L. İ. Brejnev'in bu toplantıda yaptığı konuşma, XXV. Kongre'nin politikasının gerçekleştirilmesi programı oldu. Bu kararlarda, beş yıllık planın başlıca bölümleri, partinin ve halkın yaratıcı çabalarının en yüksek derecede yoğunlaştırılmasını gerektiren önemli sorunlar düzenli bir şekilde belirtildi.

Parti ve tüm Sovyet halkı, gelişmiş sosyalist toplumun daha da mükemmelleştirilmesiyle ilgili çok çeşitli sorunların çözümünde, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin zafer kazanmasını ve sosyalizmin tarihsel zaferlerinin tümünün kazanılmasını sağlamış olan Leninist öğretiye dayanıyorlar.

Marksizm-Leninizm, komünizmin tek inanılır bilimi ve kitlelerin devrimci yaratıcılıkla politik yönetiminin eşsiz bir sanatıydı ve öyle de kalacaktır. Marksizm-Leninizm'e, onun güçlü, hayat verici yaratıcı ruhuna bağlılık, komünist kuruluşta ve işçi sınıfıyla tüm emekçilerin çıkarları uğrundaki savaşta başarı kazanmanın en önemli koşulu ve güvencesidir.

Bugün, çok geniş kapsamlı komünist kuruluş sorunlarının ve dünyada kalıcı barışı sağlama gibi çok önemli bir görevin, eşi görülmemiş şekilde çözümlendiği ülkemizin bu yeni gelişme aşamasında, partimizin Leninist politikasının doğruluğu ve sürekliliği, yeni bir güçle ortaya çıkıyor. Kıyaslanmayacak kadar büyük olanaklara sahip olan partimiz; Leninist Ekim birliğinin ve Rusya proleteryasının en seçkin kurmayı ve gururu olan Leninist Bolşeviklerin uğrunda savaştıkları yüce tarihsel görevi yeni tarihsel ortamda devam ettiriyor.

Onlar, Lenin'in yönetimi altında yeni tip bir partinin kuruluşuna çözümleyici katkıda bulundular. Onlar, bu partinin birliğini ağır yeraltı koşullarında güçlendirdiler, mücadele azmini artırdılar. Onların, proleteryanın sorunlarına olan içten bağlılıkları, örgütleyicilikleri, otoriteleri ve kitleler üzerindeki etkileri, partimizin her zaman güç kaynağını oluşturdu.

Dünyada onları seçtikleri yoldan döndürebilecek güç yoktu: Onlar, en güçlü ve öncü sınıf olan işçi sınıfının partisinin sadık savaşçıları olarak, Marksizm-Leninizm'i kıskançlıkla korudular.

Komünistler, eski dünyaya, yani sömürü ve baskı, adaletsizlik ve zorbalık, istilacı savaşlar dünyasına hücum ettiler. İşçi sınıfının ve emekçi köylülerin güvencesi Lenince parti, gezegenimizin altıda birini oluşturan bu dünyayı yıktı.

Halkın en ileri öncüleri, komünistler, ülkenin 25 yıldır kapitalist düşman tarafından çevrilmiş durumda bulunduğu bir sırada, bütün güçlerini seferber ederek yeni bir dünya kurdular.

Yüce Lenin'in partisinin saflarında özgürlük, gerçek demokrasinin sağlanması, halkın ve emekçilerin kendi yaşamlarının tüm sorunlarını bizzat çözümleyebilmeleri için savaştılar. Ve parti gerçek halk egemenliğini kurdu.

Komünistler, gerçekten özgür bir sosyalist devleti tarihte ilk kez kurmuş olan halka canla başla hizmet ettiler ve ediyorlar. Bütün düşüncelerini, bütün zeka güçlerini, yüreklerin ve kanlarını, komünizmin başarısına adıyorlar.

Ülkemizin, Ekim Devrimi yolu üzerinde geliştiği 60 yılda, toplumumuzda devrimci uğraşın ve kuruluşun en zengin deneyiminin pekiştirildiği görkemli sos-

yalist gelenekler iyice yerleşti. Bu gelenekleri özenle korumak, onları yaratıcı yönden geliştirmek demektir. Parti, ortak çıkarlarla ve amaçlarla birlik halinde bulunan ve devrimin zafer kazanması, sosyalizm ve komünizm uğrunda savaşan tüm kuşaklardan savaşçıların deneyimlerini birleştirmeyi ve zenginleştirmeyi başarmıştır. Büyük Ekim'in yeni zaferlerinin güvencesi, tüm sınıfların ve sosyal grupların, bütün ulusların ve etnik gurupların, Sovyet toplumunun tüm kuşaklarının güçlenen birliğindedir.

Sovyet halkının tarihsel devrimci başarıları, komünist toplumun kuruluşu uğrunda kazanılan başarılar, ülkemizin 60 yıldır üzerinde ilerlediği zor ve eşi görülmemiş yolda kazanılan zaferler, tüm dünyada saygı gördü. Bu zaferler ve başarılar, Ekim Devrimi'nin doğrudan doğruya devamı, Yüce Lenin'in düşüncelerinin uygulaması olmaktadır. Bu başarılar ve tarihsel deney, çağdaş dünya devrimci sürecinin yol gösterici yıldızı olmuştur.

Çağın devrimci, ilerici ve barışsever güçleri, yüce barış ve halklar arasında dostluk adına giderek daha sıkı şekilde birleşiyorlar. Onların artan etkinliği, güçlenen eylem birliği, yeni bir dünya savaşı tehlikesinin önlenmesine, sağlam barışın ve tüm insanlık için aydınlık geleceğin yaratılmasına yöneliktir.

SBKP Merkez Komitesi, işçilere ve kolhozculara, Sovyet aydınlarına, Sovyet Ordusu'nun ve Askerî-Deniz Filosu'nun askerlerine, komünistlere ve Komsomol üyelerine, kadınlarımıza, genç erkeklere ve genç kızlara, tüm emekçilere, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 60. yıldönümünü çalışma alanında yeni başarılarla karşılama, güçlü sosyalist devletimizin 60. yılını ekonomi, bilim ve kültürün geliştirilmesinde yeni başarılarla kutlama çağrısında bulunuyor.

SBKP Merkez Komitesi, tüm Sovyet vatandaşlarının XXV. SBKP Kongresi tarafından saptanan yüce komünist kuruluş planlarının hayata geçirilmesi uğraşında, Leninist partinin çevresinde daha yoğun şekilde toplanacaklarına ve Büyük Ekim Devrimi'nin altmışıncı yıl bayramını, şanlı emek zaferleriyle karşılayacaklarına duyduğu kesin güveni ifade ediyor.

Portekiz Devriminin Bilançosu Ve Geleceği (*)

Alvaro CUNHAL

Partimizin 25 Nisan 1974'den bu yana olağan şekilde yapılagelen kongrelerinde VIII.si, Portekiz'in politik yaşamında özel bir yere sahip oldu. Ülkenin içinde bulunduğu durumun tahlilini yapan Kongre, önündeki perspektifleri çizgi ve gerek partinin, gerekse halkın yerine getirmesi gereken görevleri saptadı.

Portekiz'de devrim süreci, çok karmaşık ve son derece düzensiz olduğu gibi, belirsizliklerle ve tehlikelerle doluydu ve hâlâ da öyle. Buna rağmen halk, iki buçuk yıldır verdiği kahramanca mücadele sayesinde ülkenin siyasi ekonomik ve toplumsal yaşamına derin değişiklikler getirdi ve tarihsel önemi olan başarılar sağladı. Geniş özgürlükler elde edildi, sömürge savaşlarına son verildi ve Portekiz sömürgeciliğinin köleleştirdiği halklara bağımsızlık yolu açıldı. Emekçilerin yaşam koşulları iyileştirildi. İşçi denetimi kuruldu, çok sayıda şirket emekçiler tarafından yönetilmeye başlandı. Tekelci grupların elinden ekonomik ve siyasi iktidarları alındı. Büyük toprak sahiplerinin hemen hepsinin toprakları kamulaştırıldı ve yüzlerce kollektif işletme kuruldu. Sosyalist Devletlerle ve Üçüncü Dünya ülkeleriyle diplomatik, ticari, ekonomik ve kültürel ilişkilere girildi.

İçteki gericiliğe, baskıya ve emperyalist müdahaleye karşı çıkan halkımız, terörist diktatörlüğün yarım yüzyıllık egemenliğine son verdi ve dünün faşist Portekiz'ini, sosyalizme giden yola gözü yılmadan yönelmiş bugünün demokratik Portekiz'ine dönüştürdü.

Portekiz devrimi, toplumsal evrimin objektif yasalarının varolduğunu, ekonomik ve toplumsal sistemleriyle siyasi rejimleri birbirine benzeyen ülkeler devrimci gelişiminde ortak çizgilerin bulunduğunu doğruladı.

Bu devrim, devrimci dönüşümlerde halk kitlelerinin kesin rolüne, işçi sınıfının öncülük misyonuna, ayrıcalıklarını yitirmekte olan egemen sınıfların direnişinin niteliğine, siyasal demokrasinin sınıf tabiatıyla Devlet ve İktidar sorunlarının önemine ilişkin marksist-leninist tezlerin doğruluğuna her an tanıklık ediyor. Ayrıca, çeşitli sübjektif ve objektif ögelerin birleşmesi, Portekiz devrimine çok sayıda özgün çizgi kazandırıyor ki bu, hem marksizm-leninizm öğretisine hem de uluslararası deneyimlere uygun düşüyor.

DEVRİMCİ SÜREÇ VE ACİL SİYASİ GÖREVLER

Portekiz devriminin temelini, halk hareketiyle silahlı kuvvetler hareketinin (M.F.A.) ittifakı oluşturdu. Bu ittifak, siyasi iktidara sahip olmadan bile önemli bazı ekonomik dönüşümlerin gerçekleşmesini sağladı (başlıca millileştirmeler ve tarım reformu olmak üzere). Siyasi iktidarı ise, gerek hükümetteki gerekse askeri-siyasi kurumlardaki karışıklıklar nedeniyle sürekli zedelenen siyasi güçler paylaşıyorlardı.

Ulusal yaşamın demokratikleştirilmesi sırasında, çelişkilerde ve güçlüklerde meydana gelen ağırlaşma, birbirinden farklı iki sürecin gelişmesine katkıda bulundu; bu süreçler bazen demokrasi davasını geliştirici yönde birbirleriyle kaynaşıyorlardı, bazen de çatışma nedeni oluyorlardı. Bir yanda seçim kampanyalarına dayanan bir siyasi gelişme söz konusuydu; seçim kampanyaları, ülkenin gericiliğin egemen olduğu çok geniş bölgelerinde ve demokratik özgürlüklerden hâlâ yoksun bulunan ortamlarda sürdürülüyordu. Diğer yanda, işçi sınıfının ve halk kitlelerinin devrimci hareketi ve 25 Nisan'ın liberal düşüncelerinden esinlenen askerler hareketi vardı. Demokratik kurumların varlığı ve seçimlerin ülkenin toplumsal yaşamında oynadığı önemli rol açıkça şunu gösterdi ki toplumsal, siyasi ve askeri güçler arasındaki ilişkiler, hem iktidar organlarının çalışmalarına, hem de kitlelerin çıkarlarıyla ilgili somut sorunların çözümüne güçlü ve sürekli etki etmektedir.

Yürürlüğe girmiş bulunan Anayasa'nın hükümlerine dayanan iktidar sistemi de, yapısı ve kendine özgü yanlarıyla, devrimci sürecin derinliğini yansıttığı kadar, çelişkilerini ve özgürlüğünü de yansıtmaktadır.

Portekiz Parlamentosu (Millet Meclisi) genel oyla açılmış bulunuyor, Devlet Başkanı'nın belirlediği hükümet, hem Başkana hem de Parlamento'ya karşı sorumlu. Devrimin yasallığının garantisi olan MFA'nın önemini göstermek üzere oluşturulan ve askerlerden kuru-

lu Devrim Konseyi, ülkenin siyasi ve askeri yaşamında önemli rol oynuyor. Genel oyla seçilmiş Devlet Başkanı, aynı zamanda hem Silahlı Kuvvetler Başkumandanı, hem de Devrim Konseyi başkanıdır. Dolayısıyla seçimlere dayanan siyasi gelişmeyi ve devrimci askerler hareketini şahsında temsil etmektedir.

Anayasamız, ulusal yaşamda yönetime katılma ve şirketleri kontrol etme hakkını, emekçi komisyonları ve yerleşim yerlerinde oluşturulan halk komiteleri gibi demokratik örgütlere de yer veriyor.

Anayasayla saptanan demokratik rejim, devrimin gelişimini ve sağladığı büyük başarıların korunup kollanmasını kolaylaştırıyor. Anayasayı niteleyen ve birbiriyle ilişkili üç öge var: Vatandaşların geniş hak ve özgürlükleri; köklü demokratik dönüşümler (tekellerin tasfiyesi, işçi denetimi, tarım reformu) ve yukarıda tanımlanan iktidar sistemi.

Bütün bunlara rağmen bu günkü rejim, iyice oturmuş sayılamaz. Çünkü ülke içindeki gericiler, reformistler, sosyal-demokrasi ve emperyalizm, ne tekelci kapitalizmin tasfiyesini ne de Portekiz'li demokratların benimsediği sosyalizm yolunu kabul etmemektedirler.

Gericilerle reformistler, devrimin zayıf yanlarını kullanıyorlar. Ülkede birleşmiş tek bir devrimci iktidar yok ki, eski faşist devlet aygıtının kurumlarını ve personelini tümüyle değiştirebilsin; nitekim bu eskilerin çoğu hâlâ yerlerinde duruyor. İktidar organları, karşı-devrimcilerin ve hatta teröristlerin eylemlerini kabul ettiklerini söylüyorlar ya da en azından bunlara karşı hoşgörülü davranıyorlar .Bütün bunlar, ilerici güçlere var güçleriyle sataşmak, demokratik dönüşümleri bıkıp usanmadan torpillemeye çalışmak, genç demokrasiyi parçalamak ve hükümet darbeleri hazırlamak için gericiliğe daha da geniş olanaklar sağladı ve sağlıyor.

İkisi 1974 Temmuz ve Eylül'ünde, biri de 11 Mart 1975 tarihinde üç karşı-devrim girişimi olduğunu ve bunların MFA müttefiki halk kitlelerinin aktif müdahalesi sayesinde kırıldığını hatırlayalım; bu başarılar, devrimin hızla ve önemli oranda gelişmesine de olanak sağladı ayrıca. Eğer MFA birliğini korumuş ve Sosyalist Parti açıktan açığa devrimci sürece karşı durmamış olsaydı, gericiliğin hesabını toptan ve son kez görmek mümkün olurdu. MFA'nın bölünmesi ve Sosyalist Parti'nin sol güçlere karşı gericilerle ittifakı, askeri - siyasi derin bir bunalım yarattı ve bu da 25 Kasım 1975'de ordudaki sol kanadın başarısızlığa uğraması ve dağılmasıyla sonuçlandı.

O zaman MFA gruplarından biriyle (Dokuzlar Gurubu) birleşen gericiler, işçi hareketini ezmek, diğer müttefiklerinin «önüne geçmek» ve iktidarı ele geçirmeyi denediler. Bu girişim geriletildi ama

içinde bulunulan durum, uzun süre sallantıda ve tehlikeli olarak kaldı.

Karşı-devrim, saldırısını aynı anda üç yönde geliştirmeye çabalamakta:

1 — Bir hükümet darbesi hazırlığı için komplolar ve terörist eylemler düzenleme,

2 — Devlet aygıtında kilit mevkilere derece derece el koyma (herşeyden önce askeri aygıtta),

3 — Birçok bölgede mevcut anti-demokratik durumu, «seçimleri kazanma» ve iktidarı «barışçı yoldan» alma bahanesiyle kullanma.

Bu gün için gericilik; sosyalist azınlık hükümeti yerine, sosyalistlerin de katıldığı ve açıktan açığa sağ bir kabineyi geçirmek, MFA (Devrim Konseyi) çizgisini izleyen askeri-siyasi organları tasfiye etmek ve silahlı kuvvetler yönetimini gericilerin ellerine teslim etmek istiyor. Sosyalist Partinin politikası da bu tasarıları kolaylaştırıyor.

Aynen gerici güçler gibi sosyalist hükümet de aslında demokratik anayasal rejime karşıdır. Devrimin başarılarını ortadan kaldırmak ve en başta da tarım reformunu yoketmek, işçi denetimini kaldırmak, üretimin sabote edildiği şirketlerde yönetime Devletin katılmasına son vermek ve millileştirmeleri tasfiye etmek çabası içindedir. Gerici partilerle Sosyalist Partinin Anayasaya ters düşen davranışları günden güne çoğalmaktadır.

Mevcut dengenin bozulması yolunda kışkırtma yapmayı ve karşı-devrimci bir hükümet darbesine elverişli koşulları yaratmayı isteyen gericiliğin tersine, demokratik ve ilerici güçler, Partimizin VIII. Kongresi'nde de altı çizildiği gibi, durumun dengeli hale gelmesinde, kamu düzeninin ve uyumluluğun egemen olmasında yarar görürler. Komünist Parti, demokratik rejimin sağlamlaşması, mevcut yapılar çerçevesinde normal demokratik yaşamın güven altına alınması için elden gelen çabayı harcar.

Tüm ülkede yurttaşların hak ve özgürlüklerine saygı gösterilmesi için mücadele etmek, kargaşalığa son vermek ve ilk başta, terörist grupları tasfiye etmek, devlet aygıtını demokratikleştirmek, komünistlerin katıldığı ve güncel sorunların üstesinden gelme yeteneğinde demokratik bir hükümet oluşturmak, Anayasa'da saptanmış bulunan kazanımlar temeli üzerinde demokrasiyi savunma ve kollamayı sağlamak... İşte Portekiz Komünist Partisi VIII. Kongresi'ne göre ülkedeki demokratik güçlerin başlıca siyasi görevleri bunlardır.

Faşizm altında iken, Partimizin önemle belirttiği şey şuydu: Anti-faşist devrimin temel amaçlarından ve başarı koşullarından birini. tekelci grupların ve latifundiaların tasfiyesi oluşturmaktadır. Partinin belirttiği amaç ve perspektiflerin doğru olduğunu, öngörüşlerinde yanlışlık yapmadığını yaşam doğruladı.

İlk başta Sosyalist Parti olmak üzere diğer siyasal güçler ise, anti-faşist devrimi, ayrıcalıklarına dokunulmaması gereken egemen sınıfların hükümet biçimlerindeki bir değişiklik olarak alıyorlardı. Tekellerin ekonomik ve siyasi iktidarının parlamenter bir rejim çerçevesinde korunduğu Batı Avrupa tipi bir burjuva demokrasisinin kurulmasından yana olduklarını söylüyorlardı.

VI. Kongre'de (1965) kabul edilen Parti Programımız, faşist diktatörlüğü, tekellerin ve latifundiaların terörist diktatörlüğü olarak nitelendiriyordu. Ve dolayısıyla ülkedeki somut durumun tahlilinden hareket eden Parti, faşizmi tasfiye etmek ve demokratik bir rejim kurmak için hükümet biçimini değiştirmenin yetmeyeceğine, tekellerin ve büyük toprak sahiplerinin siyasi ve ekonomik iktidarlarını ortadan kaldırmanın da zorunlu olduğuna işaret ediyordu. Portekiz'de politik yaşamın demokratikleştirilmesi, ekonomik ve toplumsal yapıyı demokratikleştirmeye sıkı sıkıya bağlıydı ve hâlâ da öyledir.

Faşizmin yıkılmasından hemen sonra, genelleştirilmiş ekonomik sabotajla bütünlenen karşı-devrimci bir hükümet darbesi hazırlığı, ülkeyi şu seçiş karşısında bıraktı: Ya gericilik, büyük sermaye ve büyük toprak sahipleri genç demokrasiyi boğazlayacaklar ve yeni bir diktatorya kuracaklardı, ya da devrimci güçler, demokrasiyi savunmak için tekelci grupları yenecekler ve latifundiaları ortadan kaldıracaklardı.

1974 yılı sonunda ve 1975 yılının ilk ayları boyunca, bankerler ve kapitalistler milyarlarca eskudo'yu (Portekiz para birimi) yasa dışı yollardan yurt dışına kaçırdılar ve tekelci gruplara ait şirketlerin hesapları üzerinden korkunç banka fonlarını hileyle transfer ettiler. Fabrikalardaki gerici yöneticiler emirleri dinlemiyor, üretimi aniden düşürüyor, fonları harvurup harman savuruyor, kitlesel işsizlik ve üretimi durdurma tehditlerini öne sürüyorlardı. Yasa dışı döviz kaçırmak için ithalat ve ihracat faturaları sistemli bir şekilde şişiriliyordu. Büyük toprak sahipleri latifundiaların egemen olduğu güney kırsal alanlarda tarımsal çalışmaları askıya alıyor, yasa dışı hayvan kaçırıyor ya da hayvanları ölüme terkediyorlardı.

Karşı-devrimin başlıca silahlarından biri olan ekonomik sabotaja, komplolar ve darbe hazırlıkları ekleniyordu. Şirketlerdeki işçi de-

netimi, ve kırsal kesimlerdeki emekçilerin uyanıklığı, bu tasarıların gerçekleşmesini engelledi.

Millileştirmeler, ve tarım reformu, köklü devrimci önlemler olduğu gibi ulusal ekonomiyi kurtarmayı da sağladı.

1974 yılı sonunda, maliye, sanayi ve tarım alanlarındaki sabotajlara karşı, kent ve kırsal bölge emekçilerinin başarılı eylemleri etkili oldu; bu eylemlerde gittikçe artan talep, ekonominin kilit sektörlerinin millileştirilmesiydi. Köylüler, işlenmeyen ve terkedilmiş toprakları işgal etmeye başladılar. 11 Mart 1975'de Spinola tarafından desteklenen darbenin başarısızlığa uğratılması, MFA ile birlikte kitlelerin aktif müdahalesi, devrim sürecini hızlandırdı. 14 Mart 1975'de Devrim Konseyi, bankaların millileştirildiğini ve tarım reformunu gerçekleştirmek gerektiğini ilan ediyordu.

İşte bundan ötürü gericiler, ulusal ekonomiyi tekrar kargaşaya itme yollarını aradılar. Ama emekçiler, devrimci güçler ve başta komünistler, tekelci grupların egemenliğine son verdikten ve latifundiaların büyük bir bölümünü tasfiye ettikten sonra ekonomiyi çöküntüden kurtardılar, patronların kapatmak istedikleri yüzlerce işyerinin çalışmasını sağladılar, tarım reformunun yapıldığı bölgelerde son derece iyi hasılat yaptılar.

Devrimci güçlere ve en başta da partimiz'e fazlasıyla ileri gidildiği, devrim sürecinin aşırı bir hızla zorlandığı ve böylece demokrasinin tehlikeye sokulduğu şeklinde bazı eleştiriler yapılıyor. Oysa aslında doğru olan bunun tam tersidir. Özgürlük ve demokrasiyi savunma olanağını veren ekonomik yapının devrimci dönüşümü olmuştur.

Diğerleri ise Partimizi, kapitalist Batı Avrupa ülkelerindeki burjuva demokrasisi modelini reddettiği için özgürlüklere ve demokrasiye karşı olmakla suçluyor! Bu suçlamaların temelden yoksun olduğu son derecede kesindir. Partimiz demokratik özgürlüklerin düşmanı değildir; o, burjuva demokratik ülkelerde yaşayagelen tekeller egemenliğiyle mücadele etmektir. Bu yüzdendir ki, Portekiz'de Batı Avrupa tipi bir demokrasiye yer olmadığını savunuyoruz.

Faşizm döneminde özgürlük için en kararlı biçimde dövüşenler Portekizli komünistler olmuştur ve bu gün de onun en kararlı ve en sürekli savunucuları olmayı sürdürmektedirler. Üstelik komünistler, VIII. Kongrenin yine altını çizdiği gibi, özgürlüklerin savunulmasının, devrimin diğer kazanımlarının ve en başta millileştirmelerin, tarım reformunun ve işçi denetiminin savunulmasından ayrılmaz olduğunu kabul ederler.

Kapitalistlere mülkiyetlerinin geri verilmesi ve tarım reformunun durdurulması (Batı Avrupa tipi bir demokrasinin geliştirilmesi baha-

nesiyle) kaçınılmaz olarak baskıya, özgürlüklerin sınırlandırılmasına ve giderek yokedilmesine, yeni bir diktatoryaya varacaktır. Yaşamın bizzat kendisi bunu açıklıkla gösteriyor. Kapitalistlere ve toprak sahiplerine mallarının geri verilmesi politikasını uygulayan hükümet daha şimdiden özgürlükleri kısıtlamaya ve baskı yollarına başvurmaya başladı. Devrimci kazanımların sağlamlaşması için mücadele etmek ise tersine, özgürlüklerin ve demokratik kurumların sağlamlaşması için mücadele etmek demektir.

Devrim sırasında gerçekleştirilen dönüşümler, Portekiz ekonomisinin yapısını derinlemesine değiştirdi.

Millileştirmeler, ekonominin kilit sektörlerindeki 245 şirketi kapsadı; banka sistemi, sigorta şirketleri, enerji, petrol rafinerileri, metalurji, kimya sanayii, çimento sanayii, deniz araçları inşaatı, ulaşım (demiryolu, deniz, hava ve karayolu), balıkçılık, selüloz ve kâğıt sanayii, cam, tütün, bira sanayileri vb. Millileştirilen şirketlerin sermayeleri, tüm Portekiz şirketlerine ait toplam sermayenin % 38'ini oluşturuyor. Yapılan değerlendirmelere göre, millileştirilen şirketler toplam gelirde % 25, sabit sermayede ise % 44 artış sağlıyorlar ve ülke el emeğinin % 14'ünü kullanıyorlar.

Bu çok geniş sektöre, patronların sabotajı nedeniyle çalışmalarına devletin müdahale ettiği ve kontrolü altına aldığı büyük şirketleri (toplam 261 adet), kamu katılımlarının gerçekleştirdiği 200 şirketi ve gerici patronların terkettiği şirketlerde oluşturulan yaklaşık 800 kooperatifi eklemek gerekir.

Bu millileştirilmiş sektör toplam olarak 250.000 emekçi çalıştırmaktadır.

Millileştirmelerin, devlet müdahalesinin ve kooperatiflerin büyük bir kısmı geniş ölçüde, işçi denetiminin kurulması sayesinde oldu. Denetim komisyonları aracılığıyla emekçiler, patronların sabotajlarının maskesini düşürdüler ve bozguna uğrattılar onları, şirketler üzerinde denetim sağladılar ve çoğunlukla yönetimlerini bile üstlendiler.

Latifundiaların egemen olduğu güney bölgeleri için özellikle önemli olan *tarım reformu*, köylülerin toprakları işgaliyle başladı: 1.140.800 hektar toprak (işlenen toprak alanının yaklaşık beşte biri) kamulaştırıldı, emekçilerin yönetiminde 400 kollektif işletme kuruldu.

Ekonomi üzerinde tam bir iktidara sahip olan tekelci gruplar, millileştirmeler ve Devlet müdahalesi sayesinde hemen tamamiyle tasfiye edildiler. Tarım reformu, güneydeki büyük mülklerin çok önemli bir bölümünün kollektif işletmeler sahipliğine geçmesini sağladı.

Bazıları, devrimci güçleri, en başta da Partimizi, bu önlemleri gerçekleştirmek suretiyle ulusal ekonomiyi çok ağır zorluklarla karşı karşıya bıraktıkları şeklinde suçluyorlar. Gericiler, reformistler, sosyal-demokratlar bu reformların bir dağılmaya götüreceği, sanayi ve tarımı felce uğratacağı ve kaosa sürükleyeceği dedikodusunu hem içerde, hem dışarda işleyip duruyorlar. Ama yaşam, bu yalanların hepsini çürütüyor.

Ve eğer bir çok şirket ve fabrika iflastan kurtulmuş ve kapanmamışsa bu, üretimin durmasını önlemek için emekçilerin verdiği mücadeleler, gösterdiği çabalar ve fedakarlıklar sayesindedir. Tarım reformundan etkilenen bölgelerde işlenen toprak alanı önemli ölçüde artmıştır. Ürünler de öyle. Nitekim buğday üretiminde % 60, yulaf üretiminde % 50 ve arpa üretiminde % 70 oranında artış olmuştur. Yeni yetiştirme yöntemleri geliştirilmiş, küçük barajlar inşaası sayesinde sulanan toprak alanı arttırılmış, hayvan üretiminde de artış olmuştur. Latifudiaların egemen olduğu bölgelerde tarım reformu, eskiden müzmin bir karakter gösteren işsizlikte önemli düşüşler sağlamıştır. Kollektif işletmelerde ve kooperatiflerde çalışan emekçi sayısında 30.000 artış olmuştur.

Demokratik dönüşümler sonucunda bu gün Portekiz'de görülen başlıca dört ekonomik biçimlenme şunlardır:

1 — Kapitalist olmayan sektör (halk sektörü, millileştirilmiş ya da Devlet kontrolündeki şirketler, tarım reformunun ulaştığı bölgelerdeki kooperatifler ve kollektif işletmeler, eskinin küçük ve orta sanayi şirketleriyle ticaret şirketlerinin yerini alan kooperatifler);

2 — Kapitalist sektör (esas olarak hafif sanayide milli şirketler ve yabancı şirketler);

3 — Küçük pazar üretimi sektörü (küçük tarım işletmeleri, küçük sanayi işletmeleri, zanaatkârlar);

4 — Devlet kapitalizmi sektörüne dönüşmeye eğilimli bir ekomik yapı (Devlet katılımı olan karma şirketler).

Partimiz VIII. Kongresi'nin bugünkü ekonominin yapısından çıkardığı sonuç şu oldu:

Ulusal ekonominin önemli sektörleri, artık kapitalist yasalara göre gelişmiyor,ülke ekonomisi,kapitalist ekonomi ile sosyalist ekonomi arasındaki bir geçiş dönemini yaşamaktadır. Hakim durumda olan hâlâ kapitalist ekonomi biçimidir ama tayin edici rol, gittikçe daha çok kapitalist olmayan tipe geçmektedir. Kongremiz, devrimci bir iktidar yokluğunun, kazanılanları kaybetme tehlikesini getirdiğini de

önemle belirtiyor. Bu ise, kapitalistlere ve toprak sahiplerine mallarının geri verilme politikasının, yani gericilerin candan arzuladığı sosyalist hükümetin uyguladığı politikanın, ekonominin bugünkü yapısının gelişme yasalarıyla çelişkiye girdiğini gösteriyor.

Dolayısıyla, halen mevcut ciddi ekonomik ve mali sorunları çözmek ve ülkenin gelişimini sağlamak, sadece ve sadece devrimci kazanımların sağlamlaşması yollarını araştıran ve sosyalist bir perspektif getiren bir politikayla olabilir.

Tecrübe gösteriyor ki, ulusal ekonomide yeni bir atılımın, gelişmenin ve ilerlemenin olabilmesi, ancak emekçilerin iradesine, çalışmasına, insiyatifine ve devrimci düşüncesine, devrimin kazanımlarının yerleşip oturmuşluğuna dayanmakla mümkündür.

Ekonomi politik, çeşitli ekonomik biçimlenmelerin varlığının ve dolayısıyla uyarı ve dinamizm faktörlerinin çeşitliliğini hesaba katmak zorundadır. Kapitalist sektörün gelişme koşulları sağlanmalıdır ama vurgulama, millileştirilmiş şirketlere, işçi denetimine, kollektif işletmeler ve kooperatiflere dayanarak kapitalist olmayan sektörün dinamik gelişimi üzerine yapılmalıdır.

Devrim kazanımlarının tasfiyesi, kapitalistlere ve toprok sahiplerine mallarının geri verilmesi, demokrasinin sonu ve yeni bir gerici diktatoryanın kuruluşu demek olacaktır.

SOSYALİST HÜKÜMET VE DEMOKRATİK ALTERNATİF

Yeni Anayasanın kabulünden, yani demokratik rejimin hukuki onayından bu yana henüz bir yıl geçmedi ve Portekiz demokrasisi üzerinde ciddi bir tehdit kol geziyor.

Ülkenin ekonomisi ve mali durumu çok endişe verici. Ticaret ve ödemeler dengesi açığı gittikçe büyüyor. 1976 yılında bu açıklar sırasıyla 66 ve 40 milyar eskudo idi. Eğer bu durum sürdürülürse altın ve döviz rezevleri çok yakın bir gelecekte eriyecektir. Ve hükümet yeni borçlar isteyecek, bu da Portekiz ekonomisini emperyalizm karşısında daha bağımlı kılacaktır.

Yöresel gericiliğe suç ortaklığı eden emperyalistler, ülkenin parasal rezevlerini tüketmeye çalışmak, hem mali «yardım» sağlayan «velinimet»lerin politik koşullarını Portekiz'e zorla kabul ettirmelerine olanak sağlıyorlar, hem de demokrasinin tasfiyesi ve gerici bir hükümetin kurulması yolunu açıyorlar.

Krsa erimede görülebilecek olan ağır mali durum, ekonomiye düzen verecek önlemlerin acilen alınmasını dayatıyor.

Azınlık hükümeti durumundaki Sosyalist Hükümet halkın dışı-

na gittikçe daha fazla düşüyor. Bir yandan sosyal-demokrat demogojiye başvurduğundan, diğer yandan kapitalistlere ve toprak sahiplerine mallarını geri verme politikasını sürdürdüğünden ülkenin acil sorunlarını çözmede yeteneksiz kalıyor. Ekonomik güçlüklerin yükünü emekçilere yükleyen ve sömürülmelerini şiddetlendirmeye yönelen işçi düşmanı, halk düşmanı böyle bir politika, ülke ekonomisinin kalkınmasını ve mutlak sağlanması gereken mali dengeyi gerçekleştiremez.

VIII. Porti Kongremiz, güçlüklerin üstesinden gelmek için ulusal kaynakları, emeği, iradeyi ve Portekiz halkının enerjisiyle yurtseverlik ruhunu hareke geçirmenin gerektiğine işaret etti. Ama bunun için devrimci kazanımları garantilemek ve sağlamlaştırmak, kapitalist olmıyan bir dinamiğe öncelik vermek zorunluluğu var.

Şimdiki sosyalist hükümetin ülkede ortaya çıkan sorunları çözmedeki yeteneksizliği, Portekizli tüm siyasi güçleri alternatif sorununu düşünmeye zorluyor.

Gericiler bir hükümet darbesi hazırlamaya devam ettikleri takdirde büyük bir saldırıya da geçeceklerdir. Bunun amacı, PPD'nin (Demokratik Halk Partisi) ve CDS'nin (Demokratik ve Sosyal Merkez) ve Sosyalist Partinin katıldığı ve açıkça sağ olan bir hükümeti, sosyalist hükümetin yerine getirmek olacaktır. Böyle bir hükümetin dolaysız hedefi ise, kapitalistlere mallarını geri vermek, tarım reformunu boğmaktır. Partimizin VIII. Kongresi'nin açık bir şekilde ilan ettiği gibi böyle bir politika, ülkenin gerçek çıkarları açısından, sosyalist hükümetten daha da zararlı olacaktır. Zira ekonomik krizin ağırlaşmasından bunalıp, demokratik rejim için dolaysız bir tehdit durumuna gelecektir.

Demokratik bir alternatif bulmanın kaçınılmaz ve mümkün olduğunun altını çizdikten sonra Kongremiz iki çözüm önerdi: Ya Millet Meclisi'ndeki üyelerin çoğunluğu yani Sosyalist ve Komünist Partiler tarafından desteklenen bir sol hükümet, ya da askerlerin ve sivillerin, Parti üyelerinin ve bağımsızların katılacakları ama mutlaka Sosyalist ve Komünist Partiler tarafından desteklenen *partisiz bir kişi* (asker veya sivil) *yönetimindeki bir hükümet* kurulması. Ve yeni hükümetin her iki halde de Devlet Başkanı'nın ve Devrim Konseyi' nin onayladığı bir programa dayanmak zorunda olması.

Partimizin zorunlu olarak katılması gereken demokratik bir hükümetin oluşmasına olanak veren koşulların ancak, Sosyalist yöneticilerin işçi ve halk karşıtı politikalarını ve sağ ile kurdukları ittifakı bıraktıkları zaman ortaya çıkabileceği açıktır. Millet Meclisi'nde sosyalistler (107 üye) ve Komünistler (40 üye) çoğunluğu elde tutu-

yorlar (CSD ve PPD'nin toplam üye sayısı 121'dir). Eğer içinde bulunulan duruma bu güne dek bir demokratik çıkış yolu bulunamadıysa bunun sorumluları, Partimizle ortaklaşa çalışmaya yanaşmıyan Sosyalist Parti liderleridir. Kendi partileri içinde uyuşmazlıklar patlak verdiğinde, solun temsilcilerini hemen yönetim dışı bırakıyorlar. Hükümet son zamanlarda, emekçilerin çıkarlarına karşı, tarım reformuna karşı bir dizi karar ve kararname kabul etti.

Ancak bütün bunlara rağmen Partimiz yorulmaksızın, Sosyalistleri Komünistlerle birliğe çağırıyor. Zira Potekiz'de demokrasinin kaderi bu birliğe bağlıdır. Biz, işçi sınıfının birliğini gericilerin ve Sosyalist Partinin gerici manevraları tehdidi altındaki sendikal hareketin güçlenmesinden yanayız. Biz, küçük ve orta çiftçilerin ve halkın diğer orta tabaka örgütlerinin güçlenmesinden yanayız. Biz, halkla silahlı kuvvetler ittifakından yanayız. Çünkü, durum değişmez olsa bile, Portekiz demokrasisinin gelişimi büyük çapta bu ittifaka bağlıdır.

Demokratik güçlerin birliği için mücadele, iktidar organları düzeyinde olduğu kadar kitleler düzeyinde de sürdürülüyor. Partimiz Parlamentodaki sosyalistlerle, Devlet Başkanı ile ve Devrim Konseyi ile ortaklaşa çalışmayı arzuluyor. Millet Meclisi'nce, somut sorunlar üzerinde sosyalistlerle uyuşmaya varmak için çaba harcıyoruz. Nitekim kısa süre önce Belediye Seçimleri Yasası tatışmaları sırasında böyle bir durum oldu ve sosyalistlerle komünistler, CSD'nin önerdiği yasa tasarısına karşı birlikte oy kullanarak gericileri engellediler.

Komünist Parti aynı zamanda, halk kitlelerinin kendi örgütlerini güçlendirmeleri, demokratik rejimin, özgürlüklerin, devrimci kazanımların savunulması amacıyla eylemlerini yoğunlaştırmaları için herşeyi yapıyor.

Bu satırları yazdığımız sırada ülkemiz, yerel iktidar örgütlerini seçmek üzere sandık başına gitmeye hazırlanıyordu. Belediye idarelerinin bileşimini belirleyecek olan 12 Aralık seçimleri, politik durumu yansıtacaktır. Kontrol altında tuttukları ve hâlâ daha demokrasinin ne olduğundan habersiz çok geniş bölgeleri sömüren gerici partiler (CDS ve PPD) eğer, önemli sayıda sosyalisti arkalarından sürüklemeyi başarırlarsa, yerlerini tartışma götürmez bir biçimde güçlendirecekler, ve hükümete katılmayı ısrarla talep edeceklerdir. Ama eğer, Komünist Parti ve partisiz pek çok demokrat tarafından sunulan «Birleşik Halk» listeleri, Millet Meclisi Nisan 1976 seçimlerinde komünist adayların aldığı oy kadar ya da daha fazla oy alırsa (esas olarak sanayi bölgelerinde ve tarım reformunun yapıldığı yerlerde), devrimci kazanımların savunulması ve sağlamlaştırılması çok daha

kolaylaşmış, Sosyalist Partinin ve etkisi altındaki çevrelerin önemli bir bölümü sola çekilmiş olacaktır.

Gericilerle sosyalist liderlerin suç ortağı olarak yürüttüğü politika içinde, işçi sınıfının birliğine karşı tasarlanmış manevralarda vardır. Sendikal hareketteki bir bölünme, kapitalistlere ve toprak sahiplerine mallarını geri verme girişimlerine karşı, emekçilerin sürdürdüğü direnişi zayıflatacak, Portekiz demokrasisine sosyalist bir perspektif sağlamak için aktif müdahalede bulunan emekçilerin örgütlü müfrezelerinin gücünü baltalayacaktır.

Gericiler ve Sosyalist Parti, birleşik sendikal merkezi, Intersindical'i ve mevcut sendikal birliği yadsıyorlar; Intersindical'e karşı şiddetli bir iftira ve entrika kampanyası sürdürüyorlar, Intersindical'i Komünist Parti'nin âleti olmakla suçluyorlar. Sendikal hareket üzerinde ya hegemonyalarını kurmak, ya da bölünmeyi kışkırtmak için bazı sendikaların desteğini arıyorlar. Ama bölücülük çabaları, durmaksızın başarısızlıkla sonuçlanıyor. Başlangıçta Intersindical'e karşı olan bir çok sendika lideri, emekçilerin baskısı altında tavırlarını değiştirmek zorunda kalıyorlar.

Birlik bir kitle hareketi hızla gelişiyor. 22 Ekim'de Portekiz tarihinde görülen en görkemli ve temsil düzeyi en yüksek bir sendika mitingi yapıldı; mitinge, 1.585.000 emekçiyi bir araya toplayan 222 sendika katıldı (bunlardan 160'ı Intersindical'e bağlıydı). 6 Kasım da ise sendika yöneticileri, sendika delegeleri ve emekçi komisyonları temsilcileri arasında bir tanışma toplantısı düzenlendi ve bu toplantıya 621 sendika yöneticisi, 156 sendika, 3155 sendika delegesi ve 2016 şirketteki 711.869 emekçiyi temsil eden komisyonların 1377 delegesi katıldı. Emperyalizmin desteklediği gericilerin ve sosyal-demokratların bölücü manevraları karşısında emekçiler, sendikal birliği savunmaya kesin karar verdiler bu toplantıda.

İleri düzeyde örgütlü, yüksek bir siyasi bilince ve kahramanca mücadele yeteneğine sahip işçi ve halk hareketi, hem özgürlüklerin kazanılması ve savunulmasında, hem de ekonomik yapıdaki devrimci dönüşümlerde kesin rol oynadı. Bu gün de yine gerici güçleri bozguna uğratabilmek ve de emperyalist tasarılarını başarısızlıkla sonuçlandırabilmek, devrimci kazanımları savunabilmek, demokrasiyi sosyalizme doğru ilerletebilmek, ancak kitlelerin eylemi sayesinde mümkündür.

GERÇEĞİN, UMUDUN VE GELECEĞİN PARTİSİ

Faşizm döneminde başlıca direnme gücü olmuş olan partimiz, özgürlüklerin savunulmasına ve faşist diktatörlüğün yıkılmasından

sonra gerçekleşen devrimci dönüşümlere, herkesten daha çok katkıda buludu. Halk kitleleri içine derinlemesine kök salmış, örgütü ve kadrolarıyla işçi sınıfının ve tüm emekçilerin tecrübeli öncüsü olan Parti, devrimci süreç içinde özel bir rol oynuyor.

Demokrasi, emekçiler olmaksızın savunulamaz ve geliştirilemez; hele onlara karşı hiç savunulamaz. Gerici saldırılara karşı koymak ve ülkenin ciddi sorunlarına çözüm bulmak için, emekçilerin ve onların partisi olan Komünist Partisinin, hükümet dahil ülkenin her düzeydeki sorununa katılması gerekir. Demokrasinin savunulması ve geliştirilmesi için Partinin yapacağı çalışmadan hem vazgeçilemez, hem de yerine başka bir şey konulamaz. VIII. Kongre'nin işaret ettiği gibi, güncel sorunlara demokratik çözüm bulmak, ne Partimiz olmaksızın ne de hele hele Partimize karşı mümkün değildir.

Partinin, örgütüyle, yüksek siyasi bilinciyle ve militanlarının devrimci heyecanıyla, işçi sınıfı ve halk kitleler içindeki derin kökleri ve birliğiyle demokratik Potekiz'de neyi temsil ettiğini bir kez daha gösterdi VIII. Kongre. Yine Kongre, komünistlerin tüm güçlerini ve tüm yaratıcı enerjilerini, emekçiler ülke çıkarlarını ilgilendiren sorunların çözümüne ve demokratik bir toplum yaratmaya adamadaki sağlam iradelerine de tanıklık etti.

Kongre delegeleri, 115.000 Parti üyesini, 3000'i şirketlerde bulunan 7000 taban örgütünü temsil ediyordu.

Partimiz üyelerinin % 59'u işçi, % 20'si memur ve % 6'sı da teknisyen ve aydınlardan oluşuyor. 15.000 tarım işçisinin (% 13) Parti üyesi olduğunu, Parti üyelerinin % 35'inin 30 yaşından küçük, % 47'sinin ise 30-50 yaşları arasında bulunduğunu belirtelim. 20 yaşın altında 5000 genç Partide çalışmakta ve Komünist Gençlik Örgütünün 25.000 üyesi bulunmaktadır; kadınlar ise Parti içinde oldukça az sayıdadır (% 17).

VIII. Kongre ayrıca, Partimizin haberleşme ve propaganda alanındaki yoğun çalışmasının bilançosunu çıkardı. Seçim kampanyası sırasında 10 miting ve 80 açıklama toplantısı düzenledik, yani ortalama hergün bir toplantı. Milyonlarca afiş, ilan ve bildiri bastık. 1976 yılının ilk dokuz ayında Partimiz merkez yayın organı olan *Avante!* gazetesi ortalama 99.871 adet basıldı. 25 Nisan 1974'ten bu yana toplam tirajı 2.174.430 olan 139 eser yayınladık, kitap başına ortalama tiraj 15.643 oluyordu.

VIII. Kongre, derinlemesine gelişmiş demokratik bir ortamda yapılan yoğunbir hazırlık çalışmasının sonucu oldu. Merkez Komitesi önerileri, Kongreden bir ay önce tartışmaya açıldı ve Merkez Komitesi Çalışma Raporu, Kongre çağrısından bir hafta önce dağıtıldı. 2300

olağanüstü birleşim düzenledik ve bunlara, Merkez Komitesi önerilerini tartışmak ve Kongre delegelerini seçmek için 50.000 Parti üyesi katıldı. Bu tartışmalarda çeşitli örgütlerin ve militanların getirdiği 3149 öneriyi ve değişiklik talebini inceledik. Aralarından 1366'sını, Kongre'nin onayına sunulacak «Siyasi Karar» metnine dahil edilmek üzere seçtik.

VIII. Kongre, Portekiz devriminin gelişiminin analizini yaptı ve sosyalizme götürecek bir demokrasinin inşası için hedefleri saptadı.

Kongre tarafından seçilen Merkez Komitesi'nde bir önceki Merkez Komite'nin asil ve yedek üyelerinden 36'sı tekrar yer aldı ve bunlara 54 yeni üye eklendi; bu 90 üye arasında 44 işçi ve 22 memur bulunuyor; Merkez Komitesi'ndeki 24 üyenin yaşları 30'un, 54 üyenin ise 40'ın altında.

Kongreyi delegeler dışında önemli sayıda konuk izledi, her oturumda 4000-6000 kişi kadar. 40.000 civarında parti üyesi ve sempatizanı davetli olarak Kongre çalışmalarını izledi; 63 yabancı heyet (özellikle Sosyalist Partiden), İntersindical ve sendika birlikleri temsilcileri, küçük ve orta çiftçi örgütleri temsilcileri vb. de Kongre'de hazır bulundular.

VIII. Kongre, Partimizin hem enternasyonalist hem de ulusal politikasının parlak bir gösterisi durumundaydı. Tüm ülkelerin işçi sınıfının çıkarlarının özdeş olduğu görüşünden hareket eden bizler, işçi partilerinin ulusal ve uluslararası ödevlerinin birbirinden ayrılmaz olduğu görüşündeyiz. Proleter enternasyonalizmi, kendi halkının ve ülkesinin çıkarlarını yani ulusal çıkarları, değil dışta bırakmak, tersine, kararlı bir şekilde savunmayı öngörür. Partimizin sağlam enternasyonalist tavır ve Parti üyelerinin enternasyonalist duyguları, VIII. Kongre çalışmaları sırasında açıkça ifade edildi. Kardeş Partiler ve devrimci Ulusal Kurtuluş Hareketleri heyetleri içtenlikle ve heyecanla ağırlandı.

Kongrenin kapanış gününde Lizbon'da yapılan ve onbinlerce kişinin katıldığı devasa ve etkili miting, büyük bir olay oldu. Mitingde, Portekiz Komünist Partisinin, SBKP'nin, Vietnam'ın, FRELİMO'nun ve MPLA'nın sesleri yükseltildi. Sovyetler Birliğiyle ve Portekiz sömürge boyunduruğunu kırmış halklarla karşılıklı yakın dostluk ve dayanışma, kararlı enternasyonalist politikamızın çarpıcı simgeleriydiler. VIII. Kongre aynı zamanda, Portekiz komünistlerinin kendi halkına ve yurduna olan bağlılığını da güçlü bir şekilde gösterdi.

Kongremizin saptadığı esas şudur: Emekçilerin çıkarlarının savunulması; demokratik rejimin sağlamlaştırılması; yabancı müda-

halesine karşı mücadele; özgür, demokratik ve bağımsız bir ülke olarak Portekiz'in çıkarlarını savunma.

Portekiz demokrasisinin güçlenmesi, devrimci kazanımların ve bağımsız bir ulusal politikanın sağlamlaşmasına sıkısıkıya bağlıdır. Demokrasi, sosyalizm ve ulusal bağımsızlık birbirinden ayrılmaz hedeflerdir.

Portekiz'de ekonomik ve siyasi durum son derece karmaşıktır. Devrimin yeniden tehlikeye girdiğini gösteren bir çok olay vardır. VIII. Kongre bu tehlikeyi belirtmiş ve yenmek için gereken önlemleri ortaya koymuştur.

Partimiz, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin sağlam desteğinden yararlanmaktadır. Politikamız, Portekiz halkında her geçen gün daha derin yankılar uyandırmaktadır. Parti içteki ve dıştaki düşmanlarına karşı savaşarak engelleri ve güçlükler aşarak, halkın ve ülkenin çıkarları için kendini bütünüyle adayarak, devrimci süreçte gerçeğin, umudun ve geleceğin Partisi olduğunu kanıtlamaktadır.

Portekiz komünistleri, kendilerine bağlanan umutları gerçekleştirmek için tüm güçlerini harcamaktan geri durmayacaklardır.

(*) «La Nouvelle Revue International» Dergisi, Ocak 1977 sayısından çevrilmiştir.

Komünistlerin En Sağlam Dayanağı: ENTERNASYONALİZM

Carlos ROCHA

«Carlos Rocha Portekiz Komünist Partisi VIII. Kongresinde MPLA delegasyonu başkanıydı. Aşağıda kendisiyle yapılan bir söyleşiyi yayınlıyoruz.»

İLKE

- *Portekiz Komünist Partisinin VIII. Kongresi Angola'nın bağımsızlığının birinci yıldönümü günü başladı. Kuşkusuz bu bir raslantıydı. Ama diyebiliriz ki bu raslantı Portekiz'deki devrimci değişimler ile eski sömürge halklarının kurtuluş mücadelelerinin başarısı arasındaki bağı simgeliyor ve vurguluyordu bir bakıma. Yoldaş Rocha, Angola deneyiminden hareket ederek bu bağın, bu etkileşimin somut mekanizmasını çizebilir misiniz bize?*

— Kanımca bu soruyu yanıtlayabilmek için herkesçe bilinse de birtakım olguları yeniden sıralamak gerekiyor.

Sözgelimi Angola'nın özgürlüğü için mücadele edenlerle Portekiz Demokratik güçleri arasındaki bağlar, çok dar kişisel ilişkiler de dahil olmak üzere, on yıllar öncesine dayanır. Bugün Angola başkanı olan yoldaş Agostinho Neto Portekiz'de bulunduğu sıralar, 1947'den itibaren bu gibi ilişkiler içindeydi. Bu ülkeye eğitim yapmak, çalışmak için gelen birçok Angolalı o dönemde anti-faşist militanların saflarına katılmışlar, demokratik örgütlerde görev almışlardı.

1956'da MPLA oluştuğu zaman Angola halkının ulusal bağımsızlık isteği siyasi ve örgütsel planda somutluk kazandı. Ama bu olgu, Portekiz demokratlarıyla olan işbirliğimizin gelişimine yeni olanaklar tanımasının yanında, birtakım sorunları da birlikte getirdi. Çünkü Portekiz demokratik hareketinin içindeki herkes sömürgelerin geleceği hakkında aynı görüşte değillerdi.

- *Başka bir deyişle faşist diktatörlüğe karşı savaşanların tümü sömürge halklarına bağımsızlık verilmesine taraftar değiller miydi?*

— Evet, bu noktadan oldukça uzaktaydılar. Özellikle başta Salazar rejimine karşı geniş bir demokratik muhalefetin biçimlenme dönemi sırasında.

İşte bu aşamada Portekiz ve sömürgelerindeki devrimci mücadelenin gelişmesinde temel rolü oynayan bir olay oldu: Portekiz Komünist Partisi V. Kongre deklarasyonunda, sömürge halklarının bağımsızlıklarının kayıtsız şartsız ve hemen tanınmasını istedi. 1957 de Portekiz'de böylesi bir deklarasyonu yayımlamak olağanüstü bir cesaret örneği idi. Zaten olayların kendisi de bunu gösterdi; hiçbir parti, hiçbir anti-faşist güç böylesine cüretkâr bir tavır alamadı.

Daha sonraları bu tavır birçok demokrat tarafından benimsendi, ama ancak daha sonra ve komünistlerin etkisiyle... Giderek Portekiz'deki değişik toplumsal katmanların ve siyasi merkezlerin temsilcileri, anti-kolonyalist saflara katıldılar, anti-kolonyalist düşünceler geniş ölçüde öğrenci kesim içine girdi. Ve askerlik yapmaya çağrılan birçok öğrenci, bu düşünceleri ordu içinde yaygınlaştırarak ordu ve askerî kesimdeki kolonyalist ve militarist eğilimlerin yokedilmesine katkıda bulundular.

Sömürgelerin bağımsızlıkları, 1969'da Aveiro'da toplanan Portekiz Demokratik Muhalefet kongresince tanındı. Öte yandan Caetano hükümeti, ne bu kongrenin toplanmasını yasaklayabilmiş, ne de anti-kolonyalist kararlar alınabilmesini önleyebilmişti.

Herşeye rağmen şunu vurgulamak gerekir ki, bu uyanışta belirleyici rolü oynayan yine komünistlerin insiyatifidir. Portekiz halkının sömürge sorununu bilinçli şekilde kavramaları Portekiz Komünist Partisinin yardımıyla oldu ve doğal olarak bu sorunu çözmenin doksandokuz ayrı yolu yoktu! Bu nedenle kurtuluş mücadelemizde Portekiz demokratlarıyla olan dayanışmamıza güvenirken şunu unutmamamız gerekir ki, komünistler her zaman en tutarlı ve en yakın dostlarımızdır. Ve eğer Portekizliler, sömürge esaretini yık-

mak için savaşan halklarla olan demokratik dayanışmalarını dile getiriyorlarsa, bunun nedeni, dayanışmanın temel ekseni olarak Portekiz işçi sınıfı partisinin enternasyonalist tavrı benimsemiş olmasında yatar.

Bu düzeyde gerçek enternasyonalizm, ilkeli bir strateji adına birtakım geçici siyasal kayıplara uğrama tehlikesini göze almayı gerektirir. Ve bu tehlike 1957 de Portekiz Komünist Partisinin göze aldığı tehlikeydi; gerçekten de diğer anti-faşist örgütlerin, diğer demokratların bu öncülüğü kabul edeceğini, Partinin anlaşılabileceğini ve bu ateşli çağrısıyla tek başına kalmayacağını hiçbir şey garanti edemezdi. Bugün yaşamın kendisi bu tavrı doğruluyor; böylelikle bir kez daha açık görüşlü olmanın, ilkeli olmaktan geçtiği onaylanmış oluyor.

• *25 Nisan 1974 hareketini ve bunları takip eden dönemi mi düşünüyorsunuz bunları söylerken?*

— Evet. Ama yeni koşulların getirdiği bu birikimle bile, faşist diktatörlüğün düşürülmesinden sonra, Portekiz demokratik güçleri ve sömürgelerin kurtuluşu için savaşanlar arasındaki işbirliği oldukça karmaşık bir süreç olma durumunu korudu. İşbirliği bir yana bazı zamanlar karşılıklı anlaşma bile olmuyor. Özellikle sorun Angola'ya ilişkin olursa..

Aslında diğer sömürgelerin tersine, resmi Lizbon çizgisi, hattâ 25 Nisan'dan sonra bile herşeye karşın ülkemizin tam bağımsızlığa kavuşmasını önlemekte somutlanıyordu. İlk geçici hükümet, Angola valiliğine —bu görevi Salazar döneminde de üstlenmiş— Silvino Silverio Marques adlı birini atadı. Bu zatın Luanda'da vali olarak tekrar ortaya çıkması, tahmin edilebileceği gibi kanlı sürgünler ve bitmek bilmeyen cinayetleri de ardından getirdi. Lizbon'un Marques'i görevden alması için, Angolalıların etkin tepkisi ve birçok gösteriler gerekti. Yerine tutarlı bir demokrat ve genelde olumlu bir rol oynamış olan amiral Alba Rosa Coutinho getirildi. Ama o ne yapabilirdi ki? Ordunun önemli bir bölümü ve gerici kolonlar ona karşı savaş halindeydiler. Angola'da geçici hükümet kurulduğunda FNLA ve UNITA liderleri Coutinho'nun görevden çekilmesini dayattılar. Bu kez yerine yüksek rütbeli bir komiser olan Silva Cardoso atandı.

Çok çetin bir dönem başlamıştı. Birçok kimse Angola'yı şimdiye dek kimin yönettiğini, geçici hükümet politikasının ne olduğunu hâlâ anlamamıştı. Ama bir hükümetten, bir politikadan söz edilebilir miydi? Hükümetin ülkeyi yönetmeye kesinlikle gücü yetmiyordu.

Çünkü FNLA ve UNITA, denetimlerindeki bakanlıklar aracılığıyla ülkeyi yağmalamaktan başka bir şey düşünmüyorlardı. Bakan kimliklerine sahip gerçek soyguncular; kısacası korkunç bir olayla karşı karşıyaydık.

Nihayet bir gün, FNLA üyesi Sağlık Bakanı askerle tıka basa dolu bir kamyonla gelip bankaya girerek zorla 100 milyon esküdoyu alıp kaçtı. O günden sonra ne paraları ne de bakanı gören oldu.

Artık işler had safhaya gelmişti. Dış Ticaret bakanlığında da benzer şeyler oldu. Eğer ülkemiz onmaz bir ekonomik felakete düşmediyse bu Maliye Bakanlığının MPLA elinde bulunmasındandır.

1975 ilk baharından beri Anogla'da emperyalizmin ve iç gerici çevrelerin niyetinin ne olduğu biliniyor: bağımsızlığın ilân edileceği 11 Kasım tarihine kadar MPLA'yı Luanda'dan kovmak, başkentin ele geçirilmesi için ellerinden geleni arkalarına koymamak.

Bundan sonraki gelişmeleri uzun uzadıya burada anlatmamıza gerek yok sanıyorum, herkes olayların nasıl sonuçlandığını biliyor. Ama bu söyleşinin konusu açısından da en azından şunun altını çizmem gerekir ki Mart 1976'da ülkemizin tam bağımsızlığa kavuşmasıyla sona eren bu mücadele sırasında, Angola dışındaki geleneksel yandaşlarımız tarafından her zaman desteklendik, somut yardımlar gördük.

Zaferin kazanılmasında büyük katkıları olan Sovyetler Birliğine Küba'ya şükran duygularımızı iletiriz. Sosyalist ülke halklarının mücadelemizdeki yerlerini herzaman özel biçimde vurgulayacağız. Bunun yanında daha kısıtlı olanaklar içinde olmalarına karşın, Kongo Halk Cumhuriyeti, Gine Cumhuriyeti gibi dost ülkeler de Angolalı yurtseverlerle olan dayanışmalarını dile getirmek için ellerinden gelen herşeyi yapmışlardır ve aynı şekilde onlara karşı da şükran duygularıyla doluyuz.

Portekize gelince, (25 Nisan'da doğan yeni bir Portekiz söz konusudur) Portekiz toplumunun ve devriminin siyasi, toplumsal çelişkileri; bunun sonucunda bize, bizim mücadelemizin amaçlarına karşı aldıkları tavırdaki derin farklar, bir kez daha kendini hissettirdi.

Sağ kesimde, komiser Cardoso gibi 11 Kasım'da Luanda'da iktidarı MPLA hükümetine devretmeyi istemeyenlerden uzun uzadıya söz etmeye gerek yok. (Zaten onların isteyip istememeleri birşey değiştirmezdi, iktidar bizimdi). Ne var ki Portekiz demokrasisini temsil eden ama bizimle ittifaka girmeyen etkili siyasi çevrelerle de sorunlarımız oldu.

Bir bakıma orta yolcu, çok kararsız bir tavır takındılar. Açıkça

MPLA karşısında yer almadan, sözgelimi kendi görüşlerince FNLA'-ya kıyasla «ne de olsa daha iyi» olan UNITA ile birleşmemizi öğütlediler. Onlara emperyalizmin iki kuklası arasında bir seçim yapmanın olanaksızlığını açıklamaya çabaladık. Sözün kısası kararsızlık larının, doğru olduğunu söylemelerine karşın, Angola gerçeğinden hiçbir şey anlamamışlardı. Gerçekçi olmak gerekir, Birleşik Devletlerin Angola'nın bagımsızlığını kabul etme olasılığı hakkında boş hayallere kapılmamak gerekir diyorlardı. Ve MPLA'yı tam bağımsızlık için verdiği mücadelede desteklemek, gerçeklerden kaçmanın açık kanıtından başka birşey değildi onlar için..

Şu halde neden Portekizli demokratlar (ve unutmayalım ki sözkonusu olan demokratlardır) sözleriyle ve eylemleriyle özgürlük düşmanlarına yardım ediyorlardı? Çünkü onlar demokrattılar ama devrimci değillerdi. Ve bu fark, tavırlarının Portekizli komünistlerin politika ve eylemleriyle karşılaştırıldığında en çarpıcı biçimde ortaya çıkıyordu.

Portekiz Komünist Partisi VIII. Kongresinden sonra Cumhuriyetimizin hükümranlığını herzaman ve en hararetli biçimde tanımış olan Portekizli komünistlerin kararlılığını, hür Angola'nın ne denli takdir duygularıyla karşıladığını bir kez daha vurgulamak isteriz. 11 Kasım'da bağımsızlığımızı elde ettiğimiz günde, Luanda'da bizleri selamlayan delegasyonun PKP'den geldiğini unutmadık.

- *Şu anda iki ülke arasındaki ilişkiler hangi aşamada? Bu alanda izlenmesi öngörülen yollar nelerdir? Bugün için Angola'nın Lizbon'da elçiliği bile yok..*

— Doğru, henüz elçiliğimiz yok. Ama bunun arkasında gizli siyasi bir neden yok. Luanda'da Portekiz elçiliği var, bizim açımızdan bir kadro eksikliği diyebiliriz buna.

Genelde Angola ve Portekiz arasında iyi ilişkilerin gelişebilmesi için tüm koşullar mevcut. Bu ilişkilerin karşılıklı saygı, eşit haklar ve başkasının iç işlerine müdahale etmeme ilkesine dayanması için biz kendi hesabımıza elimizden gelen herşeyi yapıyoruz.

İzlenmesi öngörülen yollara gelince, doğal olarak bunlar amaçlarımızın gerçekleşmesiyle ve Portekiz'deki toplumsal değişim sürecinin evrimiyle yakından ilgili.

Bağımsızlığımızın birinci yıldönümü arefesinde Angola Bankası ve Angola Ticaret Bankası gibi iki büyük bankayı millileştirerek, Angola Ulusal Bankasını ve Angola Halk Bankasını kurduk. Böylece halkımız ülkemizin mal kaynaklarına sahip çıktı.

Bu karara, bankaların ekonomik iktidarın kaldıraçları olduğunu vurgulayan ve bu nedenle de devrimin bunları özel sermayenin eline terketmemesi gerektiğini söyleyen Marks ve Lenin'in düşüncelerinden yola çıkarak vardık. Portekiz de, halkının elde ettiği en önemli devrimci kazançlar arasında sayılması gereken banka millileştirmelerini gerçekleştirdi.

İki ülkenin gelişiminde de böylesine benzer öğelerin yer alması, kuşkusuz bu iki ülke arasındaki karşılıklı anlayışı ve işbirliğini sağlamlaştırıyor ve sağlamlaştıracak.

Bununla birlikte sözkonusu işbirliğinin daha gelişmesi, halklarımıza daha da yararlı olabilmesi için mücadele etmek gerekiyor. Hareketimizin parolası olan «Mücadele Devam Ediyor», bu alanda da geçerliliğini korumakta. Ve mücadele sürüyorsa, bizim için Portekizli komünistler bir kez daha en emin yandaşlarımızdır.

Aynı dili konuşuyoruz, yalnızca dilbilimsel anlamda değil, ekonomik anlamda da. Ve bunlar çok önemli şeylerdir. Okuma yazma bilmeyenlerin sayısını sıfıra indirmemiz gerekiyor. (Angola halkının yüzde 85'i okuma yazma bilmez) Daha önce de belirttim, korkunç biçimde kadro sıkıntısı çekiyoruz. Ama halkımızı eğitmek, uzmanlar yetiştirmek istiyorsak aynı zamanda onların devrimci bir dünya görüşünü kazanmalarını da istemek durumundayız. Ve bize en çabuk biçimde çeviriyi gerektirmeyen elkitapları, broşürler, dilimizi bilen öğretmenler kim tarafından sağlanabilir? Tabii ki Portekiz'li komünistler tarafından ve onların yaptıkları da budur. Şu anda halkımızı ilgilendiren sorunları Marksist-Leninist tezler ışığında ele alan Portekiz Komünist Partisi dergilerini, kitaplarını düzenli şekilde elde etmeye çalışıyoruz.

Sonuçta yaşamın kendisi açıkça gösteriyor ki, proletarya enternasyonalizmi ilkeleri, onyıllardır devrimci pratik içinde sınanan ilkeler temelinde yükselen bir politika, etkin ve verimli bir politikadır. Portekiz Komünist Partisiyle olan enternasyonalist ittifakımız, geçmişte olduğu gibi bugün ve yarın da Portekiz ve Angola halkları, devrimci ve demokratik güçleri arasındaki işbirliğinin, etkileşimin en sağlam temeli olarak kalacaktır.

(La Nouvelle Revue Internationale Ocak 1977)

ÇAĞIMIZ GERÇEĞİNDE BARIŞ İÇİNDE BİR ARADA YAŞAMA İLKESİ

Öğretici bir eğitim metni niteliğinde hazırlanan aşağıdaki yazıyı, barış sorununun taşıdığı önem ve bu konudaki revizyonist ya da Maoist çarpıtmaların yarattığı kavram kargaşası nedeniyle yayınlamakta yarar gördük.

İLKE

Marksizm, olayları nesnel gerçeklikle ilişkileri içinde ele alır. Her gerçeklik mutlaka nesneldir ve nesnel olan ise ancak sürekli hareket halinde varolabilir. İnsan bilgisi ise, bu hareketin yasalarını kavrama çizgisi üzerinde ilerler. Hareketin belli tarihi şartlardaki şekillenişi gelip geçicidir. Mutlak olan ise değişmenin kendisidir. Yani harekettir.

Marksizmin özünü hareketin yasaları oluşturduğundan bu öz yaratıcılığı anlamında değişmezdir. Marksizmin özü ise, hareketin belli tarihi şartlardaki şekillenişine ilişkin olduğu için, sürekli değişir. Marksizme yaratıcı karakterini veren, onu dogma olmaktan çıkaran öz, bizzat değişmenin diyalektiğidir. Emperyalizmin çöküşü ve proletarya devrimlerinin yükselişi çağının Marksizmi olan Marksizm-Leninizm düşüncesinin ortaya çıkması onun bu devingen doğasındadır.

Elbetteki Marksizm, sürekli değişen ve gelişen özünden dolayı Lenin'in yaşadığı döneme takılıp kalmamıştır. Çağımızın gerçekliği içinde gelişmesine devam etmektedir. BARIŞ İÇİNDE BİR ARADA YAŞAMA ilkesi de bu düşüncenin gelişerek yaşayan bir parçasıdır ve günümüz devrimci güçlerinin önünde DETANT sorunu olarak çıkmıştır. DETANT'ı Marks yada Lenin'de bulamadığı için şaşıran ve ona karşı tavır alan küçük burjuva kafası bildiğini okumaya devam

etsin. Hayatı yeniden sosyalistçe üreten bilim işçilerinin elnde Marksizm-Leninizm düşüncesi gelişiyor. Nesnel gelişmenin yarattığı yeni sorunlara çözüm arıyor ve buluyor. Böylece tarihin ilerleyen güçlerinin yolunu açıyor.

SAVAŞ VE DEVRİM BAĞINTISI

Tıpkı insanlığın tarihi gibi, bu tarihin unsurlarından biri olarak savaşta sınıflar mücadelesinden başka bir şey değildir. Sınıflar mücadelesi ise en berrak ve yoğun ifadesini politikada bulur. Yani politika sınıflar mücadelesidir ve böyle olduğu için de savaştır. Ancak kavram karışıklığına neden olmamak için, genel olarak «savaş» kavramını, sınıflar mücadelesinin belli bir biçimi olan silahlı savaş kavramından ayırmak gerekir. Lenin'in işaret ettiği gibi, objektif bir gerçeklik olan ve hayatın her alanında yer almaktan öte, toplumların tarihi ilerleyişlerinin temeli olan «savaş»ı, mücadelenin belli bir biçimi olarak ortaya çıkan savaştan ayırmamak yanlıştır ve anarşizme götürür. Savaş, somut şartlara ve halkların çıkarlarına bağlı olarak ele alınmalı ve değerlendirilmelidir.

Sınıflar mücadelesi politika; ve politika da savaş olduğuna göre, savaşla devrimin bağıntısını kurmak kendiliğinden olanaklı hale geliyor. Devrimler, sınıf mücadelesi olarak savaş'ın belli tarihi uğraklarıdır. Her devrim bu anlamda bir savaştır ve İKTİDAR platformunda yaşandığı için de politikadır. Silahlı savaş ise politikanın aldığı bir biçimdir ve onun uzantısıdır.

Sınıflar mücadelesinin yoğun ifadesi politika, politikanın odak noktası iktidar ve iktidarın ete kemiğe bürünmüş şeklide devlet olduğuna göre, savaşın devletle olan bağıntısını da gözden uzak tutmamak gerekir. Bir sınıfın, çıkarlarını korumak için öteki sınıflar üzerinde baskı aracı olarak kullandığı devlet makinası, savaşa damgasını vurmaktadır ve bir savaşın sınıf karakterini anlamak, onun içinde yer alan devletin yada devletlerin sınıf karakterini görmekle mümkün olur. Tabii böyle olunca, savaşlara karşı tavrımızda sınıfsal olmaktadır. Daha da somutlarsak:

Eğer savaş ülke içinde cereyan ediyorsa, yani bir iç savaş ise, bu savaş genel anlamda iktidarın alınması ve korunması savaşı olur. Bu savaşa karşı tavrımızı ise iktidarın yapısı ve bizim sınıf zeminimiz belirler. İspanya iç savaşında olduğu gibi iktidar halk güçlerinin elinde ise biz iktidardaki güçlerin yanındayız ve içsavaşa karşıyız. Çünkü tavrımız sınıfsaldır. Lübnan iç savaşında ise, iktidarı almak için savaşan ilerici güçlerin yanındayız. Tavrımız yine sınıfsaldır.

Savaş ülke dışında ve ülkeler arasında ise o zaman yine iktidardaki güçlerin sınıfsal durumuna bakarız. Her iki ülkede iktidar burjuvazinin elinde olabilir ve bu savaş burjuva sınıfların çıkar çatışmalarından doğan haksız bir savaştır. Bu türlü savaşları biz «barbarca buluruz ve lanetleriz». Ülkeler arası savaşta, taraf ülkelerden birinde işçi sınıfı iktidarda olabilir. Bu savaşlar *«sosyalist anayurdun savulması»* savaşlarıdır. Biz anayurdun savunmasının yanındayız. Çünkü tercihimiz yine sınıfsaldır.

Savaşan taraflardan biri iktidarda olmayabilir. Bu özel durumda, iktidarda bulumayan güçler herzaman, kendi ülkesinde iktidarı elegeçirmeye çalışan emekçi halk sınıfları ile birlikte ülkenin emperyalizmden koparılması için savaşan ulusal güçler olmaktadır. Bu savaşlar karşısında tavrımızı ilerici sosyal sınıfların ve çıkarları bu sınıfların çıkarlarıyla çakışan ulusal güçlerin yanında koymakla kendi sınıfsal çıkarımızı yansıtmış oluruz.

Özetlersek:

Her devrim bir «savaştır» ama her savaş bir devrim değildir. Sosyalistler devrimden yana oldukları için savaşırlar ama savaştan yana değildirler. Devrimin önkoşulu olan kaçınılmaz savaşlara evet ama savaşa hayır!

NEDEN ŞAVAŞA HAYIR

Yukarıda, ortaya çıkmış olan savaşlara karşı tavrımızın ne olması gerektiğine değindik. Savaşları sınıfsal çıkarlarımıza göre değerlendiriyoruz ve tavrımızda buna göre belirleniyor. Haklı savaşları destekliyoruz. Ancak bizim sınıfsal saf tutarken haklı olmamız, «burjuvazi de kendi açısından haklıdır» anlamında bir haklılık değildir. Bizim haklı olmamız objektif bir zorunluluktur. Çünkü işçi sınıfı ve emekçiler savaşmazlar. Savaşmaya zorlanırlar. Tarih sadece emekçi sınıflar tarafından yazılmıyor. Diğer sosyal sınıfların da katılmasıyla yazılıyor. Böylelikle emekçi sınıflar, sınıf mücadelesinin alacağı bütün biçimlerde yer alıyor ve bu biçimlerden biride savaş olabiliyor.

Savaşlarda saf tutmak başka şeydir, bizatihi savaşın kendisine karşı tavır almak başka şeydir.

Engels 90 yıl önce şöyle yazmaktaydı: *«Şimdi bütün Avrupa, 20 yıldır eşi görülmedik bir ölçüde silahlanıyor. Herbir büyük devlet, ötekini askeri güç ve savaşa hazırlanma bakımından geçmeye çabalıyor. Almanya, Fransa, Rusya bu alanda birbirlerini geçmek için ellerinden geleni yapıyorlar. Böyle bir durumda silahsızlanmadan söz*

etmek gülünç olurmu? Israr ediyorumki silahsızlanmak ve böylelikle barışı garantilemek mümkündür». (Eserler. C. 22 S. 373.)

Sosyalistler daima savaşın karşısında olmuşlardır. Savaşa karşı olanlar ve savaştan yana olanlar kutuplaşması tarihin her döneminde olmuştur ve olmaya devam ediyor. Bu kutuplaşma özellikle emperyalizm çağında çok daha belirgindir. Savaştan yana olan emperyalist mihrakların karşısında savaşı önleyebilecek toplumsal güçler potansiyeli bu gün tarihin bütün dönemlerinden çok daha fazladır ve üstelik sosyalist sistem etrafında kenetlenmiştir. Yani örgütlüdür.

Çağımızda savaştan yana olan güçlerin kimliğini ayırtetmek zor değil. Bunlar, iktidarlarının ömrünü uzatmak isteyen sömürücü sınıflardır. Bunlar pazarlarını ellerinde tutabilmek için dünya halklarına en aşağılık zulümleri reva gören emperyalist tekelci mihraklardır. Bunlar savaşlar sayesinde militarist ekonomilerine taze kan taşımayı ummaktadırlar. Savaş onlar tarafından yaratılmakta ve onlar tarafından savunulmaktadır. Zaten savaş onların varoluş tarzıdır ve yine onların varlığı, savaşın maddi temellerini oluşturmaktadır. Savaşın kaynağı olarak emperyalizmin karşısında emekçi halklar, savaşı önliyebilecek güçler olarak yer almaktadırlar. Savaşı yok edecek maddi temel emekçilerden oluşuyor.

Her devrim bir «savaş»ın sonucudur. Ama yine her devrim barışı güçlendiren bir olgudur. Çünkü çağımızda devrimler emekçi sınıfların iktidarına yol açıyor ve böylece savaşın temellerini ortadan kaldırmaya hizmet ediyor.

Bu anlamda, devrim davası uğruna savaşanlar aynı zamanda barış davası uğruna savaşmaktadırlar. Bunun terside doğrudur. Barış davası için çaba gösterenler aynı zamanda devrim için savaşmış olmaktadırlar. Sosyalistlerin karşısında ya savaş yada devrim diye bir seçenek yoktur. «Ya devrim savaşı önler, ya da savaş devrime yol açar». gibi küçük burjuva formülasyonları, savaş-barış-devrim ilişkisinin diyalektik içeriğini yansıtmaktan uzaktır. Çünkü bu kafa, devrimin savaşı önliyeceğini söylemekle devrimin önkoşulu olan savaşı gözardı etmekte ve ayrıca, savaşın mutlaka devrime yolaçacağı varsayımından ileriye gidememektedir.

ÇAĞIMIZIN SOMUT ŞARTLARI

1918 yılında Lenin şöyle tesbit ediyordu: *«Milyonlarca insanın kitlesel imhasına yönelim, büyük teknolojik yeniliklerin kullanılacağı bir dünya savaşı, yalnızca büyük bir cinayet olmakla kalmayıp İNSANLIĞIN TEMELLERİNİ YIKABİLİR.» (abç)*

Lenin'in işaret ettiği bu tehlike günümüzde son derece yüksek boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Atom ve benzeri gibi kitle imhasına yönelik silahların, insanlığın nasıl bir tehlike ile karşı karşıya bulunduğunun en açık kanıtıdır. Bir nükleer çatışmada, askeri faaliyet alanları bakımından dünyanın stratejik bölgelerinde yaşayan halklar, yeryüzünden bütünüyle silinebilir. Böyle bir savaşın ilk iki ayından sonra ancak 5 milyon Amerikalının, o da yaşanmaz bir dünyada sağ kalabileceği hesaplanıyor. Dünyanın bütün sanayi merkezleri, elektrik, ulaşım ve haberleşme sistemlerinin tümü yokolacak, insanlığın, tarihi boyunca yarattığı bütün değerleri kendisi ile birlikte mahvolup gidecektir. İşte, «insanlığın temellerini yıkabilecek» tehlike budur.

Emperyalist ekonomiler savaşla, sosyalist ekonomiler barışla beslenirler. Bu gerçeği, savaş yanlısı emperyalistlerin ağızlarından da duymak mümkündür. Amerikalı ideolog Villiam Schlamm «Batı dünyası ile sosyalist blok arasındaki çatışmanın en ürkütücü yanı, komünizmin barışın içinde serpilip gelişmesi, barışı istemesi, barış içinde zafere ulaşmasıdır.» diyor. Emperyalist ekonomilerin bütünüyle askerileştirilmiş olması, bu sistem içinde yer alan ülkeler ekonomisini de çökertmekte, taktik silahların yapımını hızlandırmakta ve silahlanma yarışını körüklemektedir. Böylece silah üretimi büyük boyutlara ulaşmakta ,kendini savunmak zorunda olan sosyalist sistemin elinde bulunan yüksek silah potansiyeli de hesaba katılırsa, genel bir savaşın olağanüstü yıkım gücünü görmek mümkün olmaktadır. Halkların ve hatta insanlığın geleceği açısından, bu korkunç dramın yaşanmaması gerekir.

Savaş tehlikesinin *biricik kaynağı* olan emperyalistler, kaçınılmaz sonlarını geciktirmek için çaba gösteriyorlar. Bunun için dünyanın her yerinde savaşları kışkırtıyorlar, politik atmosferi ısıtarak ülkelerin silahlanma eğilimini canlı tutmaya çalışıyorlar. Sömürü ve talanlarını devam ettirebilmek için güçsüz ülkelere saldırıyorlar, kendilerine bağımlı ülkelerde askeri üsler kurarak sömürü alanlarını kontrol altında tutuyorlar. Uyanan halkların kurtuluş hareketlerini askeri saldırılarla boğmaya yelteniyorlar, devrimci halk güçlerini sindirmek için faşist yönetimler tezgahlıyorlar.

Böyle bir dünyada, halkların haklı davasının en kararlı savunucuları olan sosyalistlere düşen görevler nelerdir?

Lenin, 10. Tüm-Rusya Sovyetleri Kongresinin açış konuşmasında şöyle diyordu: *«Barışçı çalışma koşulları isteyen herkes, barışı güvence altına alarak, insanlığı korkunç ve yokedici savaşlardan korumak için Sovyet Rusya'nın çabalarına katılmalıdır.»*

Bu direktif hâlâ yolumuzu aydınlatıyor. Kaldı ki sadece komünistleri değil halkların çıkarlarına sadık olan herkesi bu düşünce etrafında toplanmaya çağırıyor ve barış davasının müttefiklerini uyarıyor. Bu uyarının yol göstericiliğinde ve çağımız koşullarında görevlerimiz kendiliğinden anlaşılmaktadır.

Barış içinde bir arada yaşama ilkesini savunmak ve geliştirmek. Bu ilkenin günümüzde aldığı biçim olan detant ve silahsızlanma davasını savunmak. Bu dava için uğraş veren sosyalist sistemin etrafında kenetlenmek.

Bu görevler, «sol»-revizyonistler'in (ya da 1960larda Maocuların) ileri sürdükleri gibi sosyalistlerin korkularından yada emperyalistlerle uzlaşma eğilimlerinden doğmamıştır. Aksine, sosyalizmin ve halkların hayati çıkarlarının savunulması gereğinden doğmuştur barış davamız. Emperyalizme karşı topyekün verilmekte olan sınıf mücadelesinin bir parçasını oluşturan DETANT uzlaşma karakteri taşısa bile değişen birşey yoktur. Lenin'in dediği gibi «tarihsel her zikzak bir uzlaşmadır. Yeniyi tümüyle inkara yetecek ölçüde güçlü olmayan ile, eskiyi tümüyle yıkma gücünü henüz kazanamamış olan arasında bir uzlaşma.» ancak anarşistlere ters gelebilir.

DETANT hiç bir şekilde uzlaşma değildir üstelik, emperyalizmi köşeye sıkıştıran bir politikadır ve ayrıca maddi zorunluklardan doğmaktadır. Çünkü çağımızda, ekonomisi başka ülkelerin ekonomisine bağımlı olmayan bir tek ülke yoktur. En gelişmiş ülkelerin ekonomisi bile en geri ülke ekonomilerine bağımlıdır ve bunun tersi de doğrudur. Kaynak, techizat, deney ve hatta mal aktarımı olmaksızın hiç bir ülke ekonomisini ayakta tutamaz. Bu anlamda sosyalist ülkelerin ekonomileride dış ülkeler ekonomilerine bağlıdır. Sosyalist ülkelerin ve bağımsızlığına kavuşmuş ülkelerin ekonomilerini geliştirebilmeleri için diğer ülkelere bağımlı olmaları olgusundan doğan emperyalist siyaset sömürü ve talana dayanırken aynı konudaki sosyalist siyaset, ilişkileri adil bir temele dayandırmaya yöneliktir. Lenin bu söylediklerimize yıllarca önce işaret etmekte ve şöyle demekteydi: *«Bazı Amerikan girişimcileri, Rusya ile savaş yapmak yerine ticaret yapmanın daha aklı başında bir iş olacağını yavaş yavaş kavramaya başlamış görünüyorlar ki, bu iyiye işarettir.»* (C. 13. S. 23)

DETANT politikasına bağlılığı zorunlu kılan bir başka sebep ise sosyalizmin inşaası meselesinden doğmaktadır. Emperyalizm, kaybettiği ve dünya devrimci sürecine terketmek zorunda kaldığı her kalesini yeniden geri almak için her türden saldırı yolunu denemektedir. Bu saldırı yollarından biri ve en önemlisi de askeri saldırıdır.

Bu tür saldırıları önlemek ise halkların hayati çıkarlarından biridir. Barış şartlarında tüm kaynakların ve güçlerin sosyalist ekonominin geliştirilmesi doğrultusunda kullanılması mümkün olmaktadır. Böylece sosyalizmin maddi gücü artmakta, kurtuluşuna kavuşmuş ülkeler için sınırsız yardım kaynakları oluşmaktadır. Her şey sosyalizmin çıkarları açısından düşünüldüğünde, hayet bazen «pasifist ve uzlaşmacı» bir siyaseti dahi zorunlu kılabilir. Günübirlik yaşayan küçük-burjuva çığırkanlığından çok daha başka bir şeydir sosyalizm.

Barış içinde bir arada yaşama ilkesi, 1917 yıllarında, ilk işçi iktidarının korunması zorunluluğundan doğmaktaydı. Aynı zorunluluk günümüzde, sosyalizmin ve tüm dünya halklarının çıkarlarının korunması şeklinde kendini dayatmaktadır. Buna uygun düşen siyaset ise, Barış içinde birarada yaşama ilkesinden, DETANT, silahsızlanma ve barış programına yükselmiştir.

Emperyalizmin varolduğu bir dünyada DETANT'ın ve silahsızlanmanın mümkün olup olmadığı tartışılmaktadır. «Mümkün değildir» diyenler, bu tezlerine Lenin'i ortak etmeye bile yeltenmektedirler. Onlara göre «emperyalizmin özü savaşçıdır. Bu öz, emperyalizm varoldukça değişmiyecektir.» Bunlar doğru sözlerdir ama gerçekliğin sadece bir yanını görmektir. Emperyalizmin özü değişmiyor ama dünya değişiyor. Değişen ve değiştikçe dünyayı da değiştiren güçler vardır. Bunun sonucu olarakta güçler ilişkisi altüst olmaktadır. Artık emperyalizm, dünyanın kaderini tek başına tayin etme imkanını yitirmiştir ve bu imkanı ele geçirmeside mümkün değildir. Eğer halklar bu gün, kısmen de olsa barış içinde yaşıyorlarsa bu durumlarını her halde tanrıya borçlu değillerdir. Halkların kaderi üzerine söz söyleme hakkına sahip olan bu muazzam yeni gücün, dünya sosyalist sisteminin meseleye nasıl baktığını 1969 toplantısı kararlarından izleyelim:

«*Emperyalizmin saldırgan politikası, sosyalizmin durumunu zayıflatmak, Ulusal kurtuluş savaşlarını ezmek, kapitalist ülkelerde çalışan halkın savaşını parçalamak ve kapitalizmin kaçınılmaz yıkılışını yavaşlatmak için her türlü aracı kullanmak, her yola başvurmak temeline dayanır.* (S. 17.)

«*Emperyalistler, Sovyetler Birliği'ne ve sosyalist ülkelere karşı örgütlenmiş askeri blokları güçlendirmeye çalışıyor. Onların ekonomik gelişimlerini engellemek için çaba harcıyor.*» (S.18)

«*Tekellerin yayılma siyaseti devam ediyor... Tekeller arası endüstriyel ve ticari rekabet keskinleşiyor. Bütün emperyalistler bu savaşa katılıyor.*» (S. 31.)

Görülüyor ki, savaştan yana olan bütün güçler burjuva kampında yer almaktadır. Bu durum bir tesadüf değil, maddi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Halkları daha çok sömürmek, onları yoksulluğun , sefaletin, sömürünün, baskı ve zulmün çemberinde tutmak için elinden geleni yapan emperyalizmin bir siyaseti, bir ekonomi politikası varsa oda, onun doğasının mantıksal uzantısı olarak vardır. Barış düşmanı yüzünü artık gizleyemeyen emperyalizm dünyayı yeniden soğuk savaş yıllarına geri getirmek için her olanağı değerlendiriyor. Böylece emperyalistler, kendi iç buhranlarından kurtularak ömürlerini uzatabilmeyi umuyorlar. Emperyalizmin, dünya sosyalist sistemine, ezilen halklara ve kendi proletaryasına yönelik bu saldırı politikasının karşısına proletarya enternasyonalizmini çıkarmak ve sonuna kadar savunmak gerekiyor. Enternasyonalizme bağlılığın gereği olarak da:

- Emperyalizmin savaş siyasetinin karşısına barış ve silahsızlanma programını çıkarmak, halkların birliğini ve kardeşliğini savunmak ve güçlendirmek gerekiyor.
- İşçi sınıfını parçalama girişimlerine karşı, gerek ulusal sendikalar, gerekse uluslararası sendikalarda işçi sınıfının birliğini savunmak gerekiyor.
- Ulusun hayati çıkarlarına ters düşen tekellere ve onların saldırgan politikasına karşı halk güçlerinin en geniş ekonomik ve siyasi birliğini kurmak, savunmak ve geliştirmek gerekiyor.
- Tüm dünyadaki anti-emperyalist güçlerin eylem birliğinin en önemli halkası olarak gördüğümüz, insanlığı ve barışı tehdit eden nükleersavaş tehlikesine karşı topyekün mücadeleye katılmak gerekiyor.
- Barış içinde bir arada yaşama ilkesine karşı çıkan emperyalistlere bu ilkeyi bütün güçlerimizle ve zorla kabul ettirmemiz gerekiyor.
- Uluslararası gerginliği körükleyerek kendi iç buhranlarından "kurtulmak" isteyen emperyalizme bu "rahatlama" yolunu kapatmak gerekiyor.
- Nükleer silahların yayılmasını önlemek , bu yolda harcanan toplumsal servetlerin, halkların çıkarlarına kullanılmasını sağlamak ve bunun için savaşıma katılmak gerekiyor.

Bu siyasetin en kararlı savunucuları komünistlerdir. Ve bu siyaset, emperyalizme karşı bütün dünyada topyekün verilen mücadelenin bir parçasıdır. Toplumun mümkün olan en geniş kesimlerini komünistlerin önderliğinde bu mücadeleye çekmek, hem kendi hal-

kımıza ve hemde dünya halklarına karşı yerine getirmemiz gereken savsaklanmaz görevimizdir.

Çünkü: «*Halkların temel çıkarlarını, militarizme, onun bütün biçimlerine... emperyalistlerin askeri ve endüstriyel kuruluşlarına karşı mücadelemizin yoğunlaştırılması gerekmektedir. Bütün barışsever güçleri bu mücadeleye katılmaya çağırıyoruz.*» diyor 1969 Konferansı kararları. Bu çağrıya ancak emperyalist mihraklar ve onların yardakçıları olan Maocular kulak tıkayabilir.

Dünya proletaryasının yüce önderlerinin barış konusundaki görüşleri, her soydan revizyonistin tahrif edemeyeceği kadar açıktır. Lenin: «*Barış sorunu çağımızın en güncel ve herşeyi harekete geçiren sorunudur.*» diyor, ve günümüzün değil, çağımızın perspektifini genişletiyor.

Lenin elbette ki emperyalizm çağında yaşayan bir önder olarak, emperyalizmin saldırgan özünü küçük-burjuva soytarılarından çok daha iyi biliyordu. Buna rağmen ustalarımızın barıştan ve özellikle dünya barışından sözetmeleri boşuna değildi. Onlar tıpkı Engels gibi halkların barışseverliğini biliyor ve ona güveniyorlardı. Demek ki savaş emperyalizme rağmen önlenebilirmiş.

Barışın en kararlı savunucularından olan Sovyet halklarının meseleye nasıl baktığını da SBKP 25. Kongre raporundan izlemeye çalışalım.

«*Soğuk savaştan, iki dünyanın çatışması tehlikesinden yumuşamaya geçiş, herşeyden önce, dünya sahnesindeki güçler ilişkisindeki değişmelerinde sebebi oldu. Ama insanlar için, özellikle de devletlerin politikasını yöneten insanlar için bu konuda benimsenecek ilkenin, savaşın tam kenarında olan ustura ağzındaki değil, uyuşmazlık konusu sorunlar üzerinde karşılıklı görüşme ve anlaşma olduğunun, çatışma değilde barış içinde yanyana yaşama olduğunun kabul edilmesi, çok çaba harcamayı gerektirdi.*» (s. 28)

Sosyalistlerin barış konusunda öyle pek hayale kapılmadıkları yukarıdaki satırlardan anlaşılıyor. Ustura ağzında bir barış yerine kalıcı bir barışın gereğinden sözediliyor. Yumuşamanın ve silahsızlanma çabalarının kesin barışa ulaştırmadığı ama bu yönde insanlığın önüne en azından, emperyalizme karşı verilecek mücadelenin önemli unsurlarından birini çıkardığı biliniyor. Perspektifleri çiziyor rapor ve bu yönde çaba göstermeyi öğütlüyor.

İzlemeye devam edelim:

«*Hayat bu proğramın gerçekçi ve çağımıza uygun olduğunu doğruladı. Henüz evrensel barış sağlanamadıysa da, bunu güven içinde söylemek hakkına şimdiden sahibiz: Uluslararası ortamın*

sağlıklı bir duruma getirilmesi, kalıcı barışın kurulması isteğinin bir iyi niyetten ibaret olmayıp pekala gerçekleştirilebilecek bir hedef olduğunu kanıtlıyor. Bütün güçlerimizi bu hedefe varmak için seferber edebiliriz ve etmeliyiz.» (s. 29.)

Neden güçlerimizi bu yönde seferber etmemiz gerektiğini, bizzat yaşadığımız hayattan bulup çıkarmak mümkündür. Soğuk savaş yıllarından çıkıldığından bu yana, dünya devrimci güçlerinin dev kazanımlarını görmemek mümkün değil. Küba, Vietnam, Kamboçya, Laos, Angola devrimleri, Afrika halklarının kazanılmış bağımsızlıkları, Latin Amerika'da yükselen devrimci mücadele ve gelişen, kapitalist ülkeler işçi sınıfı hareketleri, tüm bunların yanında, sosyalist sistemin ekonomik ve siyasal başarıları, barış politikasının gerçekçi olduğunu gösteriyor. Bütün bu olgular karşısında barışın uzlaşma olduğunu sanıp DETANT'a karşı olmakla kimin kime hizmet ettiğini anlamak zor değil.

Görülüyor ki, DETANT'ı savunanlar emperyalizmin özünü asla gözardı etmiyor. Sosyalistler başarılarından dolayı hayale kapılmıyor. Savaş tehlikesinin, emperyalizm varolduğu sürece devam edeceği şeklindeki Leninist tezi unutmuyorlar. Ama gelişen dünya gerçeğine göre tavır alıyorlar. Savaşın önlenebilirliğini savunuyorlar ve bunu sağlayacak toplumsal güçleri bu dava etrafında toplamaya çalışıyorlar. Başarılı oluyorlar ve dünya devrimci sürecinin gelişimini böylece hızlandırıyorlar.

Helsinki Konferansını hatırlayalım. Ulusal baskıların kaldırılması ve kendi kaderlerini belirleme hakkını tanımak, ülkelerin iç işlerine karışmamak sınırların ihlal edilmemesi, Kıbrıs'ın bağımsızlığı gibi ilkelere emperyalistler kimin zorlamasıyla evet dediler? Bu kararların hayata geçirilmesini istemek ve bu yönde çaba harcamak, kime yarar, kime zarar getirir? DETANT'a karşı çıkan sapıklar bunları da düşünmek zorundadırlar. Mücadele artık çoğu zaman emperyalizmin minderinde verilmiyor. Genel mücadelede sosyalist sistemin belirleyici olmasıdır zaten çağımıza esas karakterini veren.

Tek başına alındığında DETANT (yumuşama) anlamsız olur. Burjuvazinin pek hoşlandığı «askeri bloklar arası güç dengesi» olarak kavranabilir. Aslında DETANT politikasının içeriği, «ustura ağzında bir barış» değildir. Onu sosyalist sistemin koyduğu biçimde anlamak gerekir.

SİLAHSIZLANMA

Savaşın önlenebilir olması, uluslararası yumuşama siyaseti olan DETANT'ın genel bir silahsızlanma ile bütünleştirilmesi gerekir.

Dünya barış güçlerinin çabaları da sürekli bu nokta üzerinde yoğunlaşıyor. Nükleer silahların azaltılması ve giderek kaldırılması, orta Avrupa'da karşılıklı kuvvet indirimi, devletlerarası ilişkiler düzeyinde de olsa sıcak bölgelerde barışçıl çözüm yollarından sapılmaması gibi Sovyet önerileri, tüm dünyada geniş taraftar buluyor ve halkların aktif desteğini kazanıyor. Emperyalistlerin direnmelerine rağmen silahsızlanma konusu, politik görüşmelerin gündeminde birince sırayı tutmaya devam ediyor. SSCB genel silahsızlanma, askeri blokların kaldırılması ve dünyada barış ve güvenliğin gelişmesi yolunda, öncülük yapıyor.

Emperyalistler ise silahlanmadan yanadırlar. Silahlanmayı haklı göstermek için dünyanın her yerinde kullandıkları riyakâr gerekçe aynıdır. «Muhtemel bir Sovyet saldırısı».

Sosyalistlerin bu çığırtkanlıklarına karşı devrimci maocular da katılmaktadırlar. Bu anti-sovyet propogandaya karşı mücadele etmek de asli görevlerimiz arasındadır. Bu aynı zamanda sosyalistlerin enternasyonalist görevlerindendir. Halkların sosyalizme olan güvenleri her geçen gün artmaktadır. Bu nedenle anti-komünizm, kimden ve nereden geliyor olursa olsun, ezilmesi gereken bir mikroptur. Maoculuğa karşı verilen mücadele evrensel boyutlarda sürmektedir. Komünistlerin kararlı mücadelesi sonucudur ki, anti-sovyet politikanın maddi temelleri zayıflamakta ve barış güçlerinin safları yığınsal katılımlarla güçlenmektedir.

DÜNYA DEVRİMCİ SÜRECİ VE BARIŞ:

Barış davasının «sol» içindeki düşmanlarının bir başka iddiası da, barışı savunmanın ulusal kurtuluş savaşlarına karşı tavır almak olduğu ve emperyalizmden bazı lütuflar beklendiğidir.

Bu iddiaların saçma şeyler olduklarını bizzat hayatın göstermesi bir yana, bu görüşler, devrim sorununu anlamamaktan ve DETANT'ın ne demek olduğunu kavrıyamamaktan doğuyor. DETANT, ülkeler arasındaki ilişkilerin yumuşaması anlamını taşır. Ülke içindeki sınıflar mücadelesinin yumuşaması anlamını taşımaz. Tam tersine, ülke içinde hızlanan sınıflar mücadelesinin, proletaryanın zaferini gündeme soktuğu durumlarda yumuşama, devrimi bir emperyalist müdahaleye karşı garantilemektedir. Angola devrimi bunun en son ve somut bir örneğini teşkil etmektedir.

Bu sorunun SBKP 25. Kongre raporunda nasıl konulduğunu görelim:

«Yumuşamanın bir gerçek haline geldiği günümüzde bunun sınıf mücadelesini ne yönde etkileyeceği sorusu, uluslararası işçi sınıfı hareketinde ve bu hareketin düşmanları arasında sık sık sorulmaktadır. Bazı burjuvalar Sovyet Komünistlerinin, diğer ülkelerin barış ve ilerleme mücadelelerine destek olmaları karşısında şaşırmış görünmekte, büyük yaygara koparmaktadırlar. Bu tavır saflıktan ama daha çok sonsuz bir kafa bulandırma isteğinden başka bir şey değildir. Yumuşamanın, barış içinde yanyana yaşamanın, devletler arasındaki ilişkileri ilgilendirdiği pek açıktır. Bu herşeyden önce ülkeler arasındaki anlaşmazlıkların kuvvete başvurulmadan çözülmesi demektir. Yumuşama sınıf mücadelesi yasalarını hiçbir şekilde değiştiremez ve ortadan kaldıramaz. Hiç kimse komünistlerin, yumuşama uğruna kapitalist sömürüyü kabulleneceklerini veya tekellerin temsilcilerinin devrim yandaşı olacaklarını düşünemez. Barış içinde yanyana yaşamanın «kapitalizme yardım» «sosyo politik statükonun korunması» olduğunu ileri süren GOŞİST iddialara gelince, bunlara şu cevabı veriyoruz: Her devrim her şeyden önce bir toplumun iç çelişkilerinin mantıksal uzantısıdır.»

Demek ki her devrim bir toplumun iç çelişkilerinin mantıksal uzantısıymış. Demek ki sınıf mücadelesi yasalarını değil yumuşama siyaseti hiçbir şey değiştiremezmiş. Öyleyse bu mantıksal sonucun ortaya çıkışına yumuşama, olsa olsa yardım edebilir. Kapitalizm ve emperyalizm, devrimin gündeme girdiği ülkelere müdahale etmeden yaşayamaz. Ona müdahale yolunu tıkayan bir siyaset olan DETANT'a karşı çıkmak, bırakalım devrim düşmanlarının işi olsun.

Lenin'in şu sözlerini hatırlatarak meseleyi daha da derinleştirmek mümkündür: *«Emperyalizmle savaşmalıyız ve onunla nasıl savaşılacağını bilmeliyiz. Dünya sosyalist devrimine yardım edilmelidir ve buna nasıl yardım edileceğini bilmeliyiz.»* Ve Lenin devam eder: *«Şimdi biz ekonomi politikamızla uluslararası devrim üzerinde esas etkimizi yapıyoruz.»*

Bu sözler üzerinde tartışılacak kadar anlaşılmaz değildir. Biz dünya devrimine kendi gücümüzü dayatarak yardım edemeyiz. Hiç değilse her şart altında bunu yapma olanağı yoktur. Enternasyona list dayanışmanın en üst biçimi olarak fiili o devrimin içinde yer alarak yardım etmek olgusunu mutlaklaştırmak ve goşistçe her durumda mümkün görmek «devrim ihraç edilebilir» anlayışına varır. Barış ise her zaman sosyalizmi kaynak israfından kurtaracaktır ve sosyalizmin güçlenmesi, dünya devriminin güçlenmesinden başka bir şey değildir.

Barışı savunmak ve korumak mümkündür. Engels'in 100 yıl önce gördüğü barış yanlısı toplumsal güçler bugün her zamankinden daha örgütlü ve güçlü olarak barış düşmanlarının karşısında yerini almaktadır. Dünya devrimci sürecini oluşturan unsurların ortak güçleri ve tüm barış yanlısı halkların kararlı tavrı bir genel savaşı önlemeye yeterlidir. Aksini iddia etmek, sosyalizmin ve halkların gücüne inanmamaktır. Sosyalizmin çıkarlarını gözetmemektir. Savaştan yarar ummak, doğrudan emperyalist tekellerin safında yer tutmaktır. Bunu yapan «solcu»larda vardır.

Maocular ve goşistler barış düşmanlığını sürdürüyorlar. Bu uğurda attıkları çığlıklar, özellikle maocuların feryatları emperyalistleri çok memnun kılıyor çünkü Mao'cular bugün ABD'yi silahlanmaya teşvik ediyorlar.

Barış ve devrim çelişen olgular değildir. Tersine, birbirini tamamlayan olgulardır. Ama küçük burjuva kafasına göre çelişmeyen şeylerde olurmuymuş. Sosyalistlerin ise böyle bir meselesi yoktur. Kaldı ki DETANT politikasının sosyalist dönüşümler gerçekleştirmek gibi bir iddiasıda yoktur. Emperyalizme karşı dünyanın her yanında ve hayatın her alanında verilen çok boyutlu mücadelenin sadece bir parçasıdır yumuşama.

Bütün bu anlattıklarımızdan sonra DETANT'ı, kapitalizmden sosyalizme barışçıl ya da devrimci geçiş sorunuyla ilgisinin olup olmadığına değinebiliriz.

Yukarıda da gördüğümüz gibi her devrim bir toplumun kendi iç çelişkilerinin mantıksal uzantısı olarak ortaya çıkmaktadır. Geçiş biçimlerini ve geçiş dönemi araçlarını da elbette ki toplumun iç yapısı belirler. Ancak, devrimin başarısı sadece iç koşullarda değildir. Uluslararası durum da devrim için elverişli olmalıdır. Bunun anlamı ise, emperyalist müdahale de somutlanır. Barış şartlarında ise emperyalist müdahale önlenebilir olduğu için DETANT politikası devrimin başarısını, ülke dışındaki şartlar açısından güvence altına almaktadır.

Çağımızın en önemli sorunudur barış sorunu. Lenin'in bu sözlerini unutmadan ve çağımızın somut şartlarını bilerek:

- Barış proğramını hayata geçirmek için çalışmalıyız.
- Savaş kışkırtıcılarına karşı mücadele etmeliyiz.
- Silahsızlanmayı savunmalıyız ve kalıcı barışa giden yolda yürüyen güçlere yardımcı olmalıyız.

- Militarizmin her türlüsüyle, şovenizmle ve uluslar üzerindeki her türlü baskı yöntemleriyle kendini gösteren emperyalizme karşı bütün gücümüzle dikilmeliyiz.
- Faşizmle, ırkçılıkla, başka ülkelerin iç işlerine karışma politikasıyla kararlı bir şekilde mücadele etmeliyiz.
- Halkların kendi kaderlerini kendilerinin belirlemeleri için sonuna kadar savaşmalı ve enternasyonalist görevlerimize sadık kalmalıyız.
- SİYASİ HAREKETİMİZİN programına bağlı kalarak, halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinde yerimizi almalıyız.

«Batıya Yönelik Tehdit» Spekülasyon Üzerine

(Orgeneral İ. Y. Şavrov'un «Novoye Vremya» dergisinin 1977 yılı 6. sayısında yayınlanan yazısından)

Son zamanlarda gerici batı basının sayfalarında hep aynı konu, batıyı hedef alan «Sovyet tehdidi» konusu sırnaşıkca işleniyor.

«Batı Yeterince Güçlü Değil mi?», «Bu Durum Bizde Ciddî Bir Endişe Uyandırmalıdır» — böylesine iddialı başlıklar altında iki makale, 1976 yılı Ağustos ayında Batı Alman «Spigel» dergisinde yayınlandı. Birinci makalede Belçikalı General Kloz'un, Sovyet Silâhlı Kuvvetleri'nin «yıldırım harekâtının» tüyler ürpertici tablosunu çizdiği bir «araştırması»na yer veriliyordu. Bu generalin senaryosuna göre Sovyet tank birlikleri ani bir saldırıya girişiyorlar. Federal Almanya topraklarını yararak geçiyorlar, bu ülkenin en büyük merkezlerini ele geçiriyorlar ve 48 saat sonra Ren nehrine ulaşıyorlar. Görüldüğü gibi, bu senaryonun yazarının hayalî pek geniş. İkinci makalede NATO Avrupa Silâhlı Kuvvetleri Başkomutanı'nın Kloz'un «araştırmasını» değerlendirdiği bir demeci yer alıyor.

Özetle, 1976 sonunda ve 1977 başında batıda, dünyadaki gerginliği artırmak için daha önceden planlanmış geniş bir kampanya yürütülüyor.

Şimdi, «araştırma», açıklama ve demeç yazarlarının «Sovyet tehdidi» üzerine düşüncelerinin içyüzüne bir göz atalım. Onlar, Sovyetler Birliği'nin ve diğer Varşova Paktı ülkelerinin sözde NATO ülkelerine anî bir saldırıya hazırlandıkları varsayımından hareket ediyorlar.

Sovyetler Birliği'nin hiç kimseye saldırmaya hazırlanmadığı gerçeği bu kişilerce gayet iyi bilindiği halde böylesi asılsız suçlamalar ilk kez ortaya atılmıyor. Sovyet Devleti'nin tarihi, günümüz yaşamının olguları ve Sovyet Hükümeti tarafından yürütülen politika, benzeri yalanları çürütüyor.

Sovyetler Birliği 60 yıla yaklaşan tarihi boyunca hep barıştan ve halkların güvenliğinden yana olmuştur. Onun politikası, daima, toplumsal düzenleri farklı ülkelerin barış içinde birlikte yaşaması ilkelerine dayanmıştır. V. İ. Lenin tarafından imzalanan Barış Yasası, Sovyet Devleti'nin 1917'de kuruluşundan sonraki ilk yasası olmuştur.

Sadece sosyalist toplumun doğasını kasıtlı olarak tahrif eden kişiler Sovyet ülkesini saldırı niyetinde olmakla itham edebilirler.

Sovyetler Birliği bugüne dek hiç kimseye saldırmadı. Ama ona saldırdılar. İlk sosyalist ülkeyi ortadan kaldırmak isteyen emperyalist devletler, SSCB'ye karşı defalarca askerî hareketlere giriştiler. Sovyet halkı, elinde silâh, ülkesini, özgürlüğünü ve bağımsızlığını saldırganlara karşı defalarca savunmak zorunda kaldı. Bu nedenle SSCB savaşın bedelini çok iyi bilmektedir. İkinci Dünya Savaşı'nda Alman faşizminin giriştiği saldırının, Sovyetler Birliği'ne 20 milyon insan hayatına mal olduğunu hatırlatmak yetecektir.

Gerçekte silâhlanma yarışını kışkırtanlar kimdir? Tekrar tarihe dönelim.

Bilindiği gibi, nükleer silâh ilk kez Sovyetler Birliği'nde ortaya çıkmamıştır. Bu silâhı Amerika Birleşik Devletleri yapmış, daha sonra 1945 yılında ise herhangi bir askerî gerek yokken korkunç sonuçlar yaratacak şekilde kullanmıştır. Biz ise ancak, bize karşı kullanma tehdidine karşılık olarak atom silâhı yaptık.

İlk uzun menzilli stratejik bombardıman uçakları ve bu ölüm saçan silâhı taşıyan denizaltılar, Sovyetler Birliği'nde ortaya çıkmamıştır. Bunlar Sovyet ülkesinde ancak bu silâhların Birleşik Devletler'de ortaya çıkması ve bu devlet tarafından yapılan bu silâhları kullanma tehdidine karşılık olarak yapılmıştır.

Avrupa'daki nükleer silâh üslerini ABD kurdu. Avrupa'da sosyalist ülkelere karşı sadece bir tür savaş-nükleer savaş yapılması hususu, 1960 yıllarından önce bu birliğin askerî komutanlığınca öngörüldü. Tüm askerî anlaşmazlık durumlarında atom silâhının sınırsız biçimde kullanılması planlandı. NATO'nun 1949 Nisan'ında kurulduğunu ve bundan ancak altı yıl sonra buna karşılık olarak —ve savunma amaçlarıyla olduğunu belirtmek isterim— Varşova Paktı'nın imzalandığını hatırlatmak yerinde olacaktır.

1972 yılında stratejik nükleer saldırı güçlerinin sayı olarak sınırlandırılması konusunda anlaşma sağlandığı zaman, silâhlanma yarışı duracak gibi göründü ve insanlık bu ağır yükten kurtulma umudu beslemeye başladı. Ne yazık ki, buna her araca başvurarak karşı koyan güçler bugün de mevcut. Silâhlanma yarışı sona ermiyor. Üsetelik ABD ve diğer NATO ülkeleri, silâhların niteliğini iyileştirmeyi başlıca dayanak yaparak, bu yarışı hızlandırıyorlar.

ABD'de stratejik saldırı güçlerinin tekrar tekrar ateş edebilen başlık kısmı olan («MİRV» tipinde) roketlerle yeniden silâhlandırılması süreci devam ediyor ve bu durum, toplam nükleer silâh stokunu artırıyor. Yeni kıtalararası balistik roket ve «Trident» stratejik roket sistemlerinin yapımı hızla sürdürülüyor Yeni B-1 stratejik bombardıman uçağının yapımı tamamlandı, yine bir stratejik nükleer silâh olan birkaç bin kilometre uçuş menzilli kanatlı roketlerin ilk denemeleri yapıldı.

Şimdi Amerikan Deniz Kuvvetleri'nin emrinde bulunan uçak gemilerinin ve atom denizaltılarının çoğunun savunma amaçlarının dışında kullanılmak için yapıldığını bilmeyen var mı? ABD'nin vurucu hava birlikleri, nükleer silâhla yüklü vaziyette sürekli olarak Avrupa ve Asya kıyıları yakınında, ABD sınırından binlerce mil uzakta ve Sovyetler Birliği topraklarının hemen yakınında dolaşıyorlar. Savaş sonrası yıllarında dünya, onların özgürlükçü halklara karşı girişilen saldırı eylemlerine doğrudan doğruya katıldıklarına defalarca tanık oldu.

Sovyetler Birliği, askerî bütçesini yıldan yıla artırmayan tek büyük devlettir. Son altı yılda SSCB'nin savunma giderleri, devlet bütçesinin genel giderlerine oranla 1971 yılındaki % 11'den, 1977 yılındaki % 7,2'ye düşmüştür.

ABD'nin askerî giderleri yıldan yıla artıyor. 1967-68 malî yılında bu giderler 75 milyar doları, 1975-76'da 99, 1976-77'de 113 mliyar doları buldu, 1977-78 malî yılında ise ABD'nin askerî bütçesi 120 milyar doları aşıyor. NATO'ya üye Avrupa ülkeleri, 1971-76 yıllarında askerî harcamalarını hemen hemen iki kat artırdılar. Federal Almanya Savunma Bakanı Leber bile NATO ülkelerinin sadece 1975 yılında askerî gereksinmeler Varşova Paktı devletlerinden daha fazla para harcadıklarını itiraf etmek zorunda kaldı.

Batıda silâhlanma yarışı bazan bir tür önüne geçilmez, kaçınılmaz kader, çıkışı olmayan kısır bir döngü olarak betimleniyor. Bu iddialara göre, hem Sovyetler Birliği, hem de ABD, mevcut karşılıklı tehdit nedeniyle askerî çabalarını sürekli olarak artırmaya mahkûmdurlar. Böyle düşünceleri doğru kabul etmek olanaksız. Sovyetler Birliği, silâhlanma yarışına son vermenin, olanak dışı olduğuna ilişkin karamsarlığı reddediyor. NATO ülkeleri ile sosyalist devletlerin bu konudaki tutumları arasında ilkesel bir ayrılık vardır. Bu ayrılık, sosyalist ülkelerin batılı devletlerden farklı olarak silâhsızlanma sorununun önemi konusunda açıklamalar ve deklerasyonlarla yetinmemeleri, sorunun gerçek çözüm yollarını öne sürmeleridir.

SSCB Dışişleri Bakanı A.A. Gromıko, BMT Genel Kurulu'nun 1976 Eylül'ündeki XXXI. toplantı döneminde, silâhlanma yarışının önlenmesine yönelik bir dizi yapıcı öneriyi Sovyetler Birliği adına açıkladı.

Sovyetler Birliği, öncelikle nükleer silâh yarışını durdurma, nükleer silâhları azaltma ve daha sonra tamamen yasaklama ve ortadan kaldırma önerisinde bulunuyor. Nükleer silâh denemelerin itam ve genel olarak yasaklayan antlaşmayı imzalamak ve bu silâhın yayılmaması anlayışını güçlendirme, atomsuz bölgeler kurma konusunda önlemler almak gereklidir.

Sovyetler Birliği, tüm kimyasal savaş araçlarını tamamen yasaklama ve ortadan kaldırma, yeni kitlesel imha silâhı tür ve sistemlerinin bulunmasını ve yasaklayabilecek uluslararası bir antlaşma imzalama önerisinde bulundu.

Alışılmış silâhların yarışı da, barış için ciddî bir tehlike arzediyor. Bu nedenle SSCB, özellikle Avrupa'da alışılmış silâhların ve silâhlı kuvvetlerin azaltılmasına taraftardır. Sovyetler Birliği'nin barışsever politikasının başka bir kanıtı da, askerî bütçelerin azaltılmasına ve uluslararası ilişkilerde kuvvet kullanılmaması konusunda bir dünya antlaşması imzalamaya ilişkin önerilerdir. Kuzey Atlantik ve Varşova Paktı örgütleinin aynı anda dağıtılması ya da başlangıç adımı olarak bunların askerî örgütlerinin ortadan kaldırılması konusunda defalarca yapılmış olan Sovyet önerileri, cevap bekliyor.

SBKP M.K. Genel Sekreteri L. İ. Brejnev, 18 Ocak'ta Tula'da yaptığı konuşmada «Sovyetler Birliği'nden başka hiç bir ülkenin insanlığın önüne yeni bir savaş tehlikesini zayıflatmayı, daha sonra ise tamamen ortadan kaldırmayı hedef edinen bu derece geniş, somut ve gerçekçi bir programla çıkmadığını» açıkladı.

Sovyet önerilerinin batılı devletlerce dikkatle incelenmesi ve her iki taraf için karşılıklı kabul edilebilir anlaşmaların sağlanması —işte silâhlanma yarışını önlemeye götürecek yol budur. Bu yolu izleyerek «çok sayıdaki sorunları» ve General Haig, General Kloz ve başkaları tarafından uzun uzadıya iddia edilen muhayyel «batıya yönelik tehlikeleri» ortadan kaldırmak mümkün olacaktır.

Avrupa ve tüm dünya halklarının yararı için bazı NATO yöneticilerinin yap-

maya çalıştıkları gibi, askerî birliklerin «sorumluluk bölgesini» genişletmek değil, bunları ortadan kaldırmak gereklidir.

Yukarda sözü edilen makalelerde, diğer yayınlarda da olduğu gibi, yorumu hiç bir şekilde kabul edilemeyecek bir dizi askerî sorun ortaya konuyor. Öncelikle Avrupa'da NATO ve Varşova Paktı ülkeleri arasındaki silâhlı kuvvetlerin oranına ilişkin konu bunlar arasında sayılabilir.

«Eğer Orta Avrupa'dan söz etmek gerekirse, —diyordu L. İ. Brejnev,— bu bölgede Varşova Paktı ve NATO ülkelerinin silâhlı kuvvetleri arasında büyük farklar yoktur. Üstelik silâhlı kuvvetlerin düzeyi yıllardır hemen hemen aynıdır (her bir tarafın silâhlı kuvvetlerinin belirli bir branş farkı vardır). Bunu bizim bildiğimiz kadar batılı devletler de gayet iyi bilmektedir.»

Sosyalist ülkeler, Orta Avrupa'da tarafların silâhlı kuvvetlerinin ve silâhlarının aynı ölçüde azaltılması konusunda anlaşmaya varmayı da öneriyorlar. Kuvvet oranı değişmeyecek, ama askerî giderler azalacak ve çatışma tehlikesi zayıflayacak. Ancak NATO ülkeleri, kendilerine kuvvet üstünlüğü sağlamak için eşit olmayan bir indirim sağlamakta ısrar ediyorlar.

Varşova Paktı ülkelerine karşı nükleer silâh kullanma sorunu da ortaya çıkıyor. Nükleer silâhın kullanılmasına ilişkin kararın savaşın daha ilk aşamasında ABD başkanı tarafından alınması için öneriler yapılıyor. General Kloz'un makalesinde, NATO yöneticilerinin, «savaş başladıktan bir saat sonra ABD başkanının taktik nükleer silâh kullanılması için Avrupa'daki NATO başkomutanlığına izin vcereceğini» varsaydıkları belirtiliyor.

Bu sorun üzerinde daha ayrıntılı durmak gerekiyor.

Son yıllarda batı ülkelerinin askerî çevrelerinde «sınırlı nükleer savaş» kavramının propagandasının devam ettiği biliniyor. Bu kavram, Avrupa'da başlangıçta sadece az miktarda nükleer mühimmatın kullanılacağı, asıl darbenin ise taktik-operasyon bölgesindeki seçilmiş askerî tesislere indirileceği askerî eylemler olanağını öngörüyor. «Sınırlı nükleer savaş», güya, sivil tesislere ve barışçı halka büyük bir zarar vermeyecek ve genel, sınırsız bir nükleer savaştan kaçınma olanağı sağlayacak.

Bu tür düşünceler yanlıştır.

Nükleer savaşı, teorik olarak kararlaştırılmış çerçeveler içine sokmanın mümkün olduğunu düşünmek askerî açıdan son derece kuşkuludur. Aslında eğer sadece bir tarafın askerî tesislere sınırlı sayıda roket fırlatacağını ve sınırlı miktarda nükleer mühimmatın nükleer darbe indireceğini farzetsek bile acaba, karşı tarafın da aynı şekilde cevap vereceğini hesaba katabilir miyiz? Zaten karşı taraf bu darbeleri daha güçlü başka darbelerin izlemeyeceğini ya da roketlerin sivil tesislere değil de askerî tesislere uçacağını bilmeyecektir. Üstelik, zamanımız koşullarında askerî tesisleri sivillerden ayırmak zor, hatta olanaksızdır: bunlar genellikle bir arada ya da birbirlerine çok yakın bulunurlar. Tarafların zincirleme bir reaksiyon şeklindeki karşılıklı eylemleri sınırsız bir nükleer savaş haline dönüşebilir ve nükleer savaşın belirli sınırlar içinde tutulabilmesi için hiç bir güvence yoktur. Bu durumda böylesi bir zincirleme reaksiyonu durdurabilecek güçler bulunabilir mi?

Eğer Avrupa söz konusu olursa, buradaki herhangi bir silâhlı çatışma, nükleer bir çatışma haline dönüşme tehlikesini içinde gizlemektedir.

Sınırlı nükleer savaş kavramının özüne gelince, bu kavram, başka bir anlama daha —Avrupa devletlerini hücuma uğratan ABD'nin topraklarında, bu

en yıkıcı silâhın kullanılmasından kaçınma isteğine de yer vermektedir. General Haig'in demecinin içeriği, onun öncelikle Avrupa devletlerinin topraklarına ve halklarına cevabî bir nükleer darbe indirmeye hazır olduğu konusunda kuşku bırakmıyor. Ancak, Avrupa ülkelerinin halkları için ve sadece Avrupalılar için değil, tüm halklar için Avrupa'daki herhangi bir nükleer savaş (sınırlı ya da sınırsız) felâket tehlikesiyle doludur.

L. İ. Brejnev, bu konuda şöyle diyor: «Günümüz Avrupa'sında kılıç kaldıran biri, sadece kendisini mahvetmekle kalmaz, hatta bu ateşte düşman, dost, müttefik ya da yakın veya uzak komşular, kendisiyle birlikte daha kimlerin yanacağını tasavvur edecek durumda bile olamaz. Avrupa topraklarında atom silâhının kullanılacağını düşünmek bile Sovyet vatandaşlarına korkunç görünüyor. Avrupa artık ağzına kadar sıkışmış, patlamaya hazır hale gelmiştir. Eğer gerçekten patlayacak olursa bu ateşi söndürebilecek bir itfaiye ekibi yoktur ve olmayacaktır.»

ilke
10 LİRA
AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ